

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie

Bc. Aneta HAASOVÁ

Kvalita života ve městě Zábřeh

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Aneta Haasová (R150328)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Kvalita života ve městě Zábřeh

Title of thesis: Quality of life in Zábřeh

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Rozsah práce: 111 stran, 4 vázané přílohy

Abstrakt: Tato diplomová práce se zabývá hodnocením kvality života obyvatel ve městě Zábřeh, které bylo provedeno pomocí dotazníkového šetření, které umožnilo provést analýzu vztahu mezi její objektivní a subjektivně vnímanou dimenzí. Práce rovněž zahrnuje teoretické zarámování problematiky kvality života a detailní charakteristiku města z hlediska socioekonomických a fyzickogeografických podmínek.

Klíčová slova: Kvalita života, Zábřeh, dotazníkové šetření, spokojenost

Abstract: This Master's thesis evaluates quality of life of residents of city Zábřeh. The evaluation which was done by the survey that analysed relationship between her subjective and objective dimension. Master's thesis also deals with theoretical definition of quality of life and with detailed characteristic of the city from socio-economic and physical-geographic point of view.

Keywords: Quality of life, Zábřeh, survey, satisfaction

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a veškerou literaturu a zdroje jsem uvedla v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne: 25. 2. 2018

.....

Podpis

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům dotazníkového šetření.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Aneta HAASOVÁ**
Osobní číslo: **R150328**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Kvalita života ve městě Zábřeh**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Hlavním cílem práce bude výzkum hodnocení kvality života obyvatel ve městě Zábřeh pomocí dotazníkového šetření.

Doporučená struktura práce:

Úvod

1. Cíle a metodika (formulace hlavních cílů i dílčích)
2. Rešerše literatury
3. Teoretická část (definice pojmů - kvalita života, geografické výzkumy s podobným zaměřením)
4. Analytická část (charakteristika města, poloha, demografická charakteristika, vybavení domácností apod., vybavení službami - dostupnost služeb, zelené plochy apod.)
5. Praktická část

Dotazníkové šetření - Metodika dotazníkového šetření (kdy se dělalo, kde se dělalo, jak se dělalo, kolik respondentů se zúčastnilo)

Charakteristika výzkumné vzorky (charakteristika respondentů - počet, poměr mužů a žen, věk, zaměstnání apod.)

Vyhodnocení dotazníkového šetření

Závěry vyplývajícího z dotazníkového šetření

6. Závěr

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 -24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

ANDRÁŠKO, Ivan. Quality of life: an introduction to the concept. 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 87 s. ISBN 978-80-210-6669-4.
ANDRÁŠKO, Ivan. Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcí obyvatel'ov miest a vidieckych obcí. Geografická organizace Česka a Slovenska v současném období. Ostrava: Ústav geoniky Akademie věd ČR, 2005. s. 6-13, 8 s.
BARTOŠ, Josef et al. Zábřeh - 750 let. Zábřeh: Město Zábřeh, 2004. 158 s.
BŘEZINA, Jan. Zábřežsko: v období feudalismu do roku 1848. Ostrava: Krajské nakladatelství v Ostravě, 1963. 494s.
DEMEK, J., MACKOVČIN, P. Eds. (2006): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 580 s. ISBN 80-86064-99-9
IRA, Vladimír a Ivan ANDRÁŠKO. Kvalita života z pohľadu humánnej geografie. Geografický časopis, Bratislava: Geografický ústav SAV, 2007, roč. 59, č. 2, s. 159-179. ISSN 0016-7193
ŘEHULKOVÁ, Oliva a Evžen ŘEHULKA. Kvalita života v souvislostech zdraví a nemoci. Brno: MSD, 2008, 162 s. ISBN 978-80-7392-073-9.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **9. listopadu 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2017**

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 9. listopadu 2016

Obsah

1. ÚVOD	9
2. CÍLE A METODIKA	10
2.1 CÍLE PRÁCE	10
2.2 METODIKA.....	10
3. TEORETICKÝ ZÁKLAD KVALITY ŽIVOTA.....	12
3.1 REŠERŠE LITERATURY	12
3.2 POJEM KVALITA ŽIVOTA.....	15
3.3 VÝVOJ POJMU KVALITY ŽIVOTA	15
3.4 NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ DEFINICE KVALITY ŽIVOTA	16
3.5 DIMENZE KVALITY ŽIVOTA	17
3.6 GEOGRAFIE A KVALITA ŽIVOTA.....	19
3.7 INDIKÁTORY KVALITY ŽIVOTA	20
3.8 MĚŘENÍ KVALITY ŽIVOTA	21
3.9 ROZSAH POJETÍ POJMU KVALITY ŽIVOTA	24
3.10 ŽIVOT VE MĚSTĚ A KVALITA ZDRAVÍ.....	25
4. ANALYTICKÁ ČÁST.....	26
4.1 KOMPLEXNÍ CHARAKTERISTIKA MĚSTA ZÁBŘEHA.....	26
4.2 HISTORIE MĚSTA ZÁBŘEHA.....	28
4.3 FYZICKOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ZÁBŘEHA.....	31
4.4 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA ZÁBŘEHA.....	33
4.4.1 Správní členění města Zábřeha	33
4.4.2 Obyvatelstvo	34
4.4.3 Ekonomická situace.....	44
4.4.4 Doprava	49
4.4.5 Občanská vybavenost.....	50

4.4.6 Cestovní ruch.....	58
5. PRAKTICKÁ ČÁST	60
5.1 METODIKA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	60
5.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU, STRUKTURA RESPONDENTŮ	61
5.3 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	64
6. ZÁVĚR.....	88
7. SUMMARY.....	91
8. POUŽITÁ LITERATURA.....	93
PŘÍLOHY	

1. ÚVOD

V dnešní době je kvalita života frekventované téma odborných diskusí, s tímto pojmem se setkáváme často při četbě, ve společnosti i v osobním životě. Kvalita života je relativně nové téma a není snadné ho definovat. O definici se snažilo mnoho autorů, ale žádná z nich není všeobecně akceptovaná. Všechny však mají jeden společný rys: kvalita života by měla zohledňovat psychický, fyzický i sociální stav jednotlivce. Kvalitou života se zabývá řada vědních disciplín, např. psychologie, ekonomie, politologie, etika, sociologie, kulturní antropologie, technické vědy, medicína a další.

Kvalita života je úzce spojena s pojmem dobrý život. Pouze člověk, který považuje svůj vlastní život za „dobrý“, může také mluvit o uspokojivé kvalitě života. Každý by si přirozeně kvalitní život přál, ale tak jako neexistuje žádný fungující návod na štěstí, neexistuje ani jednoznačný soubor znaků a kritérií, jejichž dosažení zajistí, že budeme považovat náš život za „dobrý“. Je to nemožné už proto, že každý jedinec má na kvalitu svého života více či méně jiný pohled – pro někoho může být prioritou ubytování, pro druhého práce či zdravotní péče apod. Pohled na kvalitu života jednotlivce je subjektivní a individuální, vedle materiální stránky zahrnuje v různé míře i pocit fyzického zdraví, ekonomické a náboženské aspekty, psychickou kondici, uplatnění ve společnosti apod. Konec konců nejsou ojedinělé situace, kdy průměrně vydělávající člověk v České republice si stěžuje na to, jak je jeho život „špatný“. Přitom člověk žijící v Africe v nuzných podmínkách by takový život považoval za život v blahobytu. Kvalita života neroste, pouze se může zlepšit či zhoršit a nelze ji ani objektivně měřit, přesto se o to vědci neustále za pomoci různých indikátorů snaží.

Pro svou diplomovou práci jsem zvolila město Zábřeh, protože je mým rodným městem a bydlištěm. Především mě zajímalo, jak jsou lidé spokojeni s kvalitou života ve městě, a proto se výzkum zaměřoval na subjektivní vnímání kvality života obyvatelstva v obci. Takový výzkum, který se zabývá hodnocením kvality života v Zábřeze, se může stát prostředkem k získání informací, které by mohly být pro město přínosné.

2. CÍLE A METODIKA

2.1 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení kvality života obyvatel ve městě Zábřeh pomocí dotazníkového šetření, které umožní provést analýzu vztahu mezi její objektivní a subjektivně vnímanou dimenzí. Díky tomuto šetření bude také možné analyzovat rezidenční spokojenost obyvatel města Zábřeha.

Aby mohl být takto formulovaný cíl splněn, musí práce před vlastní analýzou výsledků dotazníkového šetření zahrnovat také teoretické zarámování problematiky, zejména diskusi pojmu kvality života a přehled možných způsobů jeho výzkumu a hodnocení. Nezbytným předpokladem k poznání a zhodnocení objektivní dimenze je také detailní charakteristika fyzickogeografických a socioekonomických podmínek města.

2.2 METODIKA

Diplomová práce se bude skládat ze tří metodologicky odlišných oddílů, které bychom mohli označit jako: teoretický, analytický a praktický oddíl.

Teoretická část se bude opírat o rešerši odborné literatury českých i zahraničních autorů, kteří se zabývají právě problematikou kvality života. Zaměří se zejména na vymezení pojmu kvality života, na jeho vývoj, měření a indikátory, vnímání apod.

Rovněž analytická část práce – detailní charakteristika fyzickogeografických a socioekonomických podmínek města – bude zpracována převážně rešeršně-kompilační metodou. Platí to zejména o oddílech věnovaných historii města a fyzickogeografickým podmínkám města (např. zařazením oblasti města do geomorfologických jednotek, hydrologické, klimatologické, geologické a půdní poměry). Podkapitola zabývající se socioekonomickou charakteristikou města bude z pochopitelných důvodů rozsáhlejší a také metodologicky „pestřejší“, vzhledem k tomu, že při zpracování statistických dat o obyvatelstvu města a jeho zázemí budou použity základní statistické metody analýzy a prezentace geografických dat. Pro demografickou charakteristiku jevů budou využita zejména data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, které jsou podchyceny pouze sčítáním

(např. národnostního a náboženského složení obyvatelstva, věkové a vzdělanostní struktury obyvatelstva Zábřeha), jako zdroj dat pro analýzu demografických jevů v časových řadách poslouží zejména databáze demografických údajů za obce ČR, kterou spravuje Český statistický úřad (např. pro výzkum: vývoje počtu obyvatelstva ve městě, pohybu obyvatelstva pomocí hrubé míry přirozeného přírůstku, migračního salda a celkového přírůstku, hrubé míry sňatků, rozvodů a potratů). Při charakteristice ekonomické situace ve městě, která se zaměří na největší zaměstnavatele a na výpočet podílu nezaměstnaných osob, budou využívána hlavně data Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), resp. integrovaného portálu MPSV. V kombinaci s demografickými ukazateli budou tato data srovnávána s údaji za vyšší územní celky, tedy za okres Šumperk, Olomoucký kraj a Českou republiku. Při analýze občanské vybavenosti ve městě (školství, zdravotnictví, bydlení, sociální péče apod.) se vzhledem k jeho velikosti nelze omezit pouze na studium odborné literatury, část informací nutně musí být čerpána ze zpravodajství nebo různých regionálních periodik, které doplní metody terénního výzkumu – zejména metody pozorování a metoda řízeného rozhovoru.

Stěžejní částí diplomové práce bude analýza výsledků dotazníkového šetření. Vlastní dotazníkový výzkum probíhal na území města Zábřeha v prosinci 2017. Podrobný popis parametrů a metodiky dotazníkového šetření je proveden v podkapitole 5.1 METODIKA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.

Tabulky a grafy byly vytvořeny pomocí programu Microsoft Excel 2013. Mapy byly vytvořeny v programu ArcGIS 10.2.

3. TEORETICKÝ ZÁKLAD KVALITY ŽIVOTA

3.1 REŠERŠE LITERATURY

V dnešní době se problematikou výzkumu kvality života zabývá mnoho disciplín, mezi kterými je i geografie. Této problematice se věnuje spousta českých, ale i zahraničních autorů. Kvalita života je v posledních letech často probírané téma, a proto je o ní publikováno mnoho vědeckých studií, a to jak v domácích, tak i v zahraničních sbornících, časopisech či periodikách.

Mezi velice známé autory, kteří se zabývají problematikou výzkumu kvality života, patří mimo jiné slovenský geograf Ivan Andráško, který vystudoval geografii na Univerzitě Komenského v Bratislavě, poté působil v Geografickém ústavu SAV v Bratislavě a také na Katedře geografie Univerzity Palackého v Olomouci. Dnes se věnuje výchovno-vzdělávacím, vědecko-výzkumným a publikačním činnostem. Ivan Andráško se zabývá zejména vývojem geografického myšlení, problematikou a otázkami regionálního a místního rozvoje a koncepcí kvality života. Je autorem publikace *Kvalita života v městách: východiská, prístupy, poznatky* (2016). V této publikaci se Ivan Andráško zabývá základními poznatky a východisky, které se týkají problematiky kvality života, dále problematiky výzkumu urbánního prostředí, zabývá se taktéž klasifikací přístupů k výzkumu problematiky kvality života ve městě apod. Další jeho publikací je *Quality of Life: An Introduction to the Concept* (2013). Tato publikace představuje přehled základních charakteristik kvality života a základní principy a postupy, které jsou používány při jejím měření. Mezi jeho příspěvky ve sbornících z mezinárodních konferencí lze uvést např. *Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcií obyvateľov miest a vidieckych obcí* (2005). Mezi příspěvky v domácích časopisech lze uvést *Sociálno-demografická dimenzia kvality života v Bratislave (vo svetle multivariačnej analýzy)* (2006). Ivan Andráško hodně spolupracoval se slovenským geografem Vladimírem Irou, mezi jejich společná díla lze uvést např. *Kvalita života z pohľadu humánnej geografie* (2007). Jedná se o článek v Geografickém časopise, který popisuje historii pojmu kvality života, význam tohoto pojmu, základní dimenze kvality života, indikátory, měření kvality života apod.

Vladimír Ira působí jako vedoucí Oddělení regionální a humánní geografie v Geografickém ústavu SAV v Bratislavě. Mezi jeho díla z oblasti kvality života patří např. *Kvalita života a jej regionálna diferenciácia v Slovenskej republike* (2005), tento článek se zabývá zejména kvalitou života a životního prostředí člověka, dimenzemi, indikátory a regionální diferenciací kvality života podle jednotlivých dimenzí.

Dalším autorem, který se zabývá kvalitou života, je František Murgaš. Mezi jeho díla patří např. článek v Geografickém časopise *Kvalita života a jej priestorová diferenciácia v okresoch Slovenska* (2009). Článek se zabývá zejména chápáním konceptu kvality života, definicemi kvality života, geografickými aspekty kvality života, faktory ovlivňující kvalitu života, indikátory apod.

Kromě slovenských autorů se kvalitou života zabývají i jiní zahraniční autoři. Jedním z nich je Robert A. Cummins, který publikoval v časopise *Social Indicators Research* článek *Objective and Subjective Quality of Life: An Interactive Model* (2000). V tomto článku autor hodnotí vztah mezi subjektivními a objektivními indikátory kvality života.

Dalšími autory jsou David Felce a Jonathan Perry, kteří publikovali v mezinárodním časopise *Development Disabilities* článek *Quality of Life: Its Definition and Measurement* (1995). V tomto článku oba navrhují model kvality života integrující subjektivní a objektivní ukazatele.

Z českých autorů se výzkumem kvality života zabývá Eva Heřmanová. Eva Heřmanová působí jako odborná asistentka Katedry demografie na VŠE v Praze. Ve své disertační práci se zabývala tematikou kvality života. Mimo jiné se zabývá i problematikou regionální sociologie, regionální analýzy, kulturní geografie a další. Publikace od Evy Heřmanové *Koncepty, teorie a měření* (2012) se zabývá problematikou kvality života. V publikaci udává přehled datových, ale i informačních zdrojů, institucí a známých osobností, které se tématem kvality života zabývají. Autorka se věnuje vzájemné komparaci již existujících definic, zabývá se teoriemi a modely kvality života, indikátory, měřením kvality života apod. V závěru této publikace provádí terénní výzkum, který se týká kvality života Pražanů.

Osobnosti, které se taktéž zabývají kvalitou života a zdravím jsou např. Helena Vaňurová a Pavel Mühlpachr, kteří společně publikovali dílo *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska* (2005). Jejich dílo se zabývá teoretickým vymezením kvality života, dimenzemi kvality života, problematikou měření kvality života apod. Mezi další publikace Heleny Vaňurové patří *Sociální aspekty kvality života v onkologii* (2006). Tato publikace Heleny Vaňurové se zabývá závažným a chronickým onemocněním jedinců, dále se zabývá konceptem kvality života u jedinců, kteří jsou závažně nemocní. Další autoři zabývající se kvalitou života a zdravím jsou např. Helena Hnilicová a Vladimír Bencko, kteří publikovali článek *Kvalita života – vymezení pojmu a jeho význam pro medicínu a zdravotnictví* (2005). Další, kdo se zabývá kvalitou života a zdravím je Jan Payne ve svém dvoudílném sborníku *Kvalita života a zdraví* (2005). V tomto jeho sborníku se objevují příspěvky od odborníků, kteří se zabývají otázkou kvality života a zdraví. V prvním díle tohoto sborníku se Jan Payne zabývá rozbohem pojmových souvislostí a ve druhém díle se zabývá empirickými poznatky, jež se právě týkají otázky kvality života a zdraví.

Mezi další autory zabývající se výzkumem kvality života patří Petr Kladivo, který působí jako koordinátor ITI Olomoucké aglomerace. V jeho dizertační práci *Prostorová diferenciacie kvality života obyvatel města Olomouce* (2011) řeší problematiku kvality života v urbánním prostředí města Olomouce. Problematikou kvality života se z českých autorů dále zabývá např. Lenka Svobodová, Oliva Řehulková, Evžen Řehulka, Marek Blatný, Jiří Mareš, atd.

Výzkumy na téma kvality života taktéž často provádí studenti ve svých bakalářských a diplomových pracích. Mezi tyto práce patří např. *Kvalita života ve městě Opava* (Stodůlka, 2016), *Kvalita života ve městě Nový Jičín* (Macíčková, 2013), *Kvalita života a životní styl obyvatel města Olomouce* (Vala, 2013), *Hodnocení kvality života ve městě Hranice* (Horáčková, 2014), *Posouzení kvality života dětí a mládeže v Buchlovicích* (Gelová, 2012), *Zdravotní péče a kvalita života v Pardubicích* (Salášková, 2014).

3.2 POJEM KVALITA ŽIVOTA

Kvalita života je v dnešní době součástí politického a laického slovníku. V mnoha publikacích se vyznačuje zkratkou QOL (*Quality of life*). Také může jít o sousloví, které si v poslední době přisvojila spousta vědních disciplín (Heřmanová, 2012). Jedná se o disciplíny, které usilují o pochopení a vysvětlení v širokém spektru od teologie, psychologie, ekonomie, medicíny, environmentalistiky až po geografii, která interpretuje její prostorovou diferenciaci (Murgaš, 2009). Je to pojem, který je relativně nový (nicméně navazuje na některé starší koncepty – např. v geografii na výzkum sociální ekologie), pojem multidimenzionální a interdisciplinární. Tento koncept se terminologicky, ale i obsahově překrývá s ostatními pojmy, jako je např. spokojenost, štěstí či blaho/pohoda (Heřmanová, 2012).

3.3 VÝVOJ POJMU KVALITY ŽIVOTA

Počátky výzkumu kvality života sahají do dob starověku, zabývali se jimi už někteří klasičtí řečtí a římské autoři, např. Aristoteles ve svém díle *Etika Nikomachova* (Křivohlavý, 2001) nebo také Lucius Annaeus Seneca v díle *O blaženosti* (Horáčková, 2014).

Vůbec poprvé byl pojem kvalita života (*quality of life*) použit v roce 1920 v knize *The Economics of Welfare*, jejímž autorem je ekonom Arthur Cecil Pigou (Vaďurová et al., 2005). Ve 20. letech 20. století se o kvalitě života psalo především v souvislosti s úvahami o ekonomickém rozvoji a také o úloze státu (Heřmanová, 2012). Koncem 30. let 20. století zavedl americký behaviorální psycholog Edward Lee Thorndike v souvislosti se svým novým přístupem k výzkumu lidského myšlení termín kvalita života také do psychologie (Vaďurová et al., 2005).

Teprve v 60. letech se označení kvalita života začíná objevovat také v politických kontextech, zejména v programech politických stran (Maříková et al., 1996). V roce 1968 se tak pojem poprvé objevil v programovém prohlášení nově založeného Římského klubu, nevládní organizace, která kritizovala zbrojení, negativní tendence kapitalistické společnosti a také hledala různé prostředky, které by vedly k humanizaci člověka a světa (Heřmanová, 2012). Římský klub se snažil o řešení globálních problémů a zvyšování

životní úrovně obyvatel a také kvality jejich života, což se stalo jednou z jeho hlavních programových priorit (Halečka, 2001).

V 70. letech 20. století pojem zdomácněl také v sociologii. Jeho používání bylo spojováno se sociologickým výzkumem, zejména trendem výzkumu tzv. *sociálních indikátorů* (Heřmanová, 2012). V 80. letech 20. století se kvalitou života začala zabývat i sociální psychiatrie, ve které je její pojetí založeno na subjektivním vnímání a také hodnocení (Hamplová, 2006).

Výrazný boom výzkumu kvality života, hodnotových orientací a životního stylu byl zaznamenán ve druhé polovině 90. let 20. století (Heřmanová, 2012). V současné době se mnoho odborníků shoduje v názoru, že volba měřicího nástroje a vymezení tohoto pojmu závisí na účelu měření kvality života. Výsledkem je obrovská rozmanitost nástrojů výzkumu i definic (Vaďurová et al., 2005).

3.4 NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ DEFINICE KVALITY ŽIVOTA

Na světě existuje řada definic kvality života a každý autor ji chápe trochu jinak. Jednou z nejstarších definic (WHO) kvality života je definice zdraví, kterou by bylo možné chápat jako definici oborovou. Tato definice udává, že „*zdraví není nejen absence nemoci či poruchy, ale je to komplexní stav tělesné, duševní i sociální pohody*“ (In Heřmanová, 2012).

Szalai (1980) uvádí kvalitu života jako „*stupeň výjimečnosti způsobu a uspokojivého charakteru života, jako osobní existenční stav zdraví a stav pohody.*“ Podle něj je spokojenost se životem určována exogenními (objektivními) faktory a skutečnostmi, ale i endogenním (subjektivním) vnímáním a hodnocením těchto faktorů i skutečností, vnímáním a hodnocením sama sebe.

Mederly et al. (2003) uvádějí k této problematice, že: „*v současnosti převládá ve světě názor, že celkovou kvalitu života člověka je nutno chápat jako vzájemné spolupůsobení hlavních aspektů života, jež se podílejí na uspokojení materiálních a duchovních potřeb člověka.*“

Zváriková (2007) podle ní je spokojenost se životem definována jako „*individuální hodnocení minulých a současných podmínek života, dále jako hodnocení a očekávání životní perspektivy.*“ Zváriková vymezuje deset nejzákladnějších oblastí pro zkoumání kvality života např. práci a povolání, finanční situaci, volný čas, manželství a partnerství, vztahy k vlastním dětem, sexualitu, zdraví, přátele, známé a příbuzné, bydlení, spokojenost se sebou.

Hartl et al. (2000) oba definují kvalitu života jako „*vyjádření pocitu životního štěstí.*“

Dzúrová et al. (2000) se zabývají výzkumem problematiky kvality života ve vztahu ke zdraví v kontextu nepříznivých životních okolností, např. nemocí, sociálních a ekonomických problémů a hlavně jejich subjektivního prožívání.

3.5 DIMENZE KVALITY ŽIVOTA

Přestože mezi různými autory a obory převládá problém nejednotnosti definice a pojetí kvality života, existuje mezi autory široký názorový konsensus, že lze rozlišit dvě základní dimenze kvality života – dimenzi objektivní a dimenzi subjektivní (Ira et al., 2007). Už vzhledem k obtížnosti nalezení objektivních kritérií kvality života se v současné době většina odborníků zaměřuje spíše na subjektivní hodnocení kvality života. Tyto přístupy pronikají i do oborů, pro které byl v minulosti typický výzkum výlučně objektivní dimenze, např. do medicíny, kde sice jsou i nadále objektivně měřitelní ukazatele zdraví nejpodstatnější pro volbu další pomoci a léčby, zároveň ale tento obor začal výrazně zkoumat i subjektivní dimenzi zdraví (Vaďurová, 2006).

Pacione (2003b) uvádí, že se význam pojmu kvalita života ve většině vztahuje k podmínkám, ve kterých obyvatelé žijí, anebo k určitým atributům těch lidí samotných. To vlastně odpovídá objektivní a subjektivní dimenzi kvality života, přičemž první je vytvářena kvalitou prostředí (*environmental quality*) a druhá odpovídá pojmu lidské blaho (*human well-being*). Podobně Dissart et al. (2000) poukazují na přímou závislost kvality života jedince na exogenních faktorech (objektivních) jeho života a na endogenní percepci těchto faktorů (subjektivních).

Massam (2002) rozlišuje dva základní soubory procesů a komponentů kvality života. K internímu psychologickému mechanismu se vztahuje první soubor, ten produkuje např. pocit spokojenosti se životem. Podle něj je druhý soubor tvořen externími podmínkami, které interní mechanismus ovlivňují. První dimenzi kvality života (psychologickou) Massam nazval jako individuální neboli osobní kvalitu života, anebo také subjektivní blaho a spokojenost se životem. Druhou dimenzi (environmentální) označuje jako: urbánní kvalita života, komunitní kvalita života nebo kvalita města. Jones (2002) uvádí dvě dimenze: interní a externí. Podle něj je externí dimenze označována jako prostředí, které nás obklopuje, zatímco interní dimenzi označuje jako vyjádření toho, co se děje v našich hlavách. Hancock (2000) rozlišuje subjektivní vnímání kvality života a objektivní hodnocení jeho podmínek. Raphael et al. (1994) vysvětlují objektivní podmínky jako přiměřenost neboli adekvátnost materiálních poměrů. Subjektivní percepci chápou jako lidské pocity, které se týkají těchto poměrů. Ira et al. (2007) chápou objektivní dimenzi jako něco, co člověka ovlivňuje (jsou to např. sociální, ekonomické a environmentální podmínky). Subjektivní dimenzi chápou spíše jako různé názory, postoje či schopnost adaptace člověka na prostředí apod.

Většina autorů se zabývala otázkou vztahu mezi oběma dimenzemi. Pacione (2003b) považuje za klíčový faktor vnímání jisté oblasti života zkušenost neboli individuální zážitek. V takovém případě můžeme chápat, že subjektivní dimenze kvality života je nadřazená dimenzi objektivní. Cummins (2000) si všímá toho, že obě dimenze: subjektivní a objektivní existují relativně nezávisle na sobě, objektivní podmínky ovlivňují pocit subjektivního blaha jen v omezené míře.

Poněkud odlišně vnímá dimenze kvality života WHO (Vaďurová, 2006), která se snaží identifikovat příčiny subjektivně pociťované kvality života podrobněji. V jejím členění má kvalita života 4 základní aspekty:

- fyzické zdraví a úroveň samostatnosti (např. únava, energie, schopnost pracovat),
- psychické zdraví a duchovní stránka (např. myšlení, negativní a pozitivní pocity, učení, paměť),
- sociální vztahy (např. osobní vztahy, sociální podpora, sexuální aktivita),

- prostředí (např. bezpečí, svoboda, příležitosti pro získání vědomostí, finanční zdroje).

3.6 GEOGRAFIE A KVALITA ŽIVOTA

Mnoho problémů, které souvisí s lidským životem, mají geografickou dimenzi (Frazier, 1982). Pacione (1986) prohlásil, že „*struktura a rozmístění kvality života formuje klíčovou oblast [výzkumu] v humánní geografii...*“. Při výzkumu problematiky kvality života existuje přesvědčení, že kvalita se mění nejen od člověka k člověku, ale i od místa k místu.

Životní prostor každého z nás se zcela odlišuje, a proto existují i jisté možnosti vymezení území, kde se koncentrují a prolínají každodenní lidské aktivity. Jako příklad lze uvést výzkum kvality života lidí, kteří obývají specifické území (např. město, region, čtvrť). Van Kamp et al. (2003) uvádí, že posouzení kvality života se vztahuje vždy ke geograficky vymezené oblasti.

Velmi zajímavý pohled na vztah geografie a kvality života přináší Helburn (1982); v jeho interpretaci nepředstavuje kvalita života žádný pocit štěstí, ale podmínky, které určité území nabízí proto, aby bylo utvářeno. Geografie umožňuje, aby člověk poznával své životní prostředí, což přispívá ke kvalitě života.

Většina geografů se v rámci výzkumu kvality života zaměřuje na města, tedy na území, kde dochází k vysoké koncentraci lidských aktivit a území, která se vyznačují vysokým stupněm přetváření prostředí na prostředí umělé. Matlovič (1998) poukazuje na silnou vazbu mezi výzkumem kvality života a urbánní geografii, kterou chápe jako perspektivní koncept, který je aplikovatelný při syntetické interpretaci intraurbánních struktur.

Z perspektivních směrů v geografii je např. spojení výzkumu problematiky kvality života s využitím GIS (Geografický informační systém). V současnosti se stále více prosazuje tvorba „map blaha a kvality života“ (Massam, 1999).

3.7 INDIKÁTORY KVALITY ŽIVOTA

Indikátor neboli ukazatel je údaj vyjadřující okamžitý stav nebo úroveň změny jevu (Hanušín et al., 2000). V roce 1961 OSN přijala 12 indikátorů, které označila za „podmínky života“, kterými jsou: osobní svoboda, odpočinek a zábava, oblékání, sociální jistota, byty a jejich výstavba, uspokojení potřeb a zásoby, doprava a komunikace, stav zaměstnanosti, pracovní podmínky, stav ochrany zdraví, životní prostředky a vzdělání (Vaďurová et al., 2005). Evropská komise OSN v roce 1974 systematizovala sociální indikátory kvality života do osmi skupin: kvalita pracovního prostředí, zdraví, nákup zboží a služeb, pocit sociální jistoty, možnosti rozvoje osobnosti, možnosti trávení volného času, možnosti účasti na společenském životě a fyzická kvalita životního prostředí (Halečka, 2001).

Mezi geografy se problematikou indikátorů kvality života začal zabývat jako jeden z prvních už v roce 1975 William W. Bunge (in Dissart et al., 2000). Podle něj koncepce indikátorů kvality života vycházela ze souborů matematických definicí. William W. Bunge se nezaměřoval pouze na koncepci sociálních indikátorů, ale také rozlišoval různé dimenze způsobů jejich zaměření např. fyzickou, kulturní a psychologickou.

Pacione (2003b) uvádí, že v mnoha ohledech se problematika indikátorů kvality života prolíná s problematikou oblastí kvality života, kdy indikátory bývají významným prostředkem jejich hodnocení. Vybraná oblast, kde probíhá výzkum, naznačuje výběr indikátorů, soubor vybraných indikátorů přitom musí být dostatečně široký, aby mohl zahrnout nejvýznamnější oblasti kvality života.

Vzhledem k tomu, že největší je zájem o výzkum kvality života ve městech, většina autorů začala právě s výzkumem indikátorů zaměřených na urbánní prostředí. Tyto indikátory měly sledovat změny v chování obyvatel a jejich percepce (Marans, 2003). Výzkumy kvality života měst se prolínají s koncepcí trvale udržitelného rozvoje. Jejich význam vidí Marans (2003) především v hodnocení pokroku města, a to při směřování k celkovému cíli, který vede ke zvyšování kvality života lidí.

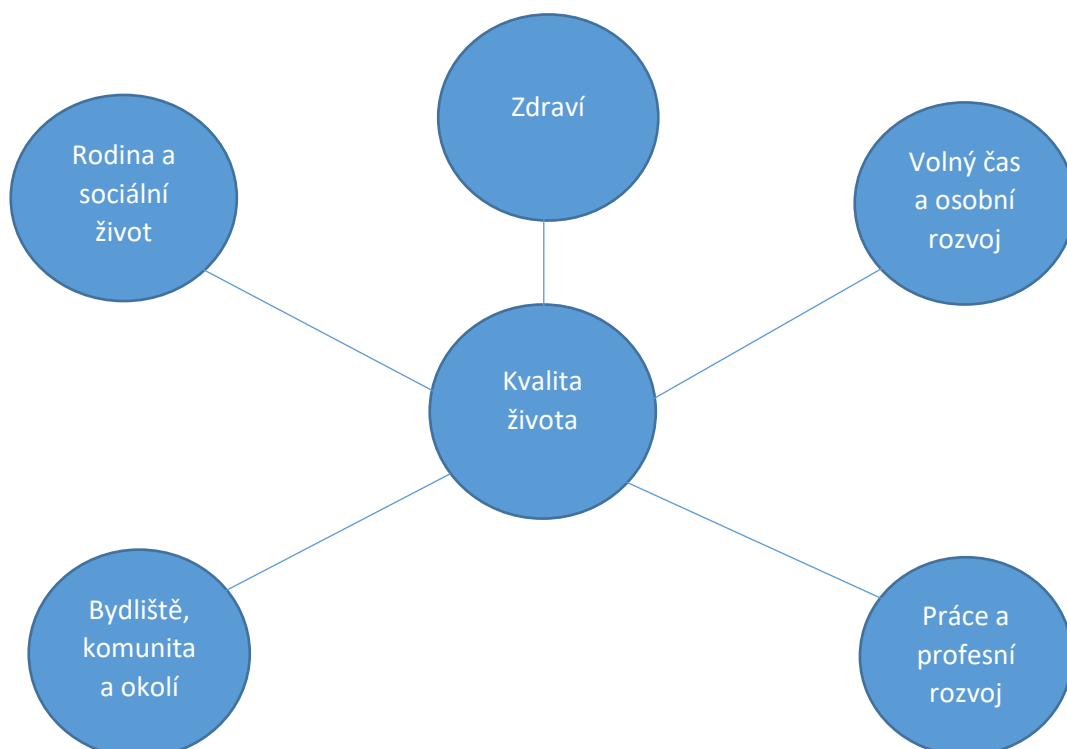
Většina autorů se snaží indikátory kvality života rovněž klasifikovat. Přístup Paciona (2003b) vychází z úrovně specifičnosti neboli všeobecnosti, a to vzhledem na „objem“ lidského života. Hancock et al. (1999) vytvořili pro rozdělení indikátorů základní

rámec, ve kterém byly vyčleněny celkem tři kategorie, kterými jsou: společnost, ekonomika a prostředí.

3.8 MĚŘENÍ KVALITY ŽIVOTA

Zatím na světě neexistuje žádné přesné, nebo teoreticky a spolehlivě uspokojivé měření kvality života. Je to způsobeno především tím, že neexistuje ani rámcová shoda na váze subjektivní a objektivní složky kvality života (Šubrt et al., 2008).

Komplexní model kvality života na základě početných kritérií vytvořil např. Damián Kováč (Kováč, 2004). Jeho model má celkem tři úrovně: individuálně specifickou (civilizační), elitní (kulturně-duchovní) a bazální (všelidskou). Každá úroveň je složena ze šesti komponentů různého významu a váhy. Další model vytvořily např. kanadské ozbrojené síly pro práci s lidskými zdroji. Jejich model (viz obr. 1) obsahuje pět základních domén, které jsou systematicky monitorovány (Šubrt et al., 2008).

Obr. 1: Model kvality života armády Kanady

Zdroj: Review of Quality of Life Project Management. Chief Review Services, Canada 2004 (In Šubrt et al., 2008)

K velmi známým modelům patří model, který byl vytvořen Centrem pro podporu zdraví. Model (viz tab. 1) zahrnuje tři základní domény a devět dílčích domén. Vychází z holistického pojetí kvality života (Šubrt et al., 2008).

Tab. 1. : Model kvality života pro podporu zdraví Univerzity Toronto

Být (Being) - osobní charakteristiky života	
fyzické zdraví	výživa, zdraví, hygiena, pohyb, odívání, celková vzhled
psychologické bytí	psychologické zdraví, cítění, vnímání, sebeúcta, sebekontrola
spirituální bytí	víra, osobní hodnoty, přesvědčení
Patřit někam (Belonging) - spojení s určitým prostředím	
fyzické napojení	škola, domov, pracoviště, sousedství, komunita
sociální napojení	rodina, přátelé, spolupracovníci, sousedé (užší napojení)
komunitní napojení	společenské aktivity (širší napojení), pracovní příležitosti, rekreační možnosti a příležitosti, odpovídající finanční příjmy, zdravotní a sociální služby
Realizovat se (Becoming) – dosahování cílů, aspirace a naděje	
praktická realizace	školní a zájmové aktivity, domácí aktivity, placená práce, péče o zdraví, sociální začleňování
volnočasové realizace	relaxační aktivity podporující pokles stresu
růstová realizace	adaptace na změny, aktivity podporující zachování a rozvoj znalostí a dovedností.

Zdroj: The quality of life model, University Toronto (In Šubrt et al., 2008)

V rámci mezinárodního výzkumu na Slovensku probíhalo šetření, které bylo orientované na měření subjektivního vnímání kvality života. Dotazník byl sestaven celkem z 15 otázek, které byly sestaveny do dvou bloků. Prvních osm otázek se týkalo spokojenosti se životem a zbylých 7 otázek se zabývalo spokojeností se životem na Slovensku. Prvních osm otázek se zaměřovalo na spokojenost s: celkovým životem, životní úrovní, zdravím, s tím, co se v životě jedince daří dosahovat, spokojeností s osobními vztahy, osobní bezpečností, životem ve společenství a s jistotou budoucnosti. Dalších sedm otázek se zabývalo spokojeností se životem na Slovensku s: ekonomickou situací, stavem přírodního prostředí, sociálními podmínkami, vládou, podnikáním a národnostní bezpečností (Šubrt et al., 2008).

Felce et al. (1995) uvádí dva resp. tři předpoklady pro vytvoření všeobecného platného přístupu vedoucího k měření kvality života. Tím prvním předpokladem je např. zdokonalení techniky hodnocení a zároveň měření objektivních aspektů, jež se týkají problematiky kvality života. Protože dosud existuje jen malá shoda v používaných metodách a přístupech pro hodnocení a měření objektivních ukazatelů, musí dojít

v první řadě k identifikaci oblastí kvality života, které jsou pro měření relevantní. Dalším předpokladem je upřesnění metodologie subjektivního hodnocení kvality života, a to v rámci širokého spektra prvků osobního významu a spokojenosti. Felce et al. (1995) sice akceptují metodu využití dotazníku, ale poukazují na častý problém snížení výpovědní hodnoty odpovědí respondentů následkem nepochopení toho, co je přesně míněno použitými abstraktními pojmy, resp. toho, co je pro danou abstrakci relevantní. Posledním předpokladem je vyřešení problému výzkumu mezi lidmi s kognitivními omezeními nebo s disfunkcí v komunikaci – ty jsou sice poměrně časté, otázkou ale je, jestli jsou vždy dotazováni způsobem, který jim umožňuje přiměřeně reflektovat jejich pocity.

Massam (2002) se zmiňuje o dvou základních požadavcích na korektnost měření hodnot indikátorů. Podle něj je tím prvním identifikace a explicitní definování indikátorů, druhým je rozhodnutí o metodě analýzy údajů, kterému se musí přizpůsobit výběr a způsob získávání údajů.

Od počátku 90. let 20. století se zabývá sledováním a hodnocením indikátorů kvality života a udržitelnosti lidského rozvoje mnoho mezinárodních institucí a také akademických pracovišť.

Jedním z nejrozšířenějších pokusů o vyjádření kvality lidského života je index lidského rozvoje - HDI (Human Development Index). Index lidského rozvoje bývá vyjadřován na relativní škále od 0 do 1, což znamená, že čím vyšší je hodnota, tím vyšší je dosažený stupeň lidského rozvoje (Nováček, 2010). Index lidského rozvoje je od roku 1990 každoročně zveřejňován ve statistické publikaci *Zpráva o lidském rozvoji* (Human Development Report) (Šubrt et al., 2008).

Indikátory kvality života a udržitelnosti lidského rozvoje sleduje také Světová banka, která každoročně publikuje indikátory světového rozvoje (World Development Indicators). OSN sleduje indikátory, které se vztahují k rozvojovým cílům tisíciletí (Millennium Development Goals Indicators), vlastní řadu indikátorů (Global Environmental Outlook) má dále organizace OSN pro životní prostředí (UNEP), databázi „Zdraví pro všechny“ (Health for All) publikuje Světová zdravotnická organizace, také statistickou databázi FAOSTAT má organizace pro potraviny a zemědělství (FAO),

základní sadu indikátorů životního prostředí (OECD Environmental Indicators) publikuje organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) (Nováček, 2010).

3.9 ROZSAH POJETÍ POJMU KVALITY ŽIVOTA

Hodnocení kvality života se neomezuje pouze na úroveň jednotlivce. Engel a Bergsma (Křivohlavý, 2002) a Aaronson et al. (1987) odlišují tři sféry:

Makro-rovina

Na této úrovni se jedná o otázky kvality života, které se týkají velkých společenských celků (určité země, kontinentu apod.) Bergsma uvádí, že se jedná o nejhlubší zamyšlení nad problematikou kvality života. V takovémto pojetí bývá život považován za absolutní morální hodnotu. Zde se problematika zabývající se kvalitou života stává součástí různých politických úvah. Jako příklad bývá uvedena problematika boje s terorismem, hladomorem, epidemiemi apod.

Mezo-rovina

Na této rovině jde především o měření kvality života v menších sociálních skupinách (např. škola, nemocnice). Vystupují zde otázky, jež se týkají sociálního klimatu, vzájemných vztahů mezi lidmi, sdílených hodnot apod.

Personální rovina (mikro-rovina)

Na této úrovni stojí život jednotlivce. Zvažujeme zde subjektivní hodnocení např. zdravotního stavu, spokojenosti, bolesti. Také sem vstupují osobní hodnoty jednotlivce, různé představy, ale i očekávání, a to vzhledem k subjektivitě získaných informací.

Rovina fyzické existence

Podle Engela a Bergsmy (Křivohlavý, 2002) je rovinou čtvrtou, ve které si lze povídat o kvalitě života. V této rovině pozorujeme chování druhých, které můžeme objektivně měřit, ale zároveň i srovnávat. Jako příklad lze uvést chůzi před a po ortopedické operaci. I když bývají údaje objektivně měřitelné, tak rovina postrádá něco, co bývá většinou pro hlubší pojetí kvality života velmi nezbytné.

Kováč (2001) prezentuje tříúrovňový model kvality života. Podle něj se koncept kvality života skládá ze tří provázaných úrovní, kterými jsou (In: Vaňurová et al., 2005):

- bazální (existenční, všelidská), která zahrnuje např. somatický stav, funkční rodinu, psychické fungování, materiálně-sociální zabezpečení, způsobilost pro život a životní prostředí,
- mezo-úroveň (individuální specifická, civilizační),
- meta-úroveň (elitní, kulturně duchovní).

3.10 ŽIVOT VE MĚSTĚ A KVALITA ZDRAVÍ

Život ve městech byl již od vzniku prvních měst specifický. Hubbard (2006) tvrdí, že objektem odborného studia se specifika života ve městech stala až v 19. a 20. století, a to v důsledku postupného pokroku vědeckého poznání světa, a také proto, že podíl obyvatel, kteří žili ve městech, byl do té doby relativně malý.

Dynamika růstu měst souvisí s industrializací, která zaznamenala proces koncentrace obyvatel do měst, ale i prohlubování rozdílů v kvalitě života odlišných sociálních vrstev. Rozvíjející se města byla v sociální struktuře a životních podmínkách svých obyvatel značně diferencovaná. Vnitřní struktura měst byla v tomto období ovlivňována společenskými trendy a rozdílnými nároky, a také možnostmi jednotlivých skupin obyvatel (Mulíček, 2008). Jako příklad se často uvádí město Manchester (Mulíček, 2008). Bohatší skupiny obyvatel se stěhovaly za lepšími podmínkami na periferii města, naopak v centru, kde byly umístěny továrny, žili v nezdravých a někdy až otřesných podmínkách chudí obyvatelé. Právě tyto problémy vedly zpočátku mnohé autory k negativnímu hodnocení městského prostředí a kvality života ve městech, v současnosti převažuje hodnocení spíše opačné. Nověji jsou jako kladné hodnoceny i některé rysy života ve městech, které byly dříve považovány za záporné: např. vzájemná závislost obyvatel měst může být chápána jako zdroj sociální soudržnosti, anonymita městského prostředí jako příležitost pro osobní rozvoj.

4. ANALYTICKÁ ČÁST

4.1 KOMPLEXNÍ CHARAKTERISTIKA MĚSTA ZÁBŘEHA

Zájmovým územím diplomové práce je město Zábřeh. Zábřeh se nachází v Olomouckém kraji v okrese Šumperk. Okres Šumperk sousedí na severu s okresem Jeseník, na východě s okresem Bruntál, na jihovýchodě s okresem Olomouc a na západě s okresy Ústí nad Orlicí a Svitavy (GaREP, 2015). Od okresního města je Zábřeh vzdušnou čarou vzdálen 13 km a od krajského města 42 km (VzdalenostMest.cz, 2014).

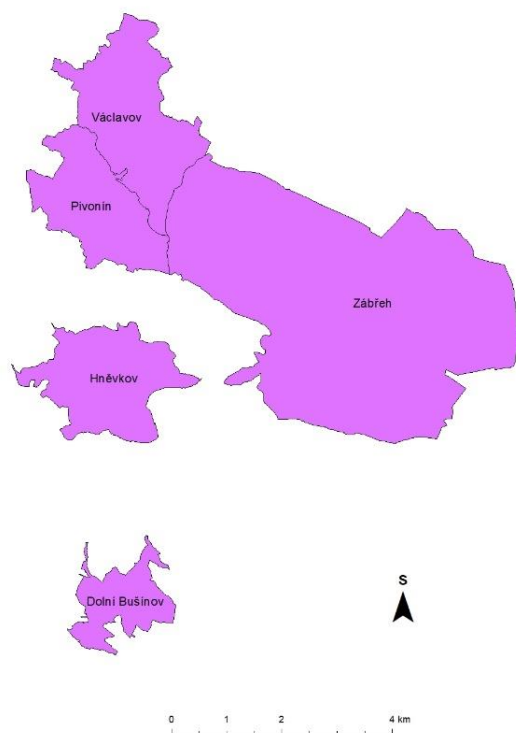
Zábřeh leží na levém břehu Moravské Sázavy, v dřívějších dobách bylo jeho hlavním úkolem chránit brod přes řeku. Jméno dostal kvůli své poloze „za břehem“ Moravské Sázavy, německý název pro Zábřeh je Hohenstadt (Juha, 2017).

Zábřeh je zároveň obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. Zábřeh se nachází v nadmořské výšce 285 m n. m. Rozloha města činí 3 459,0 ha a člení se na pět městských částí, resp. katastrálních území: Zábřeh (k. ú. Zábřeh na Moravě), Dolní Bušínov, Hněvkov, Pivonín a Václavov (k. ú. Václavov u Zábřeha) a 20 základních sídelních jednotek (GaREP, 2015). V obci k 31. 12. 2016 žilo 13 645 obyvatel (ČSÚ, 2017a).

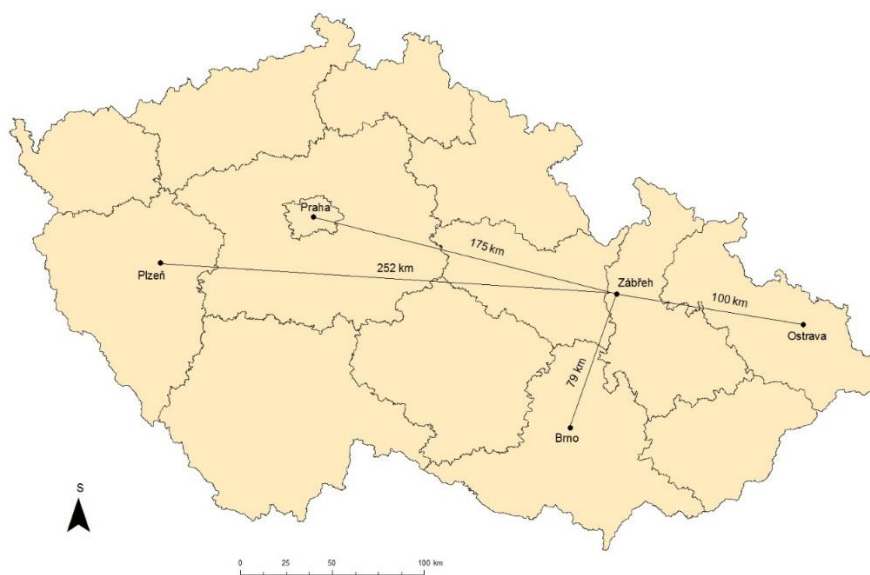
Obr. 2: Znak města Zábřeha

MĚSTSKÉ ČÁSTI ZÁBŘEHA

Obr. 3: Městské části Zábřeha (vlastní zpracování v ArcGIS 10.2)

VZDUŠNÁ VZDÁLENOST ZÁBŘEHA KE 4 NEJVĚTŠÍM MĚSTŮM ČR

Obr. 4: Vzdušná vzdálenost města Zábřeha k 4 největším městům ČR (vlastní zpracování v ArcGIS 10.2.)

4.2 HISTORIE MĚSTA ZÁBŘEHA

Zábřeh vznikl jako slovanská osada na levém břehu řeky Moravské Sázavy na přelomu 12. a 13. století. Díky své poloze na staré obchodní stezce z Moravy do Čech a Kladska se postupně rozvinul natolik, že se stal hospodářským a politickým střediskem této části severní Moravy (Lolek, 1979).

První doložená zpráva o Zábřehu pochází z roku 1254, kdy se zemského sněmu v Brně, který uspořádal Otakar II., zúčastnil i Sulislav ze Zábřehu. V dalších letech přešlo zábřežské zboží jako zeměpisné léno na pány ze Šternberka, a ve 14. století na pány z Kravař. V jejich době byl už Zábřeh městem, přesné datum jeho povýšení sice neznáme, ale pravděpodobně se tak stalo před rokem 1289 (Lolek, 1979).

Dalšími majiteli města, kteří se zapsali výrazněji do jeho dějin, byli Tunklové v 15. století. Starší Jiří Tunkl nechal vybudovat v Zábřeze a v jeho okolí řadu rybníků, na území města se z tohoto období dodnes dochoval rybník Oborník. Tunklové vládli ve městě sedmdesát let, synové Jana Tunkla (Jan a Jiří) drželi otcovy statky pouze krátkou dobu. Kromě zábřežského panství měli v moci i třemešské, hoštejnské, brničské, bludovské a rabštejnské panství (Bartoš et al., 2004). Panství značně utrpěla za válek mezi Jiřím Poděbradským a uherským králem Matyášem, před rokem 1510 pak Jiří Tunkl prodal značně zadlužené panství Mikulášovi Trčkovi z Lípy (Bartoš et al., 2004).

V 16. století vládl v Zábřeze rod Žerotínů a v roce 1622 přešlo panství do rukou rodu Lichtenštejnů, kteří panství drželi až do poloviny 20. století (Lolek, 1979). Velmi silně dolehla na Zábřeh třicetiletá válka – vedle válečných škod došlo také k částečné proměně národnostní struktury města. Mezi nově příchozími byli zejména Němci, kteří po válce obývali 31 z celkem 123 domů. Postupně ve městě německý živel zcela převládl (Bartoš et al., 2004).

V roce 1850 se stal Zábřeh sídlem okresního hejtmanství – nového politického a soudního okresu (Lolek, 1979), město samotné pak získalo podobně jako všechny ostatní obce rakouské monarchie samosprávu: volený obecní (městský) výbor v čele se starostou. Nově vytvořený politický okres Zábřeh zahrnoval celkem tři soudní okresy: Zábřeh, Mohelnici a Štítý. V letech 1855–1868 došlo k přechodnému spojení politické a soudní správy, poté byla opět soudní a politická správa oddělena, a na podobě

politických a soudních okresů na Zábřežsku se až do roku 1938 nic zásadního neměnilo (Bartoš et al., 2004).

Výrazným ekonomickým impulzem se pro Zábřeh stala stavba železnice z Olomouce do České Třebové a dále do Prahy, která byla dokončena v roce 1845. Zábřeh se stal důležitou železniční stanicí, v roce 1871, kdy byla postavena odbočka ze Zábřeha na Šumperk a do Sobotína, i železniční křižovatkou. V 19. století se také výrazně zlepšilo silniční spojení Zábřeha s okolními městy (Bartoš et al., 2004).

Do poloviny 19. století město prakticky postrádalo průmysl, řemesla byla zaměřená na potřeby města a pouze tkalci prodávali své výrobky i ve vzdálenějších lokalitách. V roce 1856 byla zřízena barvírna příze, kterou odkoupil Wilhelm Brass. Velký význam pro Zábřeh a sousední Krumpach však mělo stále zemědělství (Bartoš et al., 2004). Industrializace vedla k postupnému růstu počtu obyvatel, do města se stěhovali hlavně obyvatelé přilehlých venkovských obcí, což ve městě posilovalo český živel (Bartoš et al., 2004).

V roce 1919 byla k Zábřehu připojena sousední česká obec Krumpach, čímž se počet Čechů a Němců ve městě v podstatě vyrovnal. Území politického okresu Zábřeh s třemi soudními okresy se v meziválečném období nezměnilo, pouze došlo k přejmenování názvů některých úřadů (okresní hejtmanství na okresní správu politickou a v roce 1928 na okresní úřad). Za první republiky se Zábřeh jako sídlo okresu a zároveň jako politické a hospodářské centrum proměnil ze zemědělského městečka na prosperující průmyslové město (Bartoš et al., 2004).

Obchodní život města byl přesunut z Horního náměstí na Dolní náměstí, na kterém také byla postavena budova okresního úřadu a nové obchodní i obytné domy. Město vybudovalo kanalizaci, rozšířilo vodovod, postavilo koupaliště a nové školní budovy (Lolek, 1979).

Sčítání v roce 1930 už zjistilo ve zvětšeném městě zhruba dvoutřetinovou českou většinu (k české národnosti se přihlásilo 4 232 obyvatel, k německé pak 1 905 osob) (Bartoš et al., 2004).

Velkou krizi zaznamenal rok 1938. Zábřeh se stal dějištěm celé řady henleinovských provokací a srážek. Ve městě se většina Němců přihlásila k Henleinovu

nacionálnímu hnutí (Lolek, 1979). Zábřeh a jeho okolí nemělo být původně okupováno, ale nakonec byl i s podstatnou částí okresu zařazen do tzv. *okupačního pásma* (Bartoš et al., 2004).

V květnu 1939 při sčítání prováděném v zabraném českém pohraničí, měl Zábřeh 6 295 obyvatel. Ve městě dominovalo německé obyvatelstvo, tj. 53 % (podle německé kroniky), ale podle úředních výsledků ze sčítání bylo v Zábřeze 50,3 % Čechů. Po válce v roce 1946 proběhl odsun německého obyvatelstva a ve městě začalo převládat české obyvatelstvo (Bartoš et al., 2004).

Germanizační zásahy se dotkly zejména českého školství. Zábřežské gymnázium bylo přiděleno německé střední škole. Živnostenské pokračovací školy nacházející se v okrese byly sloučeny do jediné německé umístěné v Zábřeze. Přestaly se vydávat všechny české časopisy a noviny (Bartoš et al., 2004).

Za socialismu došlo ve městě k dalším změnám. V roce 1949 se okres Zábřeh stal součástí Olomouckého kraje a byly připojeny tři obce – Rudolfov, Ráječek a Skalička (Bartoš et al., 2004).

V padesátých letech byla v Zábřeze velice úspěšná městská okresní knihovna. Z kulturních zařízení bylo hojně navštěvované kino, které mělo v roce 1952 až 21 000 návštěvníků. V roce 1954 vzniklo okresní muzeum a katolický dům byl využit jako „Dům osvěty a Dům dětí a mládeže“ (Bartoš et al., 2004).

V roce 1960 byly vytvořeny tzv. větší okresy, kdy část okresu Zábřeh se připojila k okresu Šumperk. V roce 1949 byly zrušeny soudní okresy. Od 1. ledna 1976 bylo k Zábřehu připojeno pár okolních obcí: Nemile včetně Lupěného, Hněvkov, Václavov, Dolní Bušínov a Pivonín. V roce 1980 se pak k Zábřehu připojila i obec Drozdov (Bartoš et al., 2004).

Vlivem privatizace a restituce probíhající v devadesátých letech se změnila majetková a sociální struktura obyvatel. V Zábřehu došlo k restrukturalizaci výroby. Zábřeh měl tu nevýhodu, že jeho největší podniky patřily k útlumovým oborům. Nejvíce to zasáhlo podniky textilní, ale i na zemědělství navazující potravinářství a odvětví, která byla závislá na vývozu do východních zemí. Spousta podniků byla převedena na jiné společnosti nebo byla privatizována (Bartoš et al., 2004).

V roce 1990 se od Zábřeha oddělila obec Nemile (s částí obce Lupěné), v roce 1992 pak Drozdov. Václavov, Pivonín, Dolní Bušínov a Hněvkov zůstaly u Zábřeha. Okresní úřad zůstal až do roku 2002 v Šumperku (Bartoš et al., 2004).

Co se týká školství, tak v roce 2002 bylo v Zábřehu pět mateřských škol, čtyři základní školy, speciální škola s internátem, gymnázium, Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola i Střední odborné učiliště (dříve integrované automobilové školství), Střední odborné učiliště a Odborné učiliště (včetně oboru zemědělského a zahradnického) a posledním byla Střední odborná škola sociální péče (dříve Rodinná škola) (Bartoš et al., 2004)

V roce 2002 byly zrušeny okresní úřady a většina jejich kompetencí byla přenesena na 205 obcí s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností zahájily svoji činnost 1. ledna 2003. Zbývající kompetence převzalo 14 krajů, které vznikly v roce 2000 (Odstrčilová, 2012).

4.3 FYZICKOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ZÁBŘEHA

Podle geomorfologického členění Zábřeh spadá do provincie České vysočiny. V jejím rámci spadá do Krkonoško-jesenické subprovincie, resp. její Jesenické oblasti. Město leží na rozhraní dvou geomorfologických celků: Zábřežské vrchoviny (západní část města) a Mohelnické brázdy (východní okraj města) (GaREP, 2015). Mohelnická brázda je protáhlá úzká sníženina, kterou protéká Morava. Její nadmořská výška se pohybuje mezi 240 až 260 m n. m. (Město Mohelnice, 2018). Zábřežská vrchovina je celek v rámci Jesenické oblasti s nejvyšším bodem Lázek 715 m n. m. Je to úzká kerná vrchovina, která je protažená od JJV k SSZ. Střední výška Zábřežské vrchoviny dosahuje 427 m n. m. a její rozloha činí 737 km² (Demek et al., 2006).

Z hlediska geologie je město vybudováno převážně na kvartérních usazeninách, jako jsou písek, hlína, spraše či štěrky. Na západní okraj města pronikají starohorní zvrásněné horniny. Geologické podmínky jsou tedy příznivé, v obci nebyly nikdy zaznamenány žádné sesuvy půdy či jiná svahová nestabilita (GaREP, 2015).

Zábřehem protéká Moravská Sázava, která se vlévá do Moravy asi 3 km od obce Zábřeh. Celková délka toku je 53,9 km. Je to pravostranný přítok Moravy pramenící v Orlických horách na svahu Bukové hory (958 m n. m.). Největší přítokem Moravské Sázavy je řeka Březná, která ústí zleva u obce Hoštejn. V povodí se nachází až 169 vodních ploch s rozlohou 132,2 ha. Největší z vodních ploch je přehrada Nemilka (18,9 ha), která se nachází za Zábřehem u obce Nemile (VÚV TGM, 2017).

Podle Quittovy klasifikace klimatických oblastí spadá Zábřeh do mírně teplých oblastí (MT9 a MT10). Mírně teplá oblast se vyznačuje mírně suchým a normálně dlouhým létem, s mírně teplým jarem a podzimem. Zima bývá suchá až mírně suchá, mírně teplá s krátkodobým trváním sněhové pokrývky. Průměrná roční teplota vzduchu činí 7,25 °C a průměrné srážky dosahují 702,3 mm (Město Zábřeh, 2018a). Zábřeh se nachází na rozhraní 3. (dubobukový) a 4. (bukový) vegetačního stupně (GaREP, 2015).

Celková výměra Zábřehu je 3 459,0 ha. Největší část zaujímá zemědělská půda – 50,9 %. Největší část ze zemědělské půdy tvoří orná půda (32,7 %) a trvalé travní porosty (14,6 %). Velkou část z nezemědělské půdy zaujímají lesní pozemky (30,1 %), kde nejvíce převládají jehličnaté lesy. Na vodní plochy (řeka Moravská Sázava a rybník Oborník) připadá asi 1,8 % rozlohy města (ČSÚ, 2018).

V katastrálním území města Zábřeha se nachází přírodní park Březná. Hranice přírodního parku jsou vymezeny na katastrálních územích nebo částech obcí na Zábřežsku, kterými jsou: Hněvkov, Hoštejn, Hynčina, Rovensko, Březná, Lupěné, Václavov, Pivonín, Svěbohov, Kosov, Postřelmůvek, Nemile, Zábřeh, Vyšehoří, Olšany, Bušín, Jakubovice, Písařov, Bukovice, Klášterec, Březenský Dvůr, Štítý, Jedlí, Crhov, Horní Studénky, Drozdov a Zborov. Přírodní park byl zřízen v květnu v roce 1997 Okresním úřadem v Šumperku. Údolí Moravské Sázavy je nejnižším bodem přírodního parku. Znakem přírodního parku je bledule jarní, která vyrůstá koncem března na rozlehlých vlhkých loukách. V přírodním parku se nachází přestárlé, až skoro rozpadající se bučiny s jedlí (údolí Moravské Sázavy). Přírodní park se může chlubit i svojí faunou, kde žije např. jelen evropský, krkavec velký, čáp černý, ledňáček obecný, výr velký, křepelka, koroptev (Město Zábřeh, 2018a).

Tab. 2: Druhy pozemků v Zábřeze k 31. 12. 2016

druhy pozemků	výměra (ha)	výměra (%)
zemědělská půda	1 759,8	50,9
orná půda	1 131,5	32,7
chmelnice	0,0	0,0
vinice	0,0	0,0
zahrada	122,6	3,5
ovocný sad	1,8	0,1
trvalý travní porost	503,9	14,6
nezemědělská půda	1 699,2	49,1
lesní pozemek	1 042,9	30,1
vodní plocha	62,0	1,8
zastavěná plocha a nádvoří	121,1	3,5
ostatní plochy	473,2	13,7
celková výměra	3 459,0	100,0

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

4.4 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA ZÁBŘEHA

Tato podkapitola bude rozšířenou částí diplomové práce. Bude se zabývat např. správním členěním území, demografií (např. indexem stáří, pohybem obyvatelstva, věkovým složením obyvatelstva), ekonomickou situací ve městě, dopravní infrastrukturou, občanskou vybaveností (např. zdravotní a sociální péčí, kulturním a sportovním vyžitím, bydlením) a cestovním ruchem.

4.4.1 Správní členění města Zábřeha

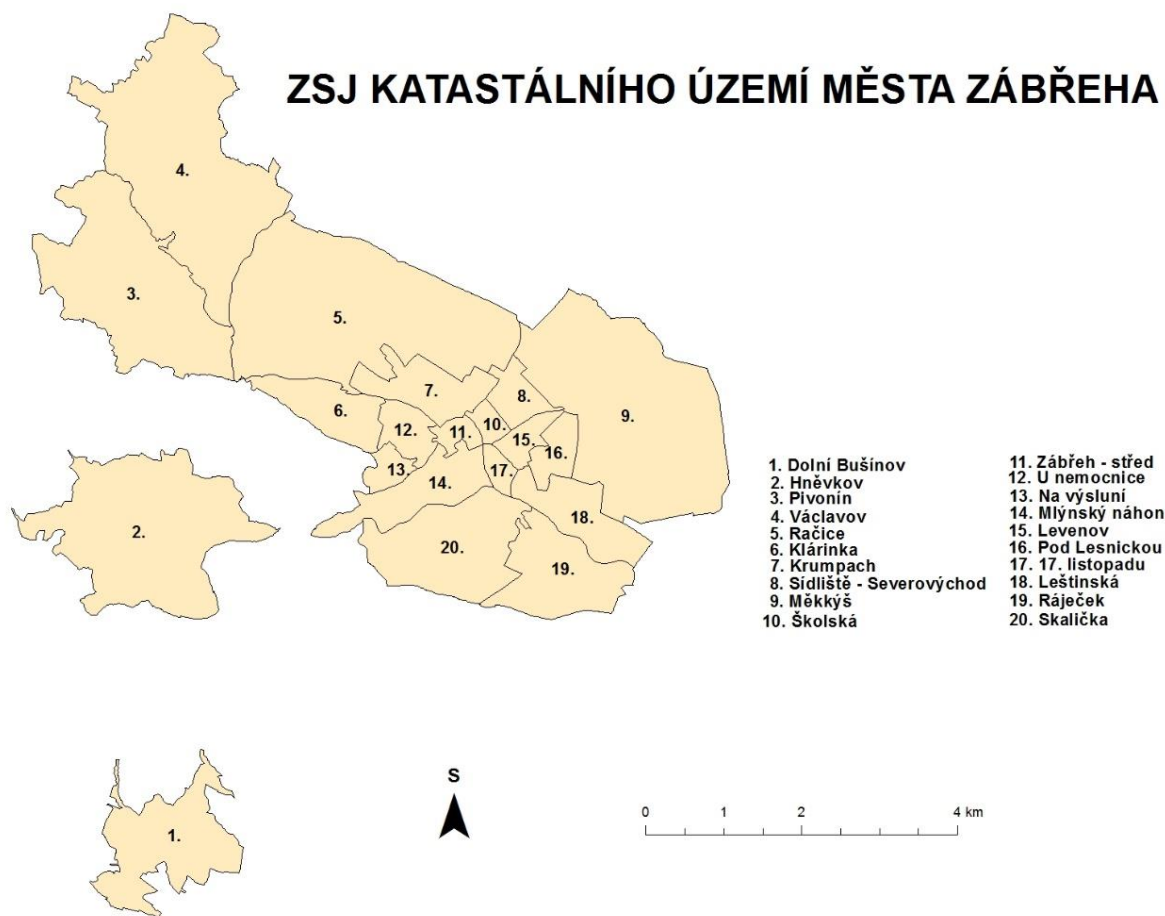
Město Zábřeh se nachází v Olomouckém kraji v okrese Šumperk. Jeho výměra činí 3 459,0 ha. Město Zábřeh je obcí s rozšířenou působností a zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Zábřeh zahrnuje 28 obcí, kterými jsou: Bohuslavice, Brníčko, Drozdov, Dubicko, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Jedlí, Jestřebí, Kamenná, Kolšov, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Nemile, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Svěbohov, Štítý, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov a Zvole. Zábřeh a Štítý mají status města (Město Zábřeh, 2018b).

Zábřeh se člení na 5 městských částí, resp. katastrálních území: Dolní Bušínov, Pivonín, Zábřeh (k. ú. Zábřeh na Moravě), Václavov (k. ú. Václavov u Zábřeha) a Hněvkov

(Město Zábřeh, 2018c). Město je rozděleno na 20 základních sídelních jednotek (viz obr. 5) (ÚIR, 2017).

Obcí s rozšířenou působností k r. 2014 je 205 a obcí s pověřeným obecným úřadem k r. 2014 je 393. Obec s pověřeným obecným úřadem a rozšířenou působností jsou stanoveny zvláštním zákonem (MMR ČR, 2017).

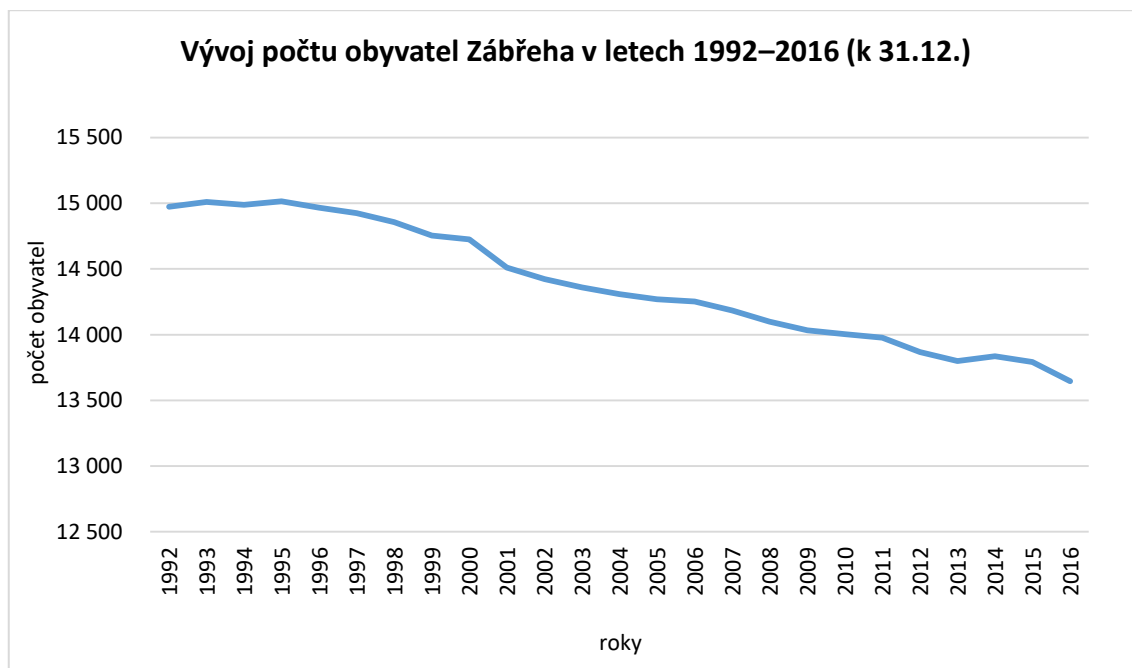

Obr. 5: Členění ZSJ města Zábřeha (vlastní zpracování v ArcGIS 10.2.)

4.4.2 Obyvatelstvo

V Zábřeze žije celkem 13 645 obyvatel (k 31. 12. 2016). Obr. 6 vykazuje vývoj počtu obyvatel Zábřeha v letech 1992–2016. Nejvyšší počet byl zaznamenán v letech 1993 a 1995, kdy ve městě žilo nad 15 000 obyvatel. Mezi léty 1992–1996 počet obyvatel víceméně stagnoval, a od roku 1997 dochází k poklesu počtu obyvatel ve městě až na současných 13 645 obyvatel, což je zároveň nejnižší hodnotou v počtu obyvatel v letech

1992–2016. K úbytku obyvatelstva dochází zejména v důsledku stárnutí populace a migrace.

Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel Zábřeha v letech 1992–2016 k 31.12.
Zdroj: ČSÚ, 2017a (vlastní zpracování)

Index stáří

Velmi výrazným demografickým trendem posledních desetiletí je stárnutí populace. Stárnutí populace se projevuje zejména zvyšováním podílu starších lidí. V důsledku nízké porodnosti se Česká republika zařadila mezi nejstarší evropské země s nejstarším obyvatelstvem (ČSÚ, 2003). Problém stárnutí populace se nevyskytuje pouze v Zábřezě, ale i v celé ČR, tak i jinde ve světě. Index stáří udává, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let, a to v daném časovém okamžiku (ČSÚ, 2017b).

Tab. 3: Index stáří obyvatelstva města Zábřeha v letech 2008, 2012 a 2016

věková kategorie	2008		2012		2016	
	absolutní počet	index	absolutní počet	index	absolutní počet	index
0–14	1 969	14,0	1 945	14,0	2 005	14,7
15–64	10 009	71,0	9 523	68,7	8 871	65,0
65 +	2 121	15,0	2 399	17,3	2 769	20,3
index stáří	107,7 %		123,3 %		138,1 %	

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 4: Index stáří obyvatelstva okresu Šumperk v letech 2008, 2012 a 2016

věková kategorie	2008		2012		2016	
	absolutní počet	index	absolutní počet	index	absolutní počet	index
0–14	17 926	14,4	17 967	14,6	18 190	15,0
15–64	88 138	70,8	84 389	68,5	79 117	65,2
65 +	18 449	14,8	20 789	16,9	23 981	19,8
index stáří	102,9 %		115,7 %		131,8 %	

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 5: Index stáří obyvatelstva Olomouckého kraje v letech 2008, 2012 a 2016

věková kategorie	2008		2012		2016	
	absolutní počet	index	absolutní počet	index	absolutní počet	index
0–14	90 741	14,1	93 440	14,7	96 735	15,3
15–64	454 240	70,7	435 300	68,3	414 933	65,5
65 +	97 156	15,1	108 869	17,1	122 257	19,3
index stáří	107,1 %		116,5 %		126,4 %	

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 6: Index stáří obyvatelstva ČR v letech 2008, 2012 a 2016

věková kategorie	2008		2012		2016	
	absolutní počet	index	absolutní počet	index	absolutní počet	index
0–14	1 480 007	14,1	1 560 296	14,8	1 647 275	15,6
15–64	7 431 383	71,0	7 188 211	68,4	6 942 623	65,6
65 +	1 556 152	14,9	1 767 618	16,8	1 988 922	18,8
index stáří	105,1 %		113,3 %		120,7 %	

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

V tab. 3 až 6 můžeme vidět srovnání indexu stáří obyvatelstva Zábřeha s okresem, krajem i celou ČR v letech 2008, 2012 a 2016. Nejvyšší podíl osob se vyskytuje v produktivním věku (15–64 let), a to jak v Zábřeze, tak i ve vyšších územních celcích, zatímco nejnižší podíl osob se nachází v předproduktivním věku (0–14 let). Pokud je index stáří menší než sto, tak je věková struktura progresivní, a když je tomu naopak, je věková struktura regresivní (Stodůlka, 2016).

Podíl osob Zábřeha v předproduktivním věku byl v letech 2008 a 2012 stejný (14,0 %), zatímco v roce 2016 se podíl zvýšil o 0,7 procentních bodů. Od roku 2008 v Zábřeze došlo k mírnému poklesu podílu osob ve věku 15–64 let, zatímco v postproduktivním věku došlo od roku 2008 k nárůstu. Jelikož index stáří je větší než 100, jedná se o regresivní věkovou strukturu obyvatelstva. Index stáří v Zábřeze v roce 2016 dosahoval hodnoty 138,1 %.

Index stáří okresu Šumperk, Olomouckého kraje a ČR vykazoval stejný průběh jako Zábřeh. Výsledky indexu stáří ve vyšších územních celcích jsou opět regresivní, kde převažuje starší obyvatelstvo nad mladším. V roce 2016 dosahoval index stáří v okrese Šumperk hodnoty 131,8 %, v Olomouckém kraji hodnoty 126,4 % a v ČR hodnoty 120,7 %.

Pohyb obyvatelstva

Dalším demografickým trendem je pohyb obyvatelstva. Obyvatelstvo se vyznačuje silnou dynamikou změn, přičemž se jedná např. o změnu struktury, prostorového rozložení apod. Rozlišujeme dva typy pohybů: přirozený a mechanický pohyb. Přirozený pohyb je výsledkem umírání a rozmnožování se obyvatelstva (např. přirozený přírůstek, nebo přirozený úbytek), zatímco mechanický pohyb je výsledkem všech prostorových přesunů obyvatelstva (např. migrační přírůstek, nebo migrační úbytek) (Kunc et al., 2008).

Přirozeným přírůstkem rozumíme rozdíl mezi počtem živě narozených osob ve sledovaném období a počtem zemřelých osob ve stejném období. Jestliže převažuje větší počet zemřelých osob nad živě narozenými dětmi, tak dochází k přirozenému úbytku obyvatelstva. Migrační saldo vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob. Pokud převažuje počet osob přistěhovalých nad vystěhovalými, jedná se o pozitivní migrační saldo, tedy o zisk. Je-li tomu naopak, jedná se o migrační úbytek (ztrátu). Celkový přírůstek vzniká součtem migračního salda a přirozeného přírůstku. Migrační saldo spolu s přirozeným přírůstkem tvoří základní údaj pro bilanci populace určitého území (ČSÚ, 2017b). Pro komparaci jsou zvoleny dvě období 2009–2012 a 2013–2016, vždy po čtyřech letech.

Zábřeh vykazuje za období 2009–2012 a 2013–2016 kladný přirozený přírůstek, zatímco migrační saldo pro obě dvě období je záporné, kde převažuje složka vystěhovalých nad přistěhovalými. Přestože je přirozený přírůstek ve městě kladný a migrační saldo záporné, tak celkový přírůstek se objevuje v záporných hodnotách.

Ovšem jiné hodnoty za obě dvě období vykazuje okres Šumperk a Olomoucký kraj. Oba dva územní celky za období 2009–2012 a 2013–2016 vykazují přirozený a migrační úbytek. Z toho vyplývá, že celkový přirozený přírůstek pro Olomoucký kraj a okres Šumperk vychází v záporných hodnotách. Jiných výsledků docílila Česká republika, kdy přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek je v kladných hodnotách.

Tab. 7: Pohyb obyvatelstva Zábřeha v letech 2009–2012 a 2013–2016

Zábřeh	2009–2012	2013–2016
živě narození	574	581
živě zemřelí	531	532
přirozený přírůstek	43	49
přistěhovalý	928	1 130
vystěhovalý	1 203	1 401
migrační saldo	-275	-271
celkový přírůstek	-232	-222

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 8: Pohyb obyvatelstva v okrese Šumperk v letech 2009–2012 a 2013–2016

okres Šumperk	2009–2012	2013–2016
živě narození	4 947	4 789
zemřelí	5 149	5 266
přirozený přírůstek	-202	-477
přistěhovalí	3 425	3 482
vystěhovalí	4 230	4 862
migrační saldo	-805	-1 380
celkový přírůstek	-1 007	-1 857

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 9: Pohyb obyvatelstva v Olomouckém kraji v letech 2009–2012 a 2013–2016

Olomoucký kraj	2009–2012	2013–2016
živě narození	26 670	25 917
zemřelí	26 713	27 022
přirozený přírůstek	-43	-1 105
přistěhovalí	15 466	16 729
vystěhovalí	17 300	19 310
migrační saldo	-1 834	-2 581
celkový přírůstek	-1 877	-3 686

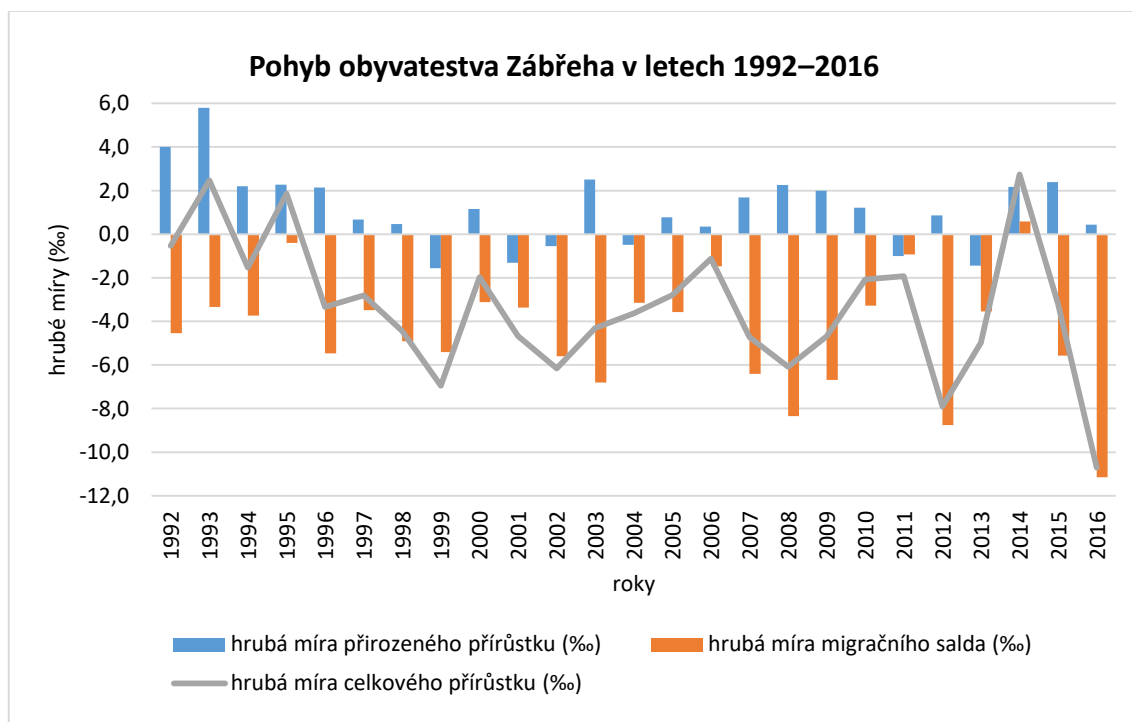
Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Tab. 10: Pohyb obyvatelstva v ČR v letech 2009–2012 a 2013–2016

ČR	2009–2012	2013–2016
živě narození	452 750	440 038
zemřelí	429 302	433 748
přirozený přírůstek	23 448	6 290
přistěhovalí	123 376	143 629
vystěhovalí	52 202	87 224
migrační saldo	71 174	56 405
celkový přírůstek	94 622	62 695

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

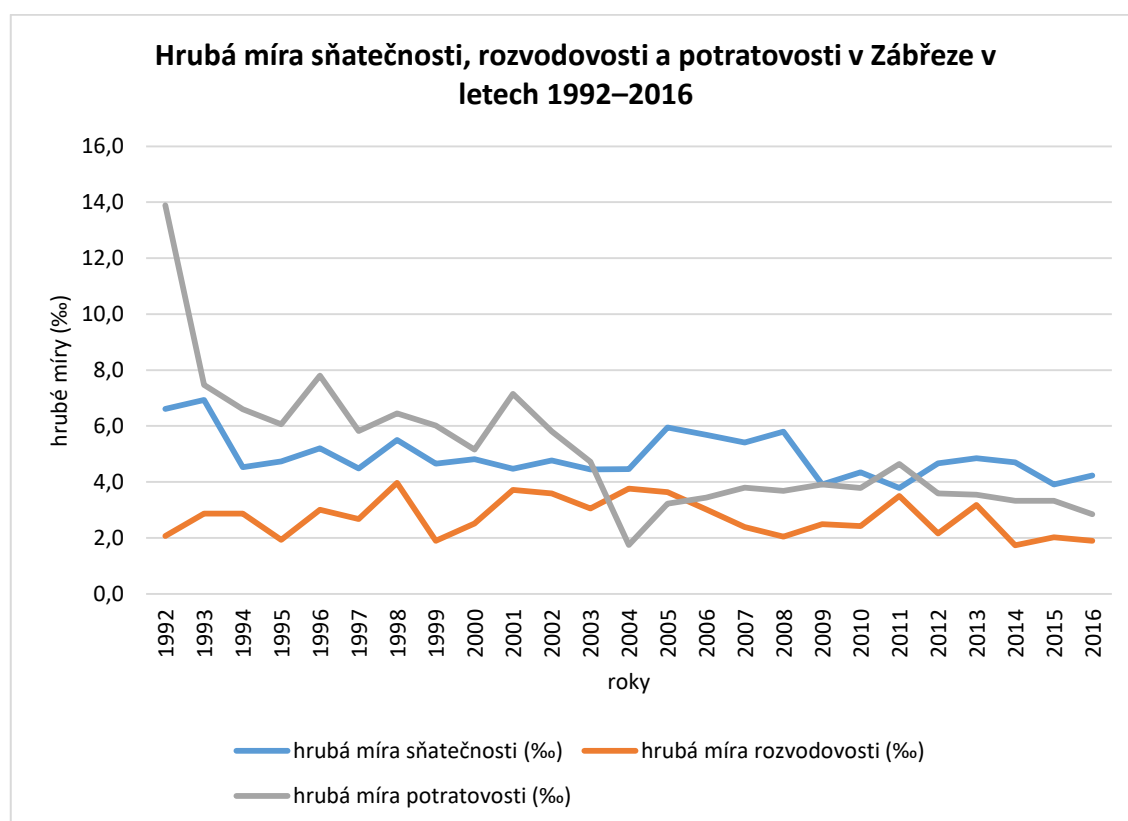
Obr. 7 vykazuje hrubou míru přirozeného přírůstku, migračního salda a celkového přírůstku v Zábřeze v letech 1992–2016. Hrubá míra přirozeného přírůstku v letech 1992–2016 je ve většině let kladná, nejvyšší hrubá míra přirozeného přírůstku nastala v roce 1993, kdy dosáhla 5,8 ‰, a nejnižší v roce 1999 (-1,6 ‰). Hrubá míra migračního salda je ve všech letech záporná, kromě roku 2014, kdy hrubá míra migračního salda vykazovala 0,6 ‰. Nejnižší hodnota migračního salda nastala v roce 2016 (-11,2 ‰). Co se týká celkového přírůstku, tak ten byl kladný pouze ve třech letech: 1993, 1995 a 2014. V roce 2014 hrubá míra celkového přírůstku byla nejvyšší (2,8 ‰) a nejnižší byla v roce 2016 (-10,7 ‰).

Obr. 7: Pohyb obyvatelstva (hrubá míra přirozeného přírůstku, migračního salda a celkového přírůstku) ve městě Zábřeh v letech 1992–2016

Zdroj: ČSÚ, 2017a (vlastní zpracování)

Rozvody, potraty a sňatky jsou v demografickém slova smyslu považovány za součást pohybu obyvatelstva. Obr. 8 vykazuje hrubou míru sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti. V demografické statistice jsou potraty považovány za předčasné ukončení těhotenství, za které ÚZIS (Ústav zdravotnických informací a statistiky) obdržel příslušná hlášení a údaje pak poskytuje Českému statistickému úřadu. Nejvyšší hrubá míra potratovosti byla v Zábřehu v roce 1992 (13,9 ‰), zatímco nejnižší v roce 2004 (1,7 ‰). V demografické statistice je za sňatek považováno uzavření manželství, kdy matřina zasílá hlášení o uzavření manželství Českému statistickému úřadu. Nejvyšší hrubá míra sňatečnosti ve městě byla nejvyšší v roce 1993 (6,9 ‰) a nejnižší v roce 2011 (3,8 ‰). Za rozvod je v demografické statistice považováno zánik manželství, kdy soud zasílá statistické hlášení o rozvodu příslušnému krajskému soudu (ČSÚ, 2012). V roce 1998 byla hrubá míra rozvodovosti v Zábřeze nejvyšší (4,0 ‰) a nejnižší v roce 2014 (1,7 ‰).

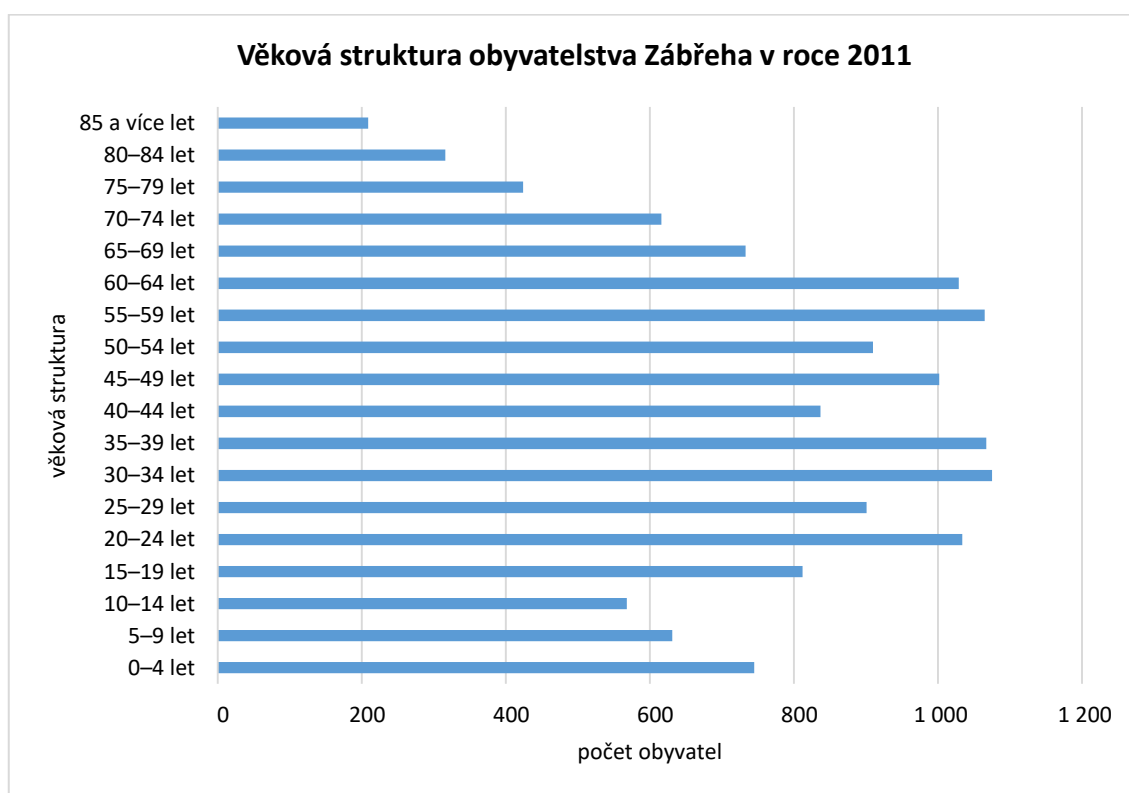

Obr. 8: Hrubá míra sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti v Zábřeze v letech 1992–2016

Zdroj: ČSÚ, 2017a (vlastní zpracování)

Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva patří mezi základní demografické struktury spolu s pohlavím. Obr. 9 vyjadřuje celkový počet obyvatel Zábřeha, který je rozdělen do věkových skupin, vždy po pěti letech. Nejvíce zastoupených osob spadá do věkové kategorie 30–34 let (1 075 obyvatel). Druhou nejpočetnější skupinu tvoří věková kategorie 35–39 let (1 067 obyvatel) a třetí nejpočetnější skupinu tvoří věková kategorie 55–59 let, ve které je zastoupeno 1 065 obyvatel. Nejméně početnou skupinou je věková kategorie 85 let a více (209 obyvatel).

Obr. 9: Věková struktura obyvatelstva města Zábřeha v roce 2011

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Nejvyšší dosažená úroveň vzdělání slouží k posuzování kulturní úrovně a kvality lidského kapitálu. Obě tabulky 11. a 12. vykazující vzdělanostní strukturu podle nejvyššího ukončeného vzdělání jsou rozděleny do čtyř skupin, kterými jsou: ukončené

vzdělání vč. neukončeného, středoškolské vzdělání bez maturity, středoškolské vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání.

Nejvyšší podíl osob ve všech územních celcích v roce 2001 a 2011 se objevuje u skupiny osob se středoškolským vzděláním bez maturity, zatímco nejnižší podíl u osob s vysokoškolským vzděláním.

Základní vzdělání vč. neukončeného a středoškolské vzdělání bez maturity vykazovalo v roce 2011 ve všech územních celcích nižší podíl osob, než v roce 2001. Naopak vysokoškolské vzdělání a středoškolské vzdělání s maturitou zaznamenalo v roce 2011 ve všech územních celcích vyšší podíl osob ve srovnání s rokem 2001.

Tab. 11: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání v Zábřeze, v okrese Šumperk, v Olomouckém kraji a ČR v roce 2001

2001	základní vzdělání vč. neukončeného	základní vzdělání vč. neukončeného (%)	středoškolské vzdělání bez maturity	středoškolské vzdělání bez maturity (%)	středoškolské vzdělání s maturitou	středoškolské vzdělání s maturitou (%)	vysokoškolské vzdělání	vysokoškolské vzdělání (%)
Zábřeh	2 834	23,5	4 718	39,1	3 588	29,7	928	7,7
okres Šumperk	28 696	27,4	42 042	40,1	27 368	26,1	6 802	6,5
Olomoucký kraj	134 302	25,2	208 586	39,1	147 729	27,7	43 368	8,1
ČR	2 126 168	24,8	3 255 400	38,0	2 431 171	28,4	762 459	8,9

Zdroj: Haasová, 2015 (vlastní zpracování)

Tab. 12: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání v Zábřeze, v okrese Šumperk, v Olomouckém kraji a ČR v roce 2011

2011	základní vzdělání vč. neukončeného	základní vzdělání vč. neukončeného (%)	středoškolské vzdělání bez maturity	středoškolské vzdělání bez maturity (%)	středoškolské vzdělání s maturitou	středoškolské vzdělání s maturitou (%)	vysokoškolské vzdělání	vysokoškolské vzdělání (%)
Zábřeh	2600	21,6	4 390	36,4	3 845	31,9	1 222	10,1
okres Šumperk	25 294	24,4	38 734	37,4	30 226	29,1	9 443	9,1
Olomoucký kraj	120 876	22,5	190 683	35,4	164 990	30,7	61 480	11,4
ČR	2 090 667	23,4	2 952 112	33,0	2 790 112	31,2	1 114 731	12,5

Zdroj: Haasová, 2015 (vlastní zpracování)

Národnostní složení obyvatelstva

Ve výsledcích SLDB 2011 se vyskytují údaje národnostního složení obyvatelstva. Národnost každý uvedl dobrovolně. Nejvíce zábřežské populace se přihlásilo k české národnosti, tj. 7 747 osob (55,3 %), z toho větší část tvoří ženy než muži. Druhou největší skupinu tvoří národnost moravská, tj. 2 125 obyvatel (15,2 %) a třetí největší skupinou je národnost slovenská, tj. 111 obyvatel (0,8 %). Mimo jiné se v Zábřeze vyskytují i obyvatelé s národností polskou (12, tj. 0,1 %), vietnamskou (11, tj. 0,1 %), ukrajinskou (9, tj. 0,1 %) apod. Svoji národnost neuvedlo 3 401 lidí (24,3 %).

Tab. 13: Národnostní složení obyvatelstva ve městě Zábřeh v roce 2011

národnostní složení obyvatelstva	celkem	celkem (%)	muži	muži (%)	ženy	ženy (%)
česká	7 747	55,3	3 552	53,1	4 195	57,4
moravská	2 125	15,2	1 069	16,0	1 056	14,4
slezská	5	0,0	4	0,1	1	0,0
slovenská	111	0,8	48	0,7	63	0,9
německá	7	0,0	3	0,0	4	0,1
polská	12	0,1	1	0,0	11	0,2
romská	3	0,0	2	0,0	1	0,0
ukrajinská	9	0,1	6	0,1	3	0,0
vietnamská	11	0,1	6	0,1	5	0,1
neuvedeno	3 401	24,3	1 705	25,5	1 696	23,2
obyvatelstvo celkem	14 001	95,9	6 693	95,6	7 308	96,3

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

Náboženská struktura obyvatelstva

U náboženské struktury stejně jako u národností struktury, mohl vyplnit údaje každý dobrovolně. V Zábřeze se k víře přihlásilo 2 748 osob (19,6 %), a to více žen než mužů. Celkem 4 654 osob (33,2 %) uvedlo, že nevyznává žádnou náboženskou víru a 5 594 osob (40,0 %) neuvedlo žádný údaj.

Tab. 14: Náboženská struktura obyvatelstva ve městě Zábřeh v roce 2011

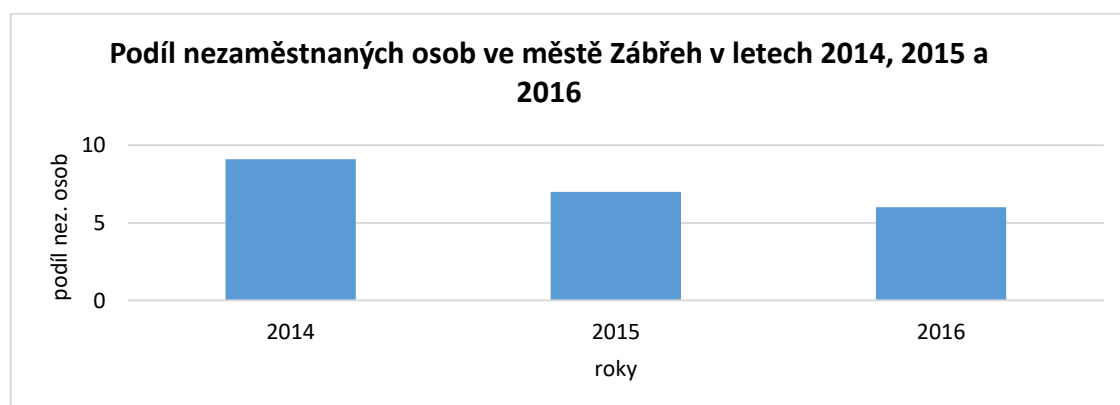
náboženská struktura obyvatelstva	celkem	celkem (%)	muži	muži (%)	ženy	ženy (%)
věřící - nehlásící se k církvi ani náboženské společnosti	1 004	7,2	421	6,3	583	8,0
věřící - hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti	2 748	19,6	1 188	17,7	1 560	21,3
bez náboženské víry	4 654	33,2	2 406	35,9	2 248	30,8
neuveдено	5 594	40,0	2 677	40,0	2 917	39,9
obyvatelstvo celkem	14 001	100,0	6 693	100,0	7 308	100,0

Zdroj: ČSÚ, 2018 (vlastní zpracování)

4.4.3 Ekonomická situace

Ekonomická situace ve městě se od roku 2014 dynamicky zlepšila. Podle integrovaného portálu ministerstva práce a sociálních věcí činí podíl nezaměstnaných osob ve městě Zábřeh ke konci prosince 2016 hodnoty 6 %, což je zároveň nejnižší hodnota ve srovnání s lety 2014 a 2015. Nejvyšší hodnota podílu nezaměstnaných osob byla v roce 2014, kdy dosahovala 9,1 %. Od ledna 2013 se začal používat ukazatel podílu nezaměstnaných osob. Tento ukazatel udává podíl dosažitelných uchazečů ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve věku 15–64 let. Tento ukazatel není s původním ukazatelem srovnatelný, a to kvůli jeho odlišné definici (MPSV, 2018a).

Okres Šumperk, Olomoucký kraj a ČR, stejně jako město Zábřeh, v roce 2016 vykazovali nejnižší podíl nezaměstnaných osob. Okres Šumperk vykazoval v roce 2016 hodnoty 6,2 %, Olomoucký kraj hodnoty 5,9 % a ČR hodnoty 5,2 %. Nejvyšší podíl ve všech územních celcích byl v roce 2014.

Obr. 10: Podíl nezaměstnaných osob ve městě Zábřeh k prosinci v letech 2014, 2015 a 2016

Zdroj: MPSV, 2018b (vlastní zpracování)

Podle statistického úřadu ke konci prosince roku 2016 nejvíce podnikatelských subjektů podle převažujících činností ve městě Zábřeh působí ve velkoobchodě a maloobchodě a v dalších činnostech, jako je např. oprava a údržba motorových vozidel (229), v průmyslu (184) a ve stavebnictví (174) (ČSÚ, 2018).

Tato podkapitola nahlédne do historie průmyslu a zároveň uvede největší zaměstnavatele ve městě. Zábřežští obyvatelé do 19. století svoji obživu nacházeli v řemeslech a v zemědělství. Mezi nejrozšířenější řemesla patřila výroba lněného a bavlněného zboží, ale i zpracování kůže. Mezi další rozšířená řemesla patřila i potravinářská výroba. Ve městě působil pivovar a palírna.

Po roce 1848 v Zábřeze dominovala drobná řemeslná výroba. Ostatní řemesla se zaměřovala hlavně na potřeby města a jeho okolí. Díky železničnímu spojení se vytvořil základ pro vznik prvních továren (Bartoš et al., 2004).

V roce 1856 byla zavedena barvírna příze, kterou nechal založit Julius Lensen a jako první člověk v Zábřehu použil parní stroj. Firmu na barvírnu příze poté odkoupil Wilhelm Brass a rozšířil ji o přádelnu bavlny. V této době firma zaměstnávala okolo 1 500 dělníků, což bylo na město a tuto dobu velice mimořádné. Starý panský pivovar byl přestaven na sladovnu a potom zakoupen firmou Klatscher a Löwy. Měšťanský pivovar byl přemístěn vedle radnice, ale nakonec byl jeho provoz zastaven (Bartoš et al., 2004).

V roce 1883 byla v Zábřeze založena zámečnická dílna, později slévárna, kotlárna, strojírna Eduarda Ledera. Na této firmě se kapitálově podílela i rodina Brassů. V 80. letech 19. století začali s výrobou keramiky Alois Taussing a Karel Kolomazník. V roce 1901 Hermann Schefter zřídil tkalcovnu hedvábí. Ve 20. století byla založena továrna na cívky Gaberle a Knittig. V té době byla založena i továrna na kovové zboží Leopolda Jánského. V roce 1914 byl v Krumpachu otevřen družstevní pivovar (Bartoš et al., 2004).

K největším továrnám za první republiky patřily textilky, přádelna a barvírna Wilhelma Brasse a tkalcovna na hedvábí Hermanna Scheftera. V této době se prosadily i jiné závody jako je např. Skrat, továrna na elektromotory bratří Rýznarů v Ráječku a továrna Františka Hudce, která se zaměřovala na vatové příkrývky. Dále byla i rozšířena firma Karla Kolomazníka, která se zabývala výrobou kameninového zboží. Firma Taussing stále vyráběla kameninové nádoby. Firma A. S. Frölich byla největším výrobcem lihovin a

likérů. K největší změně došlo u firmy Leder, kterou převzala firma Alfa Separator. Továrnu Phenix Leopolda Jánského převzala firma Sachs a továrnu Gaberleho odkoupil Karel Kolomazník (Bartoš et al., 2004).

Po roce 1945 byla většina podniků v Zábřeze znárodněna. Znárodněny byly textilní továrny Wilhelma Brasse a Hermanna Scheftera. Novým podnikem se stala hračkárna pana Kadláčka, která vyráběla loutky. Firma Alfa Separator byla v roce 1948 po znárodnění začleněna do národního podniku MEZ Olomouc. V roce 1948 byla založena správa státních lesů, která se přejmenovala na Lesní závod Zábřeh (Bartoš et al., 2004).

Po ukončení znárodnovacích procesů zůstala továrna Wilhelma Brasse ve svazku n. p. Spojené české a moravské bavlnářské závody Utex ve městě Ústí nad Orlicí, poté Vigona Svitavy, a nakonec měla název Perla Česká Třebová. Stejný osud měla i tkalcovna na výrobu hedvábí a kravat Hermanna Scheftera, která se stala součástí n. p. Tkalcovny hedvábí Praha, později Atlas Zábřeh, v 50. letech Hedva Moravská Třebová. Skrat bratří Rýznarů v Ráječku byla začleněna nejdříve do n. p. MEZ, později se stala součástí NHKG v Ostravě. Firma Alfa Separator po začlenění do n. p. MEZ v Postřelmově se zaměřila na elektronické spotřebiče. Továrna Phenix změnila po znárodnovacím procesu svůj název na Koh-i-noor a později na nábytkářské UP závody. V tomto období zanikla továrna hraček pana Kadláčka (Bartoš et al., 2004).

Po roce 1968 mezi největší podniky ve městě patřily Perla a Hedva, Skrat v Ráječku a elektrotechnický podnik MEZ. Obrovským závodem byl i podnik na výrobu mléčné výživy v okolí Ráječka. Tento podnik se zaměřoval především na výrobu Sunaru pro kojence a sušeného a kondenzovaného mléka. Mezi další podniky patřily Nová huť Klementa Gottwalda a Kovona, Drůbežářské závody, okresní spotřební družstvo JEDNOTA a další (Bartoš et al., 2004).

V 90. letech se vlivem restituce a privatizace změnila sociální a majetková struktura obyvatel. Město mělo obrovskou nevýhodu, protože většina továren byla zaměřena na textilní průmysl, který patřil k útlumovým oborům. Nejhuře dopadla Hedva, ale potíže měla i Perla. Po různých změnách zůstaly např. tyto podniky: MEP (dříve MEZ) Postřelmov, a.s., Drůbežářské závody získala akciová společnost Corn

Product Corporation (CPC), později Unilever ČR, s.r.o. Tato firma se specializovala na výrobu polévek značky Knorr a také na výrobu majonéz a vaječných výrobků firmy Hellmann's. Po majetkových změnách se zrušila výroba Sunaru, ale působila provozovna Olma Olomouc (část dřívějšího Průmyslu mléčné výroby) (Bartoš et al., 2004).

Dnes mezi největší zaměstnavatele s největším počtem zaměstnanců patří firmy SULKO s.r.o., HDO, spol. s r.o. a spotřební družstvo JEDNOTA Zábřeh. SULKO s.r.o. je firma, která se od roku 1993 zabývá výrobou a montáží plastových oken a dveří. V roce 1997 se firma nastěhovala do původních Dřevařských závodů v Zábřeze. V roce 2005 se rozšiřuje o výrobu hliníkových oken a dveří, o dva roky později zavedla výrobní linku v Šumperku. V roce 2015 firma zvyšuje objem své výroby a zároveň zvětšuje i výrobní prostory hliníkové divize (Sulko, 2018). Další velkou firmou je HDO, spol. s r.o., která se zabývá ručním leštěním či broušením a zároveň i mechanickým opracováním zinkových odlitků (TIC, 2016a). Třetí společností s nejvyšším počtem zaměstnanců je spotřební družstvo JEDNOTA Zábřeh. JEDNOTA Zábřeh celkem provozuje 92 prodejen, které jsou rozmístěné v regionu Šumperk, Zábřeh, Jeseník, Olomouc a částečně v regionech Bruntál a Ústní nad Orlicí. Zaměřuje se zejména na prodej potravin a průmyslového zboží. Mezi její další činnosti patří pronájem nebytových prostorů místním podnikatelům. JEDNOTA je součástí Svazu českých a moravských spotřebních družstev, v roce 2008 se zapojila do sjednocujícího uskupení českých a moravských družstev, které nese název COOP (Jednota Zábřeh, 2018).

Tab. 15: Seznam 10 největších zaměstnavatelů ve městě Zábřeh

název firmy	počet zaměstnanců
SULKO s.r.o.	250–499
HDO, spol. s r.o.	250–499
JEDNOTA, spotřební družstvo Zábřeh	250–499
MBG, spol. s r.o.	100–199
Úřad města Zábřeha	100–199
EKOZIS spol. s r.o.	100–199
Slovácké strojírný, a.s.	100–199
NordSüd Czech s.r.o.	100–199
PAS Zábřeh na Moravě a.s.	50–99
Vašíček - pekařství a cukrářství, s.r.o.	50–99

Zdroj: GaREP, 2015

Mezi další zaměstnavatele patří společnost MBG, spol. s r.o. Tato firma zajišťuje vybavení čerpacích stanic. Součástí závodu jsou: prášková lakovna, kovovýroba a dílna na zpracování plastů (TIC, 2016b). Zábřežská firma EKOZIS spol. s r.o. vznikla v roce 1991 a zaměřuje se na podnikání ve stavební výrobě, výrobě drceného kameniva, v provozu kanalizací a vodovodů apod. Firma se zaměřuje na cenovou dostupnost, kvalitu a rychlost uskutečněných staveb (Ekozis, 2009).

V Zábřeze působí pobočka firmy OLMA, a.s., zabývající se výrobou mléčných výrobků. Slováké strojírný, a.s. v Zábřehu jsou součástí společnosti Slováké strojírný, a.s. sídlící v Uherském Brodě. Provozovna využívá moderní technologie v obrábění a sváření kovů, a k velmi důležitým technologiím, které provozovna v Zábřehu používá, patří chemicko-tepelné zpracování materiálu (Slováké strojírný, 2018). Další firmou působící v Zábřeze je HEVOS interier, s.r.o. Jedná se o firmu, která působí v Zábřeze již 27 let. Zabývá se výrobou nábytku a nabízí např. sedací soupravy, doplňky do bytu, vestavěné skříně apod. Výroba probíhá za pomoci špičkových technologií (Hevos, 2017). Další firmou v Zábřeze je firma HOPR TRADE CZ, s.r.o., která vznikla v roce 2005 oddělením od mateřské společnosti HOPR GROUP, a.s., a tak svoji výrobu navázala na firmu Petra Hoška – HOPR. Je to firma, která se zabývá výkupem, prodejem a zpracováním ocelového odpadu a barevných kovů. Nejvíce vykupuje hliník, měď, bronz a mosaz (Hoppr Trade CZ, 2018). Firma Master Bike, s.r.o. se nachází v průmyslové zóně Leštinská a vznikla v roce 2003. Firma se zabývá výrobou jízdních kol. V roce 2008 započala ve firmě výstavba automatické lakovací linky, jejíž cílem bylo dosáhnout vyšší kvality. Firma exportuje své výrobky do Německa, Holandska, Rakouska, Dánska a Belgie (Master Bike, 2018).

Jak už bylo zmíněno výše, nejvíce osob je zaměstnáno ve velkoobchodě a maloobchodě. V Zábřeze se v současné době nachází dva maloobchody Hrušky, menší obchody JEDNOTY a také pobočky diskontních řetězců Lidlu a Penny Marketu. Největším obchodem z hlediska plochy je Kaufland. Ve městě najdeme i dva supermarkety: Billa a Albert (GaREP, 2015). V létě roku 2016 bylo dostaveno obchodní centrum na ulici Leštinská. V tomto obchodním centru se nachází spousta obchodů a má celkovou plochu o velikosti cca 4 000 km² (Krestýn, 2016).

4.4.4 Doprava

Na území města Zábřeha se nenachází žádná dálnice ani rychlostní silnice. Jeho územím prochází silnice I. třídy a spousta silnic nižších tříd, tedy II. a III. třídy. Velmi důležitou a nejzatíženější silnicí je silnice I/44, která propojuje Jesenícko a Šumpersko se zbytkem republiky. Mezi další komunikace ve městě patří komunikace II/315 (Choceň – Úsov) a II/369 (Zábřeh – Hanušovice – Lipová-lázně) (GaREP, 2015).

Jak již bylo nastíněno v podkapitole o historii města Zábřeha, tak v 19. století se město stalo významným železničním uzlem. V roce 1845 byla dokončena železnice, která vede z Olomouce do Prahy. V roce 1871 vznikla odbočka na Šumperk (Město Zábřeh, 2013). Ve 20. století byla dokončena I. etapa železniční vlečky, která vedla z Vitošova do stanice Zábřeh na Moravě (Vápenka Vitošov, 2013).

Železniční doprava má pro město obrovský strategický význam. Městem prochází II. a III. tranzitní železniční koridor. Trať č. 270 je nejdůležitější tratí ve městě, která spojuje Prahu přes Českou Třebovou až do Bohumína. Lokální význam představuje trať č. 291, která spojuje Zábřeh se Šumperkem. Před pár lety byla trať elektrifikována. Obyvatelé mohou využít ke své přepravě osobní vlaky, rychlíkové vlaky, ale i expresní typy vlaků např. pro vnitrostátní a mezistátní trasy. Kromě společnosti Českých drah, a.s. v Zábřeze zastavují i jiné společnosti např. Leo Express Global a.s. a RegioJet a.s. Nejbližší letiště se nachází v Pardubicích, Brně a Ostravě (GaREP, 2015).

Parkovacích placených míst je v Zábřeze celkem 224. Z hlediska plochy se největší parkoviště nacházejí u stadionu a na Masarykově náměstí. Mezi velmi vytížené parkoviště patří parkoviště u nádraží, kde se nachází i menší parkoviště, které vlastní soukromý dopravce RegioJet a.s. (GaREP, 2015).

V Zábřeze existuje systém městské hromadné dopravy (MHD). Tento systém je založený pouze na autobusové dopravě, kterou provozuje ARRIVA MORAVA a.s. Ve městě fungují tři autobusové linky, které zajišťují spojení mezi centrem města a jeho okrajovými částmi. Hromadná městská doprava celkem obsluhuje 26 zastávek, a to jen na katastrálním území města Zábřeh na Moravě. Do okolních obcí a odlehlých městských částí se musí každý dopravovat veřejnou autobusovou dopravou. Na velmi dobré úrovni

je i spojení mezi Zábřehem a okolními obcemi. Nejvíce četných spojení se nachází na trase Zábřeh – Šumperk, resp. Olomouc (GaREP, 2015).

4.4.5 Občanská vybavenost

Školství

Na území Zábřeha se nachází celkem sedm mateřských škol (ZŠ a MŠ R. Pavlů, MŠ Pohádka, MŠ Severáček, MŠ Strejcova, MŠ Zahradní, MŠ Malíček, MŠ Ráječek) a čtyři základní školy (4. ZŠ, Severovýchod, 3. ZŠ, Školská, 2. ZŠ, Boženy Němcové a ZŠ a MŠ R. Pavlů), pouze ZŠ a MŠ R. Pavlů má první stupeň, zbytek škol je kompletních (GaREP, 2015).

Pro zdravotně postižené děti nebo děti, které jsou sociálně znevýhodněné, existuje v Zábřeze zvláštní typ školního zařízení. Tímto zařízením je „Střední škola, Základní škola, Mateřská škola a Dětský domov Zábřeh“ (GaREP, 2015). Kapacita mateřské školy je 20 míst. Ostatně jako další mateřské školy je určena pro děti ve věku 3–7 let. S mateřskou školou spolupracují pedagogové I. stupně, kteří děti připravují pro pokračování ve studiu na základní škole (Střední škola, Základní škola, Mateřská škola a Dětský domov Zábřeh, 2018).

Pro další pokračování ve studiu si občané mohou vybrat gymnázium. Gymnázium v Zábřeze vzniklo jako první česká střední škola na severozápadní Moravě, v roce 1896. Od roku 1990 působí jako víceleté gymnázium a nabízí vzdělání ve čtyřletém a osmiletém studiu. Absolvent gymnázia získává všeobecný rozhled nikoli odbornou kvalifikaci, a proto je výběr gymnázia vhodnou volbou pro pokračování ve studiu na vysokých školách (Gymnázium Zábřeh, 2018).

Kromě gymnázia si studenti mohou ke studiu vybrat i jiné střední školy např. Střední školu sociální péče a služeb a Vyšší odbornou a Střední školu automobilní. Střední škola sociální péče a služeb vznikla v roce 2006, když se sloučila se Střední odbornou školou sociální péče a Středního odborného učiliště. Tato škola se zpočátku zaměřovala na obory v zemědělství a zahradnictví. Postupem času se rozšířila i o studium pedagogických věd, které se zaměřují na sociální péči. Škola pro své studenty nabízí i gastronomické obory (Střední škola sociální péče a služeb, 2011).

Historie Vyšší odborné a Střední školy automobilní se datuje už od padesátých let, kdy byla střediskem pracujícího dorostu Československé autobusové dopravy. Dnes škola nabízí učební obory (autoelektrikář, autolakýrník, karosář, opravář motorových vozidel), maturitní obory (autotronik a dopravní prostředky) a pomaturitní obor, kterým je diagnostika silničních vozidel, jehož studium je zakončeno titulem DiS. (VOŠ a SŠ automobilní, 2018).

Poslední školou v Zábřehu, kterou jeho občané mohou dobrovolně navštěvovat je Základní umělecká škola Zábřeh. Nabízí vzdělání v oboru hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém. V roce 2015 se sídlo školy přestěhovalo do nově zrekonstruované budovy, která se nachází na ulici Školská a nabízí dostatečnou kapacitu pro vyučování všech oborů. Tato škola se stala součástí kulturního života Zábřežska, ale i celého regionu Jesenicka a Šumperska (ZUŠ Zábřeh, 2010).

Zdravotnictví

Město pro své občany nabízí dostatečnou škálu zdravotnických zařízení. V Zábřeze v 70. letech v areálu interního oddělení nemocnice vznikl pavilon gynekologického oddělení a porodnice, v roce 1974 byl postaven pavilon stomatologického oddělení a v roce 1978 byla otevřena budova polikliniky, která se o několik let později rozšířila o další dva pavilony (Bartoš et al., 2004). V roce 2004 byla budova porodnice zrušena a s ní i další budovy, ve kterých působil řada lékařů. Většina z nich se přestěhovala do nové budovy polikliniky na městě.

Dnes je zábřežská budova bývalé porodnice detašovaným pracovištěm Nemocnice Šumperk a.s. Toto zařízení poskytuje komplexní ošetrovatelskou péči zejména těm pacientům, kteří jsou po úrazu, operaci či akutním onemocnění (Kubová, 2018). Kromě bývalé budovy porodnice se nachází v Zábřeze ještě dvě důležitá zdravotnická zařízení, kterými jsou Interna Zábřeh s.r.o. a poliklinika. Zdravotní péči v domácím prostředí poskytuje Charita Zábřeh (Odstrčil, 2003).

V Zábřeze působí ordinace praktických lékařů pro dospělé, ale i praktických lékařů pro děti a dorost, nebo specializovaných lékařů (neurologie, chirurgie, kožní apod.). Nejbližší nemocnice se nachází v okresním městě Šumperku. V Zábřeze najdeme

pobočku zdravotnické záchranné služby (GaREP, 2015). Ve městě se nachází celkem osm lékáren a dále také obchody se zdravou výživou. Většina těchto obchodů se soustřeďuje v centru města. Ve městě se nachází prodejna Medist, která prodává zdravotnické potřeby např. zdravotní obuv, dezinfekce, pomůcky pro neslyšící, chirurgické a manikurní nástroje, ortopedické pomůcky (Medist, 2013).

Sociální péče

Zábřeh nabízí pomoc v sociální péči. Největším zařízením, které poskytuje sociální služby v oblasti zdravotnictví je Interna Zábřeh s.r.o. Nabízí ubytování ve 2 až 4 lůžkových pokojích, zajišťuje ošetrovatelskou péči, návštěvy lékaře a dalších zdravotnických pracovníků na žádost klienta apod. Kromě zdravotnických služeb poskytuje i služby nezdravotního charakteru. Interna Zábřeh s.r.o. je určena pro cílovou skupinu osob se zdravotním a tělesným postižením a seniory (TIC, 2016c).

V Zábřeze najdeme dva azylové domy: jeden je určený pro muže a ženy bez domova a druhý pro matky s dětmi. Azylový dům pro muže a ženy bez domova se nachází na ulici Tunklova. Tento typ zařízení nabízí zázemí a pomoc v řešení obtížných situací. Maximální kapacita azylového domu je určena pro 15 osob, kteří se mohou ubytovat v šesti pokojích. Součástí zařízení je společenská místnost s kuchyňskou linkou. Služby v azylovém domě jsou poskytovány nepřetržitě a celoročně, avšak ubytování nesmí přesáhnout délku jednoho roku (Město Zábřeh, 2018d). Domov pro matky s dětmi poskytuje pomoc matkám, ale i otcům, kteří se objevili v obtížné situaci. Poskytuje ubytování v maximální délce jednoho roku. Dále toto zařízení nabízí pomoc v oblasti výchovy, poradenství apod. V azylovém domě se nachází 11 bytových jednotek. Součástí zařízení je herna, zahrada pro děti a místnost pro vzdělávací a volnočasové aktivity (TIC, 2016d).

Dům s pečovatelskou službou je určen pro seniory, pro osoby s invalidním důchodem, ale i pro osoby se zdravotním postižením. Zařízení poskytuje bydlení, pečovatelskou službu, dovážky obědů apod. Jedná se o zařízení nacházející se v majetku města poskytující služby v oblasti potřebné sociální péče a služeb. O přidělování bytu rozhoduje Rada města Zábřeha a to na doporučení komise (TIC, 2015).

Pomoc v oblasti sociálních služeb, zdravotní péče a organizování humanitárních pomoci poskytuje Charita Zábřeh. Mezi činnosti charity patří např. CHOPS – jedná se o ošetřovatelskou a pečovatelskou službu, která je poskytována starým, nemocným nebo opuštěným lidem v jejich domácím prostředí. Součástí charity je centrum Oáza, která je určena pro lidi s mentálním postižením a psychickým onemocněním, jejíž cílem je začlenění této skupinky lidí do společnosti. Mezi další činnosti patří např. humanitární pomoc. Jedná se o pomoc lidem, kteří byli postaveni před těžkou životní situací. Charita spolu s městem provozuje zařízení nazývané Domovinka, která poskytuje péči pro seniory a zdravotně postižené osoby. Součástí služeb, které Domovinka nabízí, je i zkvalitnění života této skupiny osob, ale nabízí zároveň i pomoc rodinám, které se z mnoha důvodů o své blízké nemohou přes den postarat (Odstrčil, 2003).

V Zábřeze se nachází i některá sdružení např. Hnízdo – Mateřské a rodinné centrum Zábřeh a Klub důchodců Zábřeh. Hnízdo umožňuje rodičům, kteří jsou na mateřské dovolené, trávit čas se svými dětmi a zároveň se vzdělávat v oblasti výchovy, zdraví, psychologie apod. (Hnízdo, 2014).

Dalšími sociálními zařízeními jsou poradenské sociální služby, kterými jsou např. Levatia – Terapie a poradenství pro dospělé a mladistvé, Občanská poradna Zábřeh provozovaná Charitou Zábřeh a Svaz tělesně postižených. Levatia je poradenství v oblasti výchovy dětí, mezilidských vztahů, náročných situací, experimentování s návykovými látky, duševního onemocnění apod. (TIC, 2016e). Dalším sociálním zařízením v Zábřehu je Nitka – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Tento typ zařízení je určen pro cílovou skupinu ve věku 10–26 let. Toto zařízení pomáhá této skupině osob rozvíjet jejich sociální a intelektuální schopnosti, aby mohli fungovat ve společnosti (TIC, 2016f).

Bydlení

Díky své poloze Zábřeh nabízí velice atraktivní prostředí určené k bydlení. Většina obytných ploch se nachází ve střední části města, i když v posledních letech se bydlení rozšiřuje i do okrajových částí města. Rozsáhlou bytovou výstavbu v Zábřehu umožnilo bytové družstvo, které bylo založeno po roce 1960. Na ulici Kosmonautů, která se

nachází v centru města, vzniklo první panelákové sídliště. Další prostor pro výstavu prvních osmipodlažních domů byl vytvořen demolicí starých domů nacházejících se v bývalé Nádražní třídě. Další byty se začaly rozrůstat i na ulici Výsluní, v 70. letech vzniklo sídliště Antonína Zápotockého, dnes už známé jako Severovýchod (Bartoš et al., 2004). Poté došlo k rozvoji dalších sídlišť např. na ulicích Křížkovského, 17. listopadu, 28. října a na ulici ČSA. V těchto sídlištích je bytový fond velice přestárlý. Po roce 1989 se výstavba bytů v Zábřeze uskutečňovala pouze ojediněle. V budoucnu nelze očekávat žádný masivní rozvoj (Wolf, 2008).

Tab. 16: Obydlenost podle druhu domu (rodinný, bytový, ostatní, neobydleno) v Zábřehu v letech 2001 a 2011

obydlenost		2001		2011	
		abs.	%	abs.	%
trvale obydlené byty	rodinné domy	1 803	32,8	1 984	32,8
	bytové domy	3 262	59,4	3 416	56,5
	ostatní	56	1,0	70	1,2
	celkem	5 121	93,3	5 470	90,5
neobydlené		368	6,7	571	9,5
CELKEM		5 489	100,0	6 041	100,0

Zdroj: SLDB 2001 a 2011 (vlastní zpracování)

Tab. 16 vykazuje obydlenost podle druhu domu v Zábřehu v letech 2001 a 2011. Tabulka se skládá z trvale obydlených bytů a trvale neobydlených bytů. Trvale obydlené byty zahrnují rodinné domy, bytové domy a ostatní domy. Z tab. 16 vyplývá, že nejvíce trvale obydlených bytů bylo v roce 2011 (tj. 5 470), zatímco v roce 2001 nejméně (tj. 5 121). Co se týká neobydlených bytů, tak nejvíce jich bylo zaznamenáno v roce 2011 (tj. 571).

Co se týká bytové politiky ve městě, tak Zábřeh postupuje podle „Zásad pro hospodaření s byty v majetku města“ (Město Zábřeh, 2018e). Občan Zábřeha může získat městský byt díky podání žádosti.

Žádost může podat osoba, která splňuje tyto podmínky (Město Zábřeh, 2017):

- starší 18 let,
- podmínkou je trvalý pobyt ve městě nebo žadatel musí být v zaměstnaneckém poměru u zaměstnavatele, působící v Zábřehu nebo v jeho částí, na dobu neurčitou,

- žadatel nesmí být nájemcem ani vlastníkem bytu např. bytového nebo rodinného domu na dobu neurčitou,
- žadatel nesmí mít vůči městu žádné dluhy,
- žadatel nesmí být (ani v minulosti) nájemcem bytu, které bylo ve vlastnictví města, a byl mu vypovězen nájem za hrubé porušení povinností nájemce,
- žadatel musí mít kopii dokladu o zaplacení zálohy, a to ve výši 3 000 Kč.

Nová výstavba městských bytů neprobíhá, pouze po odchodu nájemníka se byt rekonstruuje (Informace poskytl Ing. Petr Košťál).

Prodej bytových domů se ve městě řídí „Zásadami pro prodej bytových domů z majetku města“. Město prodávalo celé bytové domy nikoli jen byty, a to za podmínek stoprocentního přechodu vlastnictví. Město Zábřeh si ponechalo stavby, na které obdrželo dotace. Jednalo se především o stavby se střešními a půdními vestavbami, bytové domy ve středu města a také bytové domy, které mají v přízemí nebytové prostory (Tvrdá, 2012).

Samotná privatizace v Zábřehu byla rozdělena celkem do tří etap. První etapa privatizace bytového fondu započala v roce 2005. Byl schválen záměr prodeje obytných domů z majetku města. V této etapě se prodalo celkem 119 bytů a 12 domů v hodnotě 19 200 000 Kč. Druhá etapa započala v roce 2007. Celkem se prodalo 221 bytů, 7 domů v hodnotě 42 200 000 Kč. Ve třetí etapě byla dokončena privatizace bytů. Poslední etapa privatizace probíhala ke konci roku 2007. Celkem se prodalo 9 domů, 418 bytů v celkové hodnotě 80 600 000 Kč. V roce 2008 začala rozsáhlá rekonstrukce panelových domů na sídlišti Severovýchod (Informace poskytla Ing. Hana Mládková).

Kulturní vyžití

Kulturní život ve městě je bohatý. Nejvíce kulturních programů pořádá Zábřežská kulturní, s.r.o. Největší akcí, kterou Zábřežská kulturní, s.r.o. pravidelně pořádá, je Flám fest, kterého se zúčastní více než 1 000 návštěvníků. Mezi další akce patří např. festival Welzlování, Reprezentační ples Města, Jazz in Hall, Podzimní kulturní jarmark, Májový jarmark, Léto u zámku a spousta dalších akcí. Nejvíce kulturních představení, koncertů vážné, ale i populární hudby, se odehrává v kulturním domě (TIC, 2018a). Dalším

kulturním zařízením v Zábřeze je katolický dům, který každoročně pořádá akce, plesy, koncerty, přednášky, taneční a společenské zábavy. V prostorách katolického domu se také pravidelně schází lidé, zabývající se modelářstvím letadel a Vlastivědný klub (TIC, 2017a).

Dalším kulturním místem je kino Retro, nacházející se na Farní ulici. Kino Retro má 148 míst a měsíčně v průměru nabízí 42 promítání. V kinu se pořádají i různé výstavy, besedy, přednášky i koncerty (TIC, 2018a).

V budově bývalé radnice na Masarykově náměstí se nachází Galerie Tunklův dvorec. Tato galerie je místem pro pořádání autorských výstav, Mezinárodních interpretačních kurzů a zároveň je i místem, kde studenti Základní umělecké školy pořádají své koncerty (TIC, 2018a). Dále mohou občané Zábřeha využít Farní muzeum Zábřeh umístěné ve věži sv. Bartoloměje. Věž kostela bývá otevřena ve Dnech evropského dědictví, o Vánocích a také bývá otevřena v květnu o Noci kostelů (TIC, 2017b).

Dalším kulturním zařízením je zábřežské muzeum, které sídlí v domě Pod Podloubím. Tento dům vznikl v polovině 16. století a mezi jeho první majitele patřili zábřežští měšťané. Pro své návštěvníky muzeum nabízí následující expozice: Z pokladů zábřežského muzea, a také historickou expozici Zábřežska, která zahrnuje samostatnou místnost, která je věnovaná Janu Eskymu Welzlovi. Po celý rok muzeum pořádá muzejní a výtvarné výstavy. Stálá expozice představuje např. zajímavosti, které dokumentují způsob žití zábřežských obyvatel. V muzeu se dále nachází díla španělské a italské provenience ze 17. a 18. století, ale i díla českých malířů jako je např. R. Kremlička, J. Multrus a ostatní. V muzeu najdeme i sbírky palných zbraní z 18. a 19. století. Velmi charakteristické jsou především sbírky etnografického charakteru, dále kolekce lidových obrázků na skle a také betlémů (Městský úřad Šumperk, 2018).

Kulturní a společenské akce v Zábřeze pořádá taktéž knihovna a barokní zámek Skalička. Na tomto zámku se odehrávají koncerty, klubové a společenské akce, ale i různé výstavy mladých autorů. Zároveň zde i pořádají akce místní organizace, jako je Klub českých turistů či Sbor dobrovolných hasičů. Zámek Skaličku můžeme navštívit celoročně, kromě letních prázdnin (TIC, 2017c).

Sportovní vyžití

Zábřežští obyvatelé mohou v Zábřeze využít některá sportovní zařízení. Nejvíce využívaným sportovním zařízením všemi věkovými skupinami je plavecký areál, který provozuje společnost EKO servis Zábřeh s.r.o. Vnitřní bazén nabízí 25metrovou dráhu, která je určena pro kondiční plavání. Uvnitř krytého bazénu najdeme whirlpool a parní a finskou saunu. Venkovní bazén nabízí daleko více možností, např. 4 plavecké dráhy dlouhé 50 metrů, zónu s masážními lavicemi, vodní chrlič, vodní hřib, překážkovou dráhu a skluzavku. Venkovní areál dále nabízí dětský bazén s tobogánem a brouzdaliště pro nejmenší (TIC, 2018a).

V Zábřeze se nachází areál TJ Sokol Zábřeh, který nabízí tenisové kurty a halu. V provozu je celkem šest antukových kurtů a v hale se nachází dva tenisové kurty, tělocvična, sauna, sál na badminton a zrcadlový sál (TIC, 2018a).

Velkým prostorem pro odehrávání sportovních akcí je Městský stadion Zábřeh. Městský stadion je tvořen atletickou dráhou, travnatým hřištěm na fotbal, hřištěm s umělým travnatým povrchem, třemi antukovými hřišti a beachvolejbalovým hřištěm (GaREP, 2015).

Občané ve městě mohou využít bowling, kuželky, spinning, posilovnu a další. Zábřeh nabízí i různá skupinová cvičení, ať už se jedná o jógu, aerobic, bodyform, trampolíny apod. (TIC, 2018a).

V bývalém lomu Skalička byla vybudována BMX a MTB dráha. Ve městě nenajdeme žádnou cyklostezku, většina z nich se nachází v okolních obcích. Město plánuje výstavbu cyklostezky, která by se měla napojit ze Zábřeha na cyklostezku v Lupěném a další dvě by měly propojit Zábřeh s Postřelmovem a Leštinou (Informace poskytla Lucie Mahdalová).

V Dolním Bušínově se nachází Sport & Relax areál Božeňov, který nabízí sportovní aktivity jako je např. lanové centrum, lezecká věž, bungee trampolína, střelnice, skákací boty. V areálu lze využít antukové kurty, beachvolejbalová hřiště, stoly na stolní tenis, minigolf, dětská hřiště a další. Areál prolíná cyklotrasa, která je vhodná zejména pro in-line brusle. V letním období turisté mohou využít k osvěžení dvě přehrady (Hrubová, 2018).

4.4.6 Cestovní ruch

I když Zábřeh není významnou turistickou destinací, tak pro své návštěvníky může nabídnout řadu zajímavostí. Ve městě najdeme spoustu stavebních památek. Většina z nich se nachází na Masarykově náměstí. Mezi nejdůležitější stavby patří kostel sv. Bartoloměje, renesanční zámek (dnes je sídlem Městského úřadu Zábřeh), dům Pod Podloubím, kostel sv. Barbory, morový sloup a kamenná kašna (Bartoš et al., 2004).

Dům Pod Podloubím patří mezi nejstarší měšťanské domy v Zábřeze. Jeden z nejpřednějších měšťanských majitelů tohoto domu byl Burian Vizovský. Jeho dcera Magdalena Vizovská se stala první ženou J. A. Komenského. Zábřeh je spjatý s dalšími jmény, jako příklad lze uvést Jana Eskyma Welzla. Jan Welzl byl známý cestovatel, který se dostal na stavbu Transsibiřské magistrály, kde se rozhodl, že projde napříč Sibiří až k Severnímu ledovému oceánu. Přeplavil se až na Aljašku. Na Novosibiřských ostrovech byl zvolen náčelníkem a nejvyšším soudcem. (Bartoš et al., 2004).

Na náměstí Osvobození stojí nejstarší gymnázium na severozápadní Moravě, které bylo založeno v roce 1896. Podél řeky Moravské Sázavy se nachází kostel Církve československé husitské. Na svahu, který se zvedá jihozápadním směrem od nádraží, se nachází barokní zámek Skalička (Bartoš et al., 2004).

Okolo bývalých areálů textilek Hedvy a Perly se nachází rybník Oborník, který byl založený rodem Tunklů v 15. století. Z přírodního hlediska lze navštívit i samotné údolí Moravské Sázavy, kterým protéká řeka Moravská Sázava, která je atraktivní zejména pro plavbu na kánoích. Podél řeky Moravské Sázavy se nachází bývalý lom Skalička, ve kterém se už dávno netěží. Jednou z přírodních atraktivit je kopcovité okolí Zábřeha. Západním směrem od města se nachází přírodní park Březná, jehož posláním je zachování krajinného rázu (GaREP, 2015).

Turisté mají možnost využít naučnou stezku, která začíná u nádražní budovy, kde návštěvníky uvítá socha Jana Eskyma Welzla. Stezka pokračuje kolem lomu a údolím Moravské Sázavy. Tato stezka se napojuje na naučnou stezku v Lupěném. V obci Hněvkov se pokračuje po naučné stezce Srní, která vede až do Hoštejna (TIC, 2018b).

Veškeré informace o městě, ale i jeho okolí, občanům i turistům poskytuje Turistické informační centrum Zábřeh. Posláním centra je turistická informační činnost

a propagace města a také mikroregionu Zábřežska. Turistům poskytuje informace o naučných stezkách, památkách, turistických stezkách, o možnostech ubytování a stravování, kulturních a sportovních zařízeních apod. Zřizovatelem Turistického informačního centra Zábřeh je město, provoz zařizuje Zábřežská kulturní, s.r.o. (TIC, 2018c). Ve městě se také nacházejí některé cestovní agentury a kanceláře např. Invia.cz, a.s., Mgr. Aleš Valnoha - Cestovní kancelář PRADĚD Inter, MAXIMA CK s.r.o., AWER TOUR s.r.o.

5. PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 METODIKA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Stěžejní a poslední částí diplomové práce je zhodnocení kvality života obyvatel v obci Zábřeh pomocí dotazníkového šetření. Díky tomuto šetření bude také možné analyzovat rezidenční spokojenost obyvatel ve městě.

Dotazníkové šetření probíhalo na území města Zábřeha v prosinci 2017. Výzkumu se zúčastnilo přibližně 1 % obyvatelstva – 136 respondentů. Dotazník byl anonymní a dobrovolný. Dotazníkového šetření se zúčastnili obyvatelé starší 15 let, podmínkou účasti byl trvalý pobyt ve městě. Obyvatelé v předproduktivním věku dotazník nevyplňovali.

Struktura a otázky dotazníku vycházejí z několika obdobných šetření, která byla realizována pracovníky a studenty Katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci v předchozích letech (Kladivo, 2011; Stodůlka, 2016; Macíčková, 2013). Dotazník se skládá z 15 otázek a na konci dotazníku byly zjišťovány údaje o respondentovi (pohlaví, věk, dosažené vzdělání a sociální postavení). Dotazník obsahoval 13 otázek uzavřených a 2 otázky polootevřené, kde respondent mohl vyjádřit svůj názor a uvést jinou odpověď. Některé uzavřené otázky zaměřující se na spokojenost obyvatel vyžadovaly hodnocení od 1 do 5.

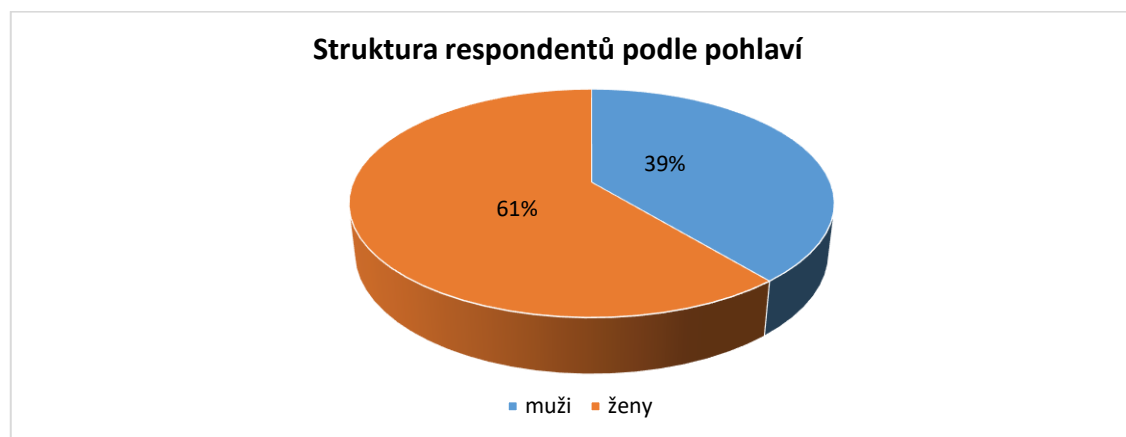
Většina uzavřených otázek byla vytvořena tak, aby respondent mohl vybrat jen jednu odpověď, která se mu zdála nejvhodnější. Uzavřené otázky se zaměřovaly na kvalitu života podle nejrůznějších znaků ve zkoumaném území. Dotazník také obsahoval dotazy na délku pobytu v obci, typ domu/bytu, ve kterém respondenti žijí, vlastnictví zahrady/zahrádky, spokojenost s bydlištěm a okolím, úvahu o změně bydliště, pracovní příležitosti ve městě, přepravu do zaměstnání či do školy a hluchnost způsobenou dopravou. Poslední uzavřená otázka se zabývala celkovým vnímáním kvality života ve městě. Některé uzavřené otázky se zabývaly spokojeností (např. s dostupností do určitých zařízení ve městě, s vybranými aspekty kvality života ve městě, s úrovní bydlení apod.). V otázkách zaměřených na spokojenost respondenti hodnotili na „školní“ škále 1–5, přičemž **1** nahrazovala hodnocení **velmi spokojen**, **2 – spokojen**, **3 – neutrální postoj**, **4 – nespokojen**, **5 – velmi nespokojen** a **0 – nevím**. Odpověď „nevím“ byla

zvolena proto, aby respondenti nebyli nuceni odpovídat na otázky, ke kterým neměli dostatek informací nebo zkušeností (např. z důvodu krátkého pobytu, nevyužívání konkrétního zařízení nebo služby apod.). Polootevřené otázky byly zvoleny dvě (otázka 9 a 12). V těchto otázkách byly předloženy různé varianty odpovědí a také varianta typu „jiné“, kde respondent mohl napsat i jinou možnost odpovědi.

Pro výzkum byly vytvořeny dotazníky v tištěné formě a v elektronické podobě. V tištěné formě bylo získáno 76 dotazníků a v elektronické podobě 60 dotazníků. Respondenti byli dotazováni náhodně, a to především na veřejných prostorech. Při výběru respondentů se přihlíželo k tomu, aby jejich demografická struktura (věk, pohlaví, vzdělání) přibližně odpovídala struktuře obyvatel města, úplné shody nicméně nebylo možné dosáhnout. Dotazníky byly následně zpracovány pomocí programu Microsoft Word 2013. Výsledky byly vizualizovány v programu Microsoft Excel 2013.

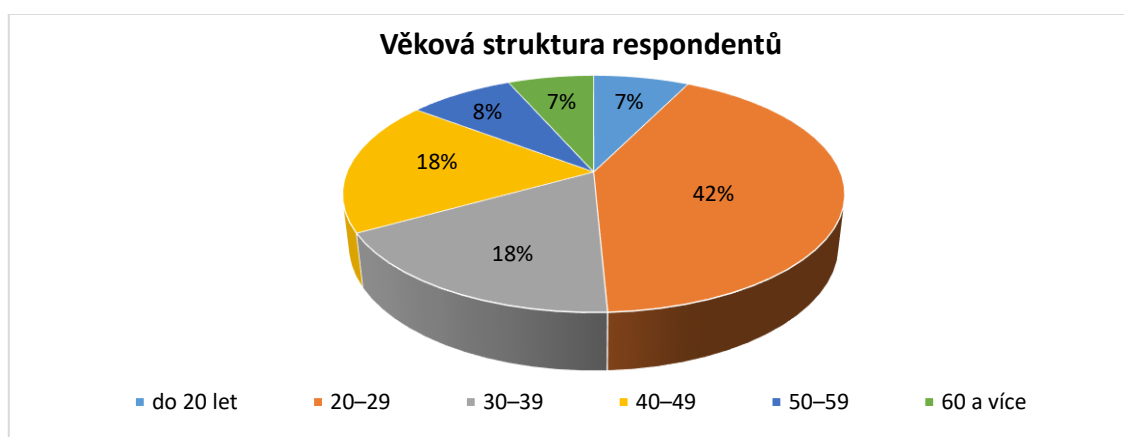
5.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU, STRUKTURA RESPONDENTŮ

Dotazníkové šetření probíhalo na území města Zábřeha v prosinci 2017 a celkem bylo vyplněno 136 dotazníků. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo přibližně 1 % obyvatelstva žijící na území města (ke dni 31. 12. 2016 měl Zábřeh 13 645 obyvatel). Výzkumu se zúčastnilo 53 mužů, tj. 39 %, a 83 žen, tj. 61 %. Struktura respondentů dle pohlaví tedy není zcela vyvážená, vzhledem k použité metodice (část dotazníků byla vyplňována elektronicky) však nebylo možno dosáhnout lepších výsledků.

Obr. 11: Struktura respondentů podle pohlaví ve městě Zábřeh
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

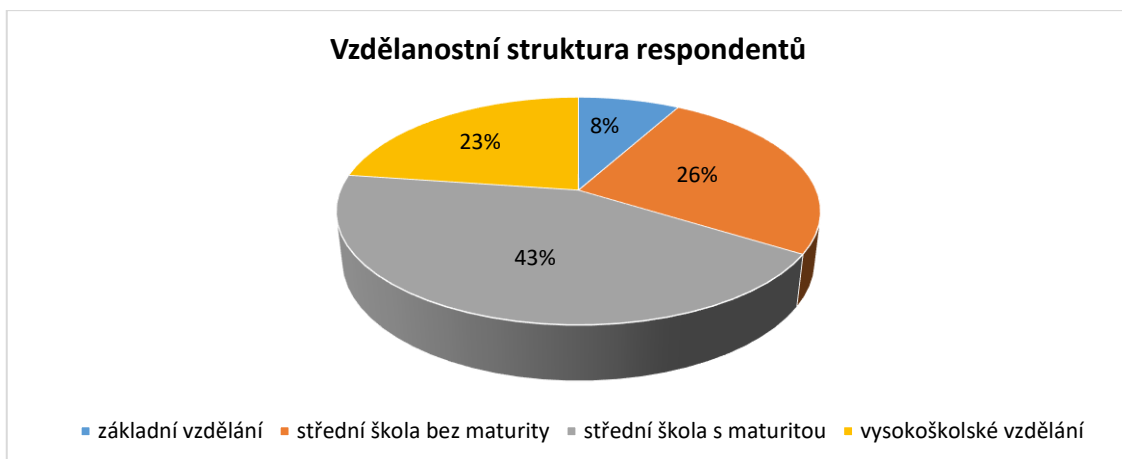
Podle věku byli respondenti rozděleni do šesti skupin. Nejpočetněji byla zastoupena skupina respondentů ve věku od 20 do 29 let (57 respondentů, tj. 42 %). Druhou nejčastěji zastoupenou složku tvořili respondenti ve věku 30–39 let a také respondenti ve věku 40–49 let. Obě tyto skupiny byly tvořeny 18 % respondentů. Šetření nedokázalo podchytit odpovídající počet respondentů ve vyšších věkových kategoriích, ve věku 50–59 bylo jen 11 dotázaných, tj. 8 %, a ve věku 60 let a více bylo 9 dotázaných, tj. 7 %. Výzkumu se zúčastnili i respondenti ve věku do 20 let (10 respondentů, tj. 7 %), podmínkou však bylo, že museli být starší 15 let.

Obr. 12: Věková struktura respondentů ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

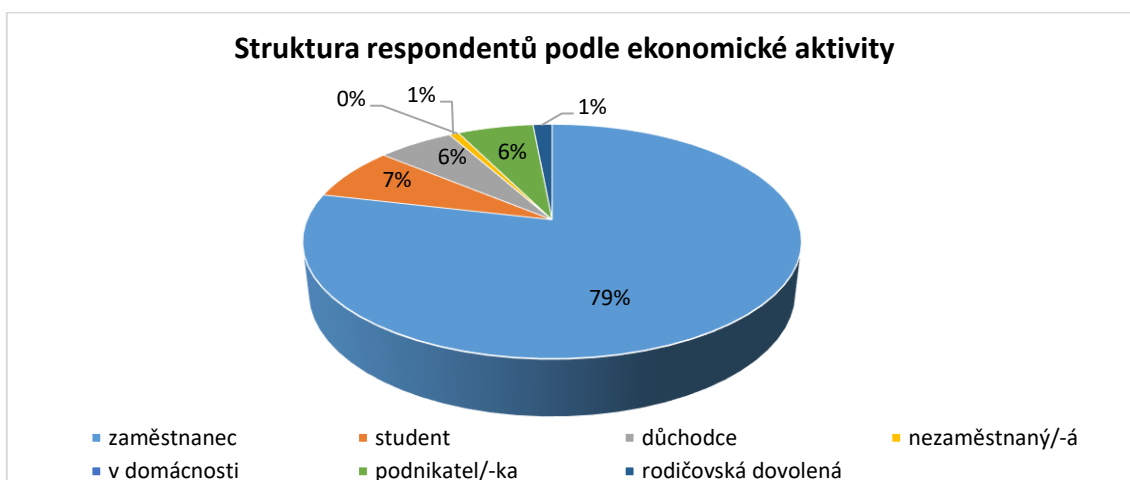
Ve vzdělanostní struktuře je poněkud nadhodnocen podíl obyvatel se středoškolským vzděláním (s maturitou) a vysokoškoláků. Největší počet respondentů byl zastoupen ve složce středoškolského vzdělání s maturitou (59 respondentů, tj. 43 %). Další početnou složku tvoří středoškolské vzdělání bez maturity (35 respondentů, tj. 26 %) a třetí relativně početnou složkou jsou osoby s vysokoškolským vzděláním (31 respondentů, tj. 23 %). Pouze 11 respondentů, tj. 8 %, dosahovalo základního vzdělání.

Obr. 13: Vzdělanostní struktura respondentů ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Z hlediska své ekonomické aktivity se mohli respondenti zařadit mezi zaměstnance, studenty, důchodce, osoby v domácnosti, nezaměstnané, podnikatele a osoby na rodičovské dovolené. Největší složku tvořilo zaměstnané obyvatelstvo (107 respondentů, tj. 79 %). Zbytek byl zastoupen velmi malým procentem respondentů. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili studenti (10 respondentů, tj. 7 %). Třetí nejpočetnější skupinu tvořili důchodci a podnikatelé. Obě skupiny měly stejný počet respondentů (8 respondentů, tj. 6 %). Nejméně početnou složku tvořila skupina, kde byl pouze jeden respondent nezaměstnaný a na rodičovské dovolené, kterou zvolili pouze dva respondenti. Odpověď „v domácnosti“ nebyla zvolena ani jednou.

Obr. 14: Struktura respondentů podle ekonomické aktivity ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Jak vyplývá z výše uvedených údajů, nejsou ve výzkumném vzorku dostatečně zastoupeni starší ekonomicky již neaktivní lidé. K tomu budeme přihlížet v interpretační části práce.

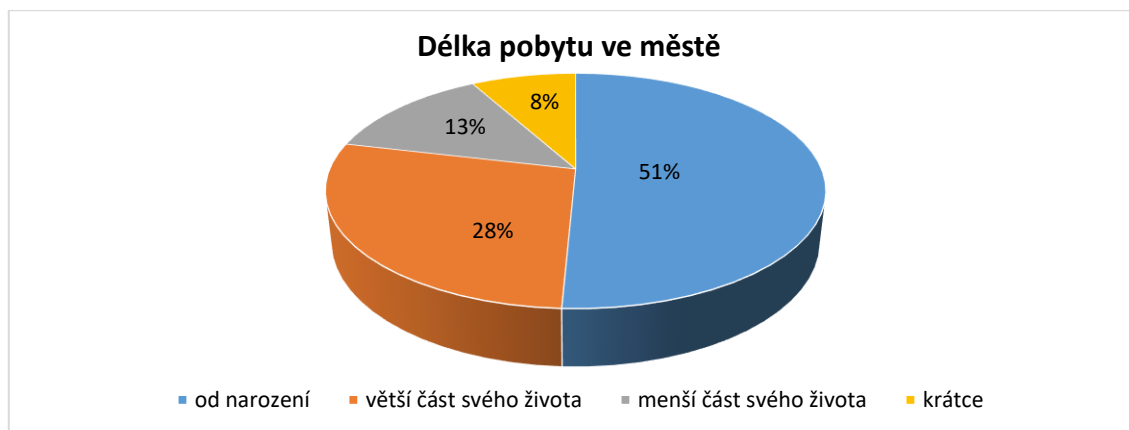
5.3 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Tato podkapitola obsahuje zpracované výsledky jednotlivých otázek. Jak bylo uvedeno výše, dotazník obsahuje 15 otázek, které se zabývají:

- délkou pobytu ve městě,
- typem domu/bytu,
- vlastnictvím zahrady/zahrádky ve městě,
- spokojeností s bydlištěm a jeho okolím,
- úvahou o změně bydliště,
- spokojeností s vybranými aspekty kvality života ve městě,
- spokojeností s úrovní bydlení,
- pracovními příležitostmi,
- přepravou do zaměstnání nebo do školy,
- hlučností,
- chybějícím zařízením pro trávení volného času ve městě,
- spokojeností s dostupností do určitých zařízení ve městě,
- spokojeností s jednotlivými aspekty života respondenta,
- celkovým vnímáním kvality života ve městě.

První otázka, na kterou respondenti odpovídali, byla otázka, která se zabývala délkou pobytu ve městě Zábřeh. Respondenti měli na výběr ze čtyř možností: od narození, větší část svého života, menší část svého života a krátce. Nejpočetnější skupinu tvořili respondenti, kteří žijí v Zábřeze od narození. Tuto skupinu tvořilo 69 respondentů, tedy 51 %. Druhou nejpočetnější skupinou je skupina respondentů, kteří v Zábřeze žijí větší část svého života (38 respondentů, tj. 28 %). Obě skupiny respondentů by měly mít více poznatků o dění ve městě a na další otázky v dotazníku by měly odpovídat zcela

bezproblémově. Menší část svého života uvedlo 18 respondentů, tj. 13 %, a krátce 11 respondentů, tj. 8 %.

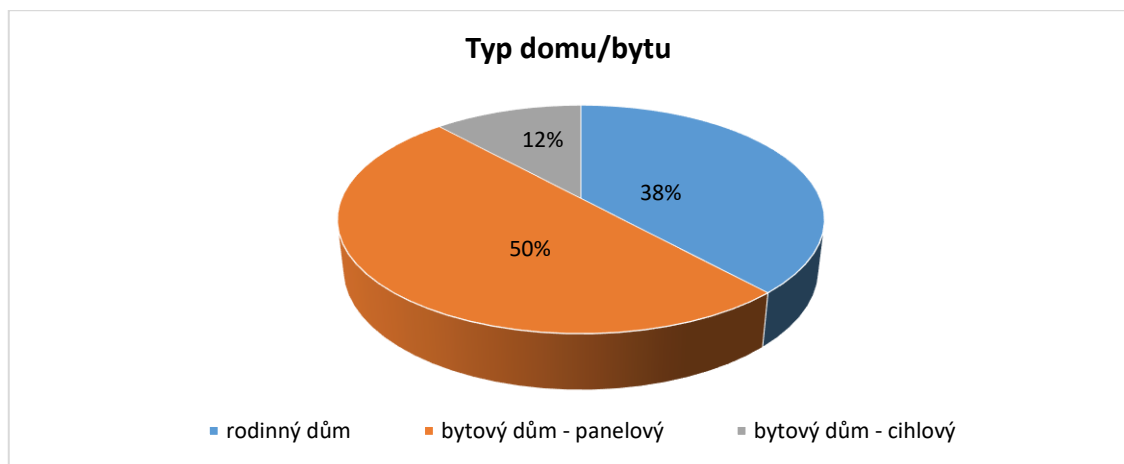
Obr. 15: Délka pobytu respondentů ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zaměřovala na typ domu/bytu, ve kterém respondenti žijí. Na výběr měli tři možnosti: rodinný dům, bytový dům – panelový a bytový dům – cihlový. Nejpočetnější skupinu tvoří respondenti obývající bytový dům panelový (68 respondentů, tj. 50 %). V rodinných domech žije 52 respondentů, tj. 38 %. Nejmenší skupinu tvořili respondenti, žijící v bytových domech cihlových (16 respondentů, tj. 12 %). V Zábřeze sice výrazně převládají rodinné domy (při sčítání v roce 2011 celkem 1 894) než domy bytové (251), většina bytů je ale přirozeně v domech bytových (3 416 z 5 470, tj. 62 %). Naše dotazníkové šetření tedy podchytilo obyvatele podle typu bydlení zcela přesně (v bytových domech žilo 62 % respondentů) (ČSÚ, 2018).

V posledních letech převažují v nové výstavbě byty v rodinných domech. Většina rodinných domů se staví v okrajových částech města a obyvatelé se přesouvají z bytových domů do rodinných. V posledních letech vzniklo nejvíce rodinných domů na ulicích Javorová, Na Klotzmance, Pod Račicí, Postřelmovská, Nad Lihovarem, Nemilská, Skalička. Nejvíce bytových domů se stavělo spíše v 70. a 80. letech 20. století. Podle Českého statistického úřadu bylo v letech 2001–2011 dokončeno 31 bytových domů (ČSÚ, 2018). Zábřeh svojí atraktivní polohou láká spoustu obyvatel. Co se týká bytových

domů, tak v budoucnu nelze očekávat masivní rozvoj. Více informací o bydlení lze nalézt v analytické části v podkapitole o bydlení.

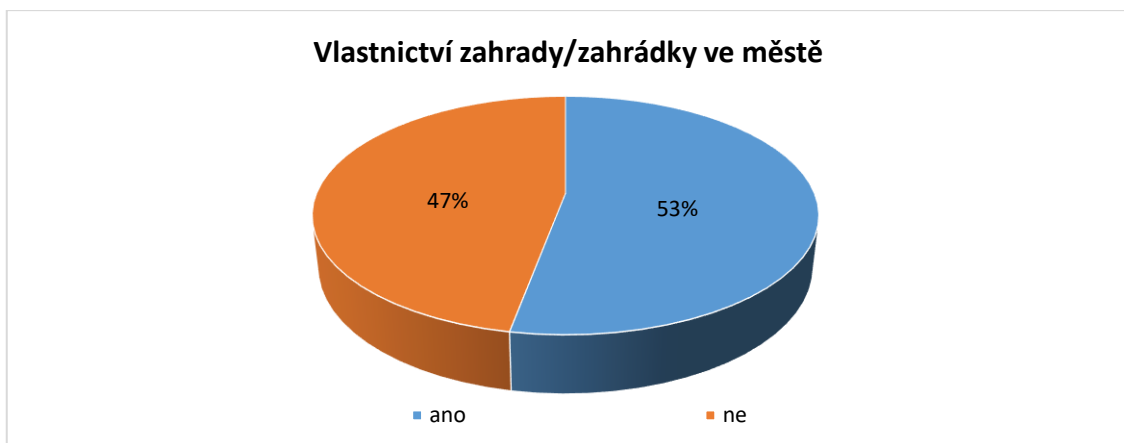

Obr. 16: Typ domu/bytu, ve kterém respondenti žijí na území města Zábřeha

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní dotazníkové šetření)

Další otázka se týkala toho, jestli respondenti vlastní zahradu či zahrádku. Více jak polovina respondentů uvedla, že vlastní zahradu/zahrádku v obci. Odpověď „ano“ zvolilo celkem 72 respondentů, tj. 53 %, a odpověď „ne“ zodpovědělo 64 respondentů, tj. 47 %. Dá se říct, že prakticky všichni respondenti, kteří bydlí v rodinných domech, vlastní také zahradu/zahrádku, většinou na pozemku přiléhajícím k domu. Zahradu nebo zahrádku má ovšem také zhruba čtvrtina obyvatel žijících v bytových domech, v tomto případě jde zpravidla o zahrádky v zahrádkářských koloniích. Podíl respondentů z bytových domů, kteří se věnují zahrádce/zahradě lze považovat za překvapivě vysoký.

V Zábřeze jsou tři zahrádkářské kolonie. Jedna se nachází na ulici Havlíčkova podél silnice III/31537 a další se nachází kousek od této zahrádkářské kolonie podél železniční trati. Tyto dvě zahrádkářské kolonie jsou rozlohou větší než zahrádkářská kolonie, která se nachází podél Moravské Sázavy u lomu Skalička. Obě zahrádkářské kolonie kromě té, která se nachází u lomu, tvoří větší pozemky a součástí pozemků jsou chaty, které slouží jako místo relaxace, ale i ke krátkodobému bydlení. Tyto zahrádky v zahrádkářských koloniích vlastní spíše obyvatelé, kteří žijí v bytových domech.

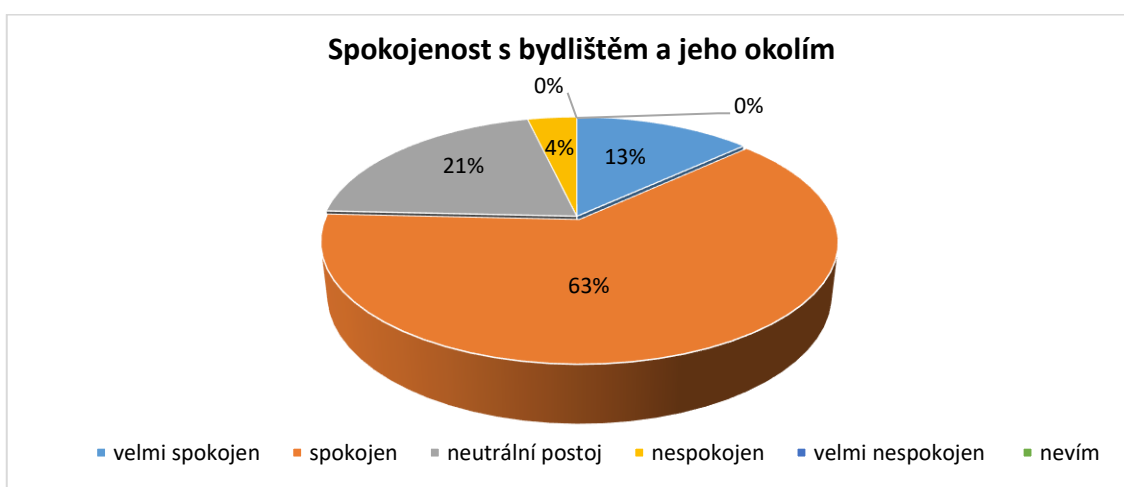

Obr. 17: Respondenti vlastníci zahradu/zahrádku ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zabývala spokojeností respondentů s jejich bydlištěm a jeho okolím. Jak už bylo zmíněno, Zábřeh svojí atraktivní polohou a životním prostředím láká spoustu obyvatel, ale jako každé město má i své nedostatky. Kvůli těmto nedostatkům se tu někteří obyvatelé mohou cítit nespokojeni.

Obr. 18 dokládá, že 76 % respondentů je s bydlištěm a jeho okolím spokojeno. Celkem 28 respondentů, tj. 21 %, vyjádřilo neutrální postoj. Nespokojených respondentů bylo pouze 5, tj. 4 %. Odpověď „velmi nespokojen“ a „nevím“ neoznačil žádný z respondentů.

Obr. 18: Spokojenost respondentů s bydlištěm a jeho okolím ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zabývala tím, zda respondenti přemýšleli do budoucna o změně bydliště. Tato otázka byla relativně poměrově vyvážená. Nejpočetnější byla odpověď „ne“, kterou označilo 71 respondentů, tj. 52 %, a odpověď „ano“ označilo 65 respondentů, tj. 48 %. Nepřekvapí, že o změně bydliště nepřemýšlejí starší lidé (nad 30 let) a odpověď „ano“ volí spíše mladší skupina respondentů. Na rozhodování o změně bydliště může mít vliv mnoho faktorů, např. nedostatek pracovních míst v daném oboru, dojíždění do práce, nespokojenost s bydlením a jeho okolím apod.

U mladých lidí spíše převládá nedostatek pracovních příležitostí anebo dojíždění za studiem. Zábřeh byl dříve průmyslovým městem a nabízel dostatek pracovních míst, nyní se lidé za prací dopravují do Mohelnice nebo do Šumperku, či jiných okolních obcí.

Přirozeně platí, že se v Zábřeze nenachází žádná vysoká škola. Za studiem musí vysokoškolští studenti dojíždět, tudíž pro většinu těchto studentů platí, že v průběhu vysokoškolského studia mění svá bydliště. Nejbližší vysokou školou je Univerzita Palackého v Olomouci. Další vysoké školy, které studenti navštěvují, se nacházejí v Brně, Praze, Ostravě atd.

Obr. 19: Úvaha o změně bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zabývala spokojeností respondentů s vybranými aspekty kvality života ve městě, která se členila na dílčí otázky, kterými jsou např. možnosti nakupování (služby a zboží), sousedské vztahy, sportovní a kulturní vyžití, zdravotní a sociální péče,

kvalita a dostupnost vzdělávacích zařízení, úroveň místních služeb, informovanost místního obyvatelstva, služby MHD, parkovací zařízení, čistota ulic a veřejných prostranství a osobní bezpečnost.

Nejlepšího výsledku z hlediska spokojenosti dosáhla dílčí otázka týkající se možností nakupování (zboží i služeb). Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů s možnostmi nakupování je 49, tj. 36 %, a spokojených respondentů je 59, tj. 43 %. S možnostmi nakupování je nespokojeno 7 respondentů, tj. 5 %, a velmi nespokojeni jsou 3 respondenti, tj. 2 %. Neutrální postoj zaujímá 18 respondentů, tj. 13 %. Ve městě se nachází několik prodejen zahraničních řetězců. Nejvíce se jich koncentruje na ulici Československé armády a na ulici Leštinská. Na ulici Československé armády se nachází Lidl a Penny Market, a na ulici Leštinská se nachází největší supermarket ve městě – Kaufland. Obyvatelé Zábřeha mají k dispozici obrovský výběr potravin, ale i smíšeného zboží. Ještě více možností k nakupování nabízí nákupní centrum nacházející se hned vedle supermarketu Kaufland, které bylo otevřeno v červnu roku 2016. Zde lidé mohou nakupovat oděvy, elektroniku, drogerii, léky atd. Problémem pro některé obyvatele města může být i dostupnost těchto obchodů, a to především pro starší obyvatele města, jelikož většina těchto prodejen se nachází podél nejvýznamnějších dopravních tahů ve městě, tedy relativně daleko od centra a značné části sídlišť. V centru města se pak nachází supermarket Billa, prodejny maloobchodní sítě Hrušky a řada menších obchodů zaměřujících se na prodej oděvů, zlatnického zboží, zdravé výživy apod. Ke spokojenosti přispívá i široká otevírací doba a dostupnost většiny prodejen i v době svátků. Město Zábřeh také nabízí široký sortiment služeb, které mohou obyvatele využívat, např. stravovací služby, kavárenské služby, zdravotnické a sociální služby apod. (GaREP, 2015). Obchodů, ve kterých si obyvatele mohou zakoupit oblečení, není v tomto městě velké množství. Z tohoto důvodu mohou být někteří respondenti s nákupními možnostmi ve městě nespokojeni. Většina místních obyvatel (hlavně mladší složka) využívá k nákupu oděvů spíše obchodní centra ve větších městech. Nejbližší obchodní centra se nachází v Olomouci.

Druhého nejlepšího výsledku z hlediska spokojenosti dosáhla dílčí otázka týkající se kvality a dostupnosti základních škol. Velmi spokojených respondentů s kvalitou a dostupností základních škol je 37, tj. 27 %, a spokojených respondentů je 65, tj. 48 %.

Neutrální postoj ke kvalitě a dostupnosti základních škol má 28 respondentů, tj. 21 %, a velmi nespokojeni respondenti jsou pouze 2, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ označili 4 respondenti, tj. 3 %. V Zábřeze se nachází celkem čtyři základní školy, přičemž jen tři jsou kompletní (1. a 2. stupeň). Z hlediska kapacity je největší zábřežskou školou ZŠ Školská, která může pojmout až 563 žáků. Celková kapacita základních škol v Zábřeze je 1 458 míst (GaREP, 2015).

Třetího nejlepšího výsledku z hlediska spokojenosti dosáhla dílčí otázka zaměřující se na kvalitu a dostupnost mateřských škol. Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů je 32, tj. 24 %, a spokojených respondentů je 60, tj. 44 %. Celkem 32 respondentů, tj. 24 %, označilo svoji odpověď jako „neutrální postoj“. Nespokojen je pouze 1 respondent, tj. 1 %, a velmi nespokojen je též jen 1 respondent, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ označilo 10 respondentů, tj. 7 %. Na území Zábřeha se nachází celkem sedm mateřských škol a jejich celková kapacita je 520 míst. Jak už bylo zmíněno, tak Zábřeh nabízí i speciální mateřskou školu, jejíž kapacita je pouze pro 20 dětí (GaREP, 2015).

Čtvrtého nejlepšího výsledku z hlediska spokojenosti dosáhla dílčí otázka zaměřená na informovanost obyvatel. S informovaností je velmi spokojeno 10 respondentů, tj. 7 %, a spokojeno je 70 respondentů, tj. 51 %. Celkem 33 respondentů, tj. 24 %, k této otázce zaujímá neutrální postoj. Nespokojených respondentů s informovaností je 12, tj. 9 %, a 7 respondentů je velmi nespokojených, tj. 5 %. Odpověď „nevím“ označili pouze 4 respondenti, tj. 3 %. Obyvatelé na území Zábřeha jsou každých 14 dní informováni pomocí časopisu, jehož název zní *Zábřeh – informační zpravodaj města Zábřeh*. Tento zpravodaj je distribuován zdarma do všech domácností a firem působících v Zábřeze, Hněvkově, Pivoníně a Václavově, vychází v nákladu 6 300 kusů (Město Zábřeh, 2018f). Aby město zlepšilo informovanost obyvatel, tak v roce 2017 zavedlo „Mobilní rozhlas“. Tato aplikace podává občanům informace týkající se pozvánek na akce města, odstávek energií a možností podílet se na zlepšení života v Zábřeze. Služba je poskytována zdarma a její součástí je i funkce „Zmapuj to“. Díky funkci „Zmapuj to“ mohou občané fotit a posílat na městský úřad pochvaly, ale i náměty, které by vedly ke zlepšení v obci (Mahdalová, 2018). Občané se mohou informovat o dění ve městě i na oficiálních internetových stránkách města Zábřeha. O dění ve městě

občany informuje taktéž úřední deska. V dnešní době se problémy týkající se města probírají i na sociálních sítích, zejména na Facebooku, a to i přímo s vedením města. Kromě sociálních sítí ke zvýšení informovanosti obyvatel slouží výleповé plochy a setkání s občany (Informace poskytla Lucie Mahdalová).

Pátého nejlepšího výsledku z hlediska spokojenosti dosáhla dílčí otázka zabývající se možnostmi kulturního vyžití ve městě. Velmi spokojených respondentů je 14, tj. 10 %, spojených respondentů je 64, tj. 47 %, a neutrální postoj zaujímá 42 respondentů, tj. 31 %. S kulturním vyžitím je nespokojeno 12 respondentů, tj. 9 %, a velmi nespokojeni jsou 3 respondenti, tj. 2 %. Odpověď „nevím“ vybral jen jeden člověk, tj. 1 %. Zábřeh nabízí širokou škálu kulturních možností. S kulturním vyžitím jsou více nespokojeny ženy než muži. Co se týká jednotlivých věkových kategorií, tak s kulturním vyžitím jsou nejvíce spokojeni starší obyvatelé (tzn. ve věku 50–59 a 60 a více) a nejméně jsou spokojeni mladší respondenti (ve věku 20–29 let). Jak už bylo nastíněno v analytické části v podkapitole o kulturním vyžití, město pro své občany nabízí bohatý kulturní program. Místní obyvatelstvo se každoročně těší na akce, jako jsou: Flám fest, Májový, Podzimní a Vánoční jarmark, Den dětí, festival Welzlování, Léto u zámku apod. (TIC, 2018a). Největšími zařízeními, kde se odehrává nejvíce kulturních akcí, jsou: kulturní dům, katolický dům, zámek Skalička, muzeum, kino Retro a knihovna. I když město pořádá mnoho kulturních akcí, tak většina obyvatel se za kulturou dopravuje, a to především do větších okolních měst, jako je např. Šumperk a Olomouc.

Velmi dobře dopadla i dílčí otázka na sousedské vztahy. Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů je 25, tj. 18 %, spokojených respondentů je 52, tj. 38 %, neutrální postoj zaujímá 35 respondentů, tj. 26 %. Nespokojených respondentů je 8, tj. 6 %, a velmi nespokojených respondentů je 13, tj. 10 %. Odpověď „nevím“ označili 3 respondenti, tj. 2 %. Špatné sousedské vztahy mohou kvalitu života značně ovlivnit. Z dotazníkového šetření vyplývá, že se sousedskými vztahy jsou více nespokojeny ženy než muži. Více nespokojených respondentů se sousedskými vztahy je v domech rodinných, než v bytových. Výsledky dotazníkového šetření, které se týkaly sousedských vztahů, byly překvapivé, protože se očekávalo, že větší spory budou mezi sousedy v bytových domech, kde žije větší počet lidí. Spory mohou majitelé rodinných domů vést např. o vlastnictví plotu nebo o zasahování nějakého objektu na pozemek, ale i přístup

k němu apod. Nejčastějším problémem je hluk, a to zejména v bytových domech. K problémům společného bydlení v bytových domech patří zápach, nepořádek, zabírání společných prostor (na vlastní potřeby) apod.

Velmi dobře dopadla i dílčí otázka z hlediska spokojenosti, která se týká zdravotní péče v Zábřeze. Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů je 13, tj. 10 %, zatímco spokojených je 60 respondentů, tj. 44 %. Neutrální postoj ke zdravotní péči v Zábřeze zaujímá 38 respondentů, tj. 28 %. Z výzkumu vyplývá, že 16 respondentů je se zdravotní péčí nespokojeno, tj. 12 %, a 8 respondentů je velmi nespokojených, tj. 6 %. Odpověď „nevím“ zvolil jeden respondent, tj. 1 %. Z odpovědí vyplývá, že lidé jsou se zdravotní péčí ve městě víceméně spokojeni. Se zdravotní péčí jsou nespokojeny převážně ženy a respondenti ve věku 20–29 let. V Zábřeze se nachází spousta zdravotnických zařízení, která se koncentrují hlavně ve střední části města. Největším zařízením, kde působí řada praktických, ale i odborných lékařů, je poliklinika. U polikliniky se nachází autobusová zastávka, kde zastavuje příměstská a hromadná doprava, tudíž její dostupnost je na velmi dobré úrovni, a to i pro starší obyvatele. Velkým problémem, co se týká zdravotnictví ve městě, je absence některých specializovaných lékařů (hlavně zubařů) a pohotovostní služby. Přirozeně se dá očekávat, že v menším městě, jako je i město Zábřeh, budou některá zdravotnická zařízení chybět. V Zábřeze chybí především porodnice a nemocnice. Nejbližší porodnici a nemocnici najdeme v okresním městě Šumperk, které je vzdáleno cca 15 km. I přes tento problém je většina zábřežských obyvatel s lékařskou péčí spokojena.

Nejhoršího výsledku dotazníkového šetření dosáhla dílčí otázka týkající se parkovacích zařízení ve městě Zábřeh. Více jak polovina respondentů je nespokojena s parkovacími zařízeními ve městě. Problém týkající se parkovacích zařízení je řešen i na sociálních sítích města Zábřeha. Celkem 41 respondentů, tj. 30 %, zvolilo odpověď „nespokojen“ a 28 respondentů, tj. 21 %, zvolilo odpověď „velmi nespokojen“. Odpověď „nevím“ zvolilo 8 respondentů, tj. 6 %. Tuto odpověď volili starší lidé a respondenti do 20 let, dá se tedy předpokládat, že tyto kategorie osob parkovací zařízení příliš nevyužívají. Pouze 4 respondenti jsou velmi spokojeni, tj. 3 %, a 22 respondentů, tj. 16 %, je spokojených. Spokojeni byli většinou ti, kteří bydlí v rodinných domech, kdy součástí pozemku je i parkovací místo. Neutrální postoj zaujímá 33 respondentů,

tj. 24 %. Největší bezplatné plochy pro parkování se nachází u stadionu a na Masarykově náměstí. Na území Zábřeha leží řada menších, rovněž neplacených parkovišť. Největším problémem ve městě jsou plně obsazená neplacená parkoviště, zatímco zpoplatněná místa bývají poloprázdná. Podobně jako ve většině měst je i v Zábřeze část parkovacích míst zpoplatněna a občané města si mohou pro tato místa zakoupit permanentní parkovací karty. Platí to pro úseky místních komunikací na ulicích Kozinova, Školská, náměstí Osvobození a na parkovišti před nádražím ČD. Ceny permanentních karet s placeným stáním na místních komunikacích na ulicích Kozinova, náměstí Osvobození, Školská a před nádražím ČD se řídí podle ceníku, který schválila Rada města Zábřeha (Město Zábřeh, 2018g). V roce 2017 bylo zpoplatněno parkoviště u supermarketu Kaufland, kde většinou parkovali zaměstnanci ostatních okolních firem (např. SULKA s.r.o.) nebo cestující, kteří nechtěli platit za parkování na placeném parkovišti u nádraží, a raději zabírali místo nakupujícím. Parkování u nádraží je kromě soboty a neděle placené. Na toto parkoviště lze zakoupit kartu v hodnotě 2 000 Kč/rok, nevýhodou ale je, že ji nelze uplatnit na jiné placené parkovací prostory v Zábřeze (TIC, 2018d). Zdarma parkování nabízí i společnost RegioJet a.s. (pouze ke zpáteční jízdence). Parkování u této společnosti lze využít pouze při návratu do 24 hodin (TIC, 2018d). V budoucnu se očekává vytvoření nových parkovacích míst na nevyužitém městském pozemku na ulici Olomoucká, kousek od nádražní budovy. Město avizuje, že by mělo být parkovné zdarma (Kubová, 2017).

Na dílčí otázku, která se zabývala spokojeností s možnostmi sportovního vyžití, odpovědělo kladně 50 % dotázaných, kdy velmi spokojených respondentů je 16, tj. 12 %, a spokojených respondentů je 52, tj. 38 %. Neutrální postoj zaujímá 44 respondentů, tj. 32 %. Nespokojených respondentů se sportovním vyžitím v obci je 17, tj. 13 %, a velmi nespokojeni jsou 4 respondenti, tj. 3 %. Odpověď „nevím“ zvolili pouze 3 respondenti, tj. 2 %. I když ve městě najdeme některá sportovní zařízení, tak nabídka sportů je přirozeně omezená. Za některými specializovanými nebo netradičními sporty je bohužel nutné dojíždět. Nejčastěji využívaným sportovním zařízením je plavecký areál. Vysoká frekvence návštěv vyplývá i z toho, že jde o zařízení využívané všemi věkovými skupinami. Plavecký areál patřil mezi dlouhodobě chybějící zařízení ve městě, jeho rekonstrukce trvala přibližně 10 let. V průběhu rekonstrukce zábřežské obyvatelstvo

využívalo v letních měsících ke koupání především okolní přehrady a koupaliště v okolních městech. Nejbližší přehrady se nachází v Dolním Bušínově v areálu Sport & Relax Božeňov, který nabízí spousty dalších sportovních aktivit. Nejbližší koupaliště se nacházejí v Mohelnici nebo v Šumperku. Ve městě doposud chybí některá sportovní zařízení, jako multifunkční sportovní hala či cyklostezka.

Překvapivě dobře dopadla i dílčí otázka zabývající se úrovní místních služeb. S úrovní místních služeb je velmi spokojeno 10 respondentů, tj. 7 %, a spokojených respondentů je 53, tj. 39 %. Z výzkumu vyplývá, že 53 respondentů, tj. 39 %, má k úrovni místních služeb neutrální postoj, což znamená, že respondenti jsou spokojeni i nespokojeni. Odpověď „nespokojen“ označilo 13 respondentů, tj. 10 %, „velmi nespokojen“ zvolili 4 respondenti, tj. 3 %. Tuto odpověď nevěděli 3 respondenti, tj. 2 %. Nejvíce služeb se nachází v centru města. Jde především o služby kavárenské, restaurační a pohostinské, zdravotnické a sociální služby, osobní služby (kadeřnictví, kosmetika...) atd. V centru města se nachází sedm bank (UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., ČSOB Pojišťovna, a.s., MONETA Money Bank, a.s., Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s., AMA 2001, spol. s r.o., Raiffeisen stavební spořitelna a.s.). V Zábřeze se nachází celkem 10 bankomatů, většina je umístěna v centru města. Sortiment nabízených služeb v Zábřeze je dostačující, i když absence některých služeb může vést k nespokojenosti obyvatel. Mezi další služby v Zábřeze patří např. odtahové služby, úklidové služby, mobilní služby, pohřební služba a pošta.

Dílčí otázkou, která získala největší počet odpovědí s neutrálním postojem, což znamená, že člověk je spokojen i nespokojen, je otázka, která se zaměřuje na sociální péči (důvodem je zřejmě vysoký podíl mladších respondentů, kteří s tímto typem služeb nemohou mít osobní zkušenost). Tuto odpověď označilo 62 respondentů, tj. 46 %. Velmi spokojených je 14 respondentů, tj. 10 %, a spokojených respondentů je 42, tj. 31 %. Nespokojených respondentů je 10, tj. 7 %, a velmi nespokojeni jsou 2 respondenti, tj. 1 %. Tuto odpověď nevědělo 6 respondentů, tj. 4 %. Jak už bylo zmíněno v analytické části v podkapitole sociální péče, tak město pro své občany nabízí široký výběr v oblasti sociálních služeb. Sociální služby nevyužívá každý z nás, a proto má k tomuto tématu hodně lidí neutrální postoj, anebo ani netuší, že v Zábřeze nějaké služby existují. Zábřeh nabízí dostatečnou pomoc v sociální péči, ať už jsou to azylové domy (pro matky s dětmi,

muže a ženy bez domova), domy pro lidi v důchodě, různá sdružení, kluby, poradenské sociální služby apod. Kapacitně největším zařízením, které poskytuje sociální služby v oblasti zdravotnictví je v Zábřeze Interna Zábřeh s.r.o., která poskytuje 60 lůžek (GaREP, 2015).

Dobře dopadla taktéž dílčí otázka z hlediska spokojenosti týkající se kvality a dostupnosti středních škol v Zábřeze. Je nutné však poznamenat, že tato dílčí otázka dopadla mnohem hůř, než dílčí otázky na kvalitu a dostupnost mateřských a základních škol. Velmi spokojených respondentů s dostupností a kvalitou středních škol je pouze 9, tj. 7 %, zatímco spokojených je 52 dotázaných, tj. 38 %. Neutrální odpověď označilo 50 dotázaných, tj. 37 %. Na území se nachází pouze tři střední školy včetně osmiletého gymnázia. Kapacitně největší škola je Střední škola sociální péče a služeb, která má 972 míst (GaREP, 2015). Střední školy v Zábřeze nabízí maturitní, pomaturitní a výuční obory bez maturity. Studenti si po ukončení základního vzdělání mohou zvolit středoškolské obory, které tyto školy v Zábřeze nabízí. Pokud střední škola nenabízí obor, který chtějí studenti studovat, musí si tito studenti najít obor na školách v jiných městech. Nedostatečný výběr oborů může způsobit velkou nespokojenost. Nespokojených s kvalitou a dostupností středních škol je 13 respondentů, tj. 10 %, a velmi nespokojených je 8 respondentů, tj. 6 %. Odpověď „nevím“ zvolili 4 respondenti, tj. 3 %.

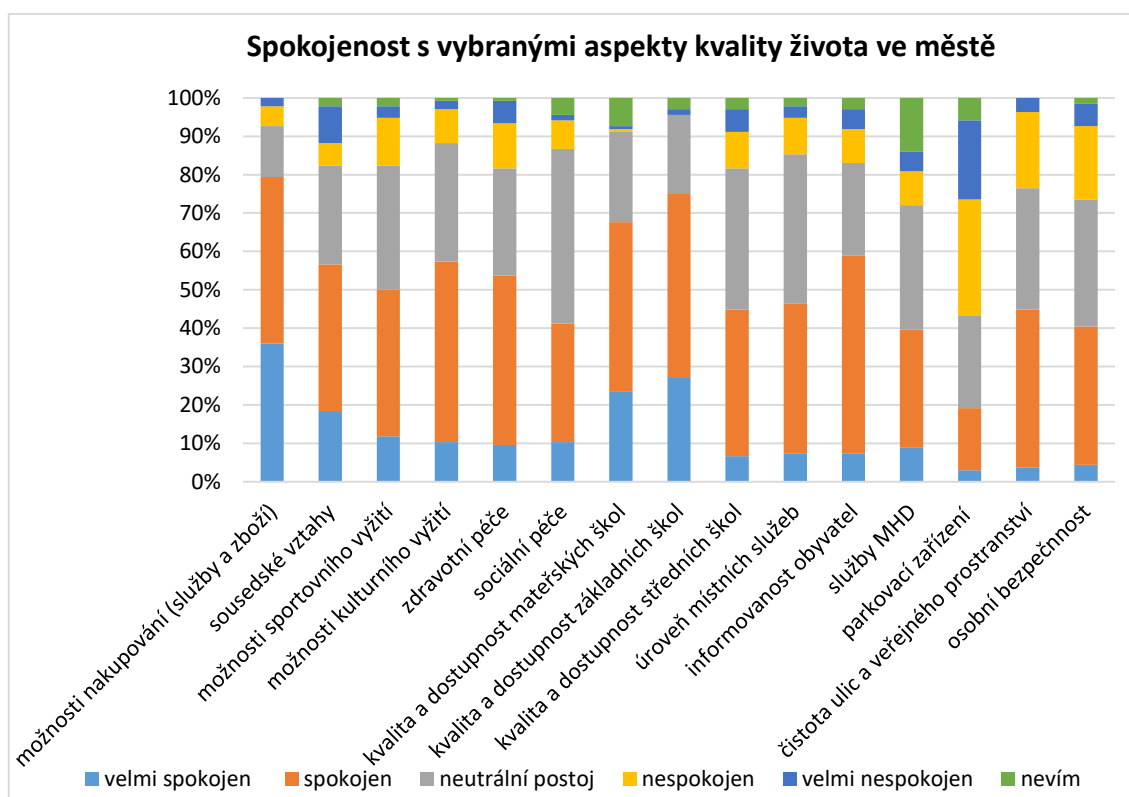
Dílčí otázka týkající se čistoty ulic a veřejného prostranství dopadla také dobře. Sice pouze 5 respondentů, tj. 4 %, je s čistotou ulic a veřejného prostranství velmi spokojeno, avšak 56 respondentů, tj. 41 %, je spokojených. Neutrální postoj zaujímá 43 respondentů, tj. 32 %. Nespokojených respondentů je 27, tj. 20 %, a velmi nespokojených respondentů je 5, tedy 4 %. Na tuto otázku odpověděl každý, takže odpověď „nevím“ nebyla zvolena ani jednou. O údržbu města se stará Odbor technické správy v Zábřeze. Zajišťuje např. správu, úklid, zimní údržbu, opravu a výstavbu komunikací, také zajišťuje správu městských lesů, správu hřbitovů, péči o městskou zeleň, úklid města atd. (Zábřeh, 2014). Firma, která se stará o údržbu města a poskytuje komunální služby pro město, ale i okolní obce, je firma EKO servis Zábřeh s.r.o., která je ve vlastnictví města Zábřeha. EKO servis Zábřeh s.r.o. poskytuje služby např. v odpadovém hospodářství. Pod odpadové hospodářství patří mimo jiné svoz komunálního odpadu, soustředění nebezpečného odpadu, provoz sběrného dvora

apod. Pomocí třídící linky SEPAREX firma separuje a dotřídí odpad. Firma má na starost od roku 1997 psí útulek a nyní se stará i o údržbu plaveckého areálu. Mezi její další činnosti patří: stavební práce, zajištění veřejného osvětlení, instalování odpadkových košů a jiné ostatní služby (EKO servis Zábřeh, 2016).

Dílčí otázka, zaměřená na osobní bezpečnost dopadla také dobře. Z výzkumu vyplývá, že s osobní bezpečností je v Zábřeze velmi spokojeno 6 respondentů, tj. 4 %, zatímco spokojených je 49 respondentů, tj. 36 %. Neutrální postoj zaujímá 45 respondentů, tj. 33 %. Nespokojených respondentů s touto otázkou je 26, tj. 19 %, a velmi nespokojených respondentů je 8, tj. 6 %. Odpověď „nevím“ zvolili pouze dva respondenti, tj. 1 %. Jak se dalo očekávat, tak jsou s osobní bezpečností nejvíce nespokojeny ženy. V samotném Zábřeze nejsou žádné typicky sociálně vyloučené lokality. Mezi nebezpečné lokality v Zábřeze patří ulice Na Hrázi, ulice Bezručova (před marketem Albert) a Wolkerovy sady. Dříve mezi nebezpečné lokality patřily areály bývalých textilek Perly a Hedvy, kde často docházelo k trestné činnosti, nyní oba areály prošly demolicí. Ve městě se soustřeďuje nadbytek heren, nonstop barů a také nízký počet kamerových bodů, což může vést ke zvyšování kriminality ve městě. O osobní bezpečnost se ve městě stará Městská policie Zábřeh. Městská policie Zábřeh byla vytvořena závaznou vyhláškou města v roce 1992. Sídlí spolu s Městským úřadem Zábřeh a knihovnou na náměstí Osvobození. Od roku 2008 funguje nepřetržitá služba a od roku 2017 na město dohlíží 15 strážníků. Městská policie Zábřeh dohlíží nad kamerovým systémem a řídí činnost hlídek (Město Zábřeh, 2018h). Kousek od Městské policie Zábřeh se nachází obvodní oddělení Policie České republiky, které sídlí na ulici Postřelmovská. Úkolem Policie České republiky je chránit bezpečnost majetku a osob, veřejný pořádek a jejím dalším důležitým úkolem je předcházet trestní činnosti (Policie ČR, 2018). V Zábřeze je nainstalován městský kamerový dohlížecí systém. Kamerový systém je umístěn hlavně tam, kde se pohybuje nejvíce obyvatel a kde se nejvíce koncentrují kulturní, komerční a společenské instituce. Díky kamerovému systému může město předcházet trestným činnostem a přestupkům a zároveň kamerový systém slouží k dohledu nad dodržováním veřejného pořádku. Celkem je ve městě nainstalováno sedm kamer, které dohlíží na nejdůležitější lokality v Zábřeze. Realizace kamerového systému započala v roce 2007, poslední kamerový bod byl zřízen v roce 2017 na ulici

Valová. Na tomto projektu se podílí město Zábřeh, obvodní oddělení Policie České republiky a Městská policie Zábřeh (Město Zábřeh, 2018ch).

Poslední dílčí otázka z hlediska spokojenosti se týkala služeb MHD. Otázka dopadla také dobře, když převládá spokojenost nad nespokojeností. Na dílčí otázku služeb MHD neodpovědělo 19 dotázaných, tj. 14 %. Odpověď „nevím“ mohli respondenti zvolit z toho důvodu, že tyto služby nevyužívají a dopravují se jiným způsobem. Velmi spokojených se službami MHD je 12 respondentů, tj. 9 %, zatímco spokojených je 42 respondentů, tj. 31 %. Neutrální postavení ke službám MHD má 44 respondentů, tj. 32 %. Nespokojených respondentů s touto otázkou je 12, tj. 9 %, a velmi nespokojených respondentů je 7, tj. 5 %. Po městě jezdí tři autobusové linky, a to pouze na katastrálním území města Zábřeh na Moravě. Do okolních obcí se obyvatelé musí dopravovat veřejnou dopravou. Spoje jezdí po městě každou chvíli, od 4:30 hodin od rána do 19:45 hodin do večera. MHD v Zábřeze obsluhuje celkem 26 zastávek (GaREP, 2015).

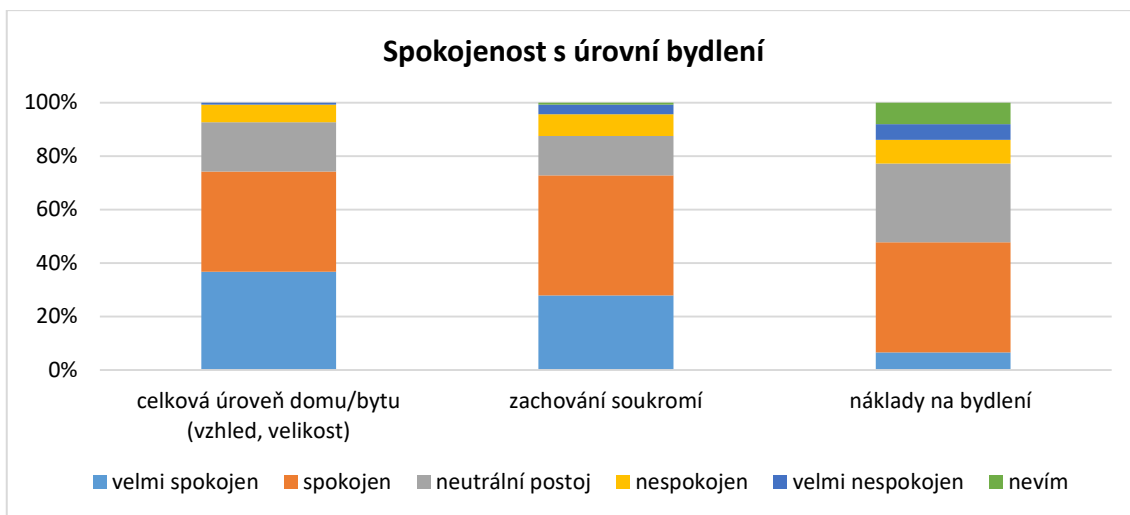
Obr. 20: Spokojenost respondentů s vybranými aspekty kvality života ve městě Zábřeh
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se ptala na spokojenost s úrovní bydlení, ve kterém respondenti žijí. Tato otázka se skládala ze tří dílčích otázek a ptala se na celkovou úroveň domu/bytu respondentů (vzhled, velikost, atd.), zachování soukromí a náklady na bydlení.

První dílčí otázka se ptala na celkovou úroveň domu/bytu, ve kterém dotazovaní bydlí a ze tří dílčích otázek dopadla nejlépe. Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů je 50, tj. 37 %, a spokojených je 51 respondentů, tj. 38 %. Neutrální postoj zaujímá 25 respondentů, tj. 18 %. Nespokojených respondentů s celkovou úrovní domu/bytu je 9, tj. 7 %, a velmi nespokojený je pouze 1 respondent, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ nebyla označena ani jednou.

Velmi dobře dopadla i dílčí otázka na zachování soukromí, kde převládá spokojenost nad nespokojeností. Velmi spokojených respondentů se zachováním soukromí je 38, tj. 28 %, a spokojených respondentů je 61, tj. 45 %. Neutrální postoj k této otázce má 20 respondentů, tj. 15 %. Nespokojených respondentů s touto otázkou je 11, tj. 8 %, a velmi nespokojených respondentů je 5, tj. 4%. Otázku „nevím“ označil pouze jeden člověk, tj. 1 %.

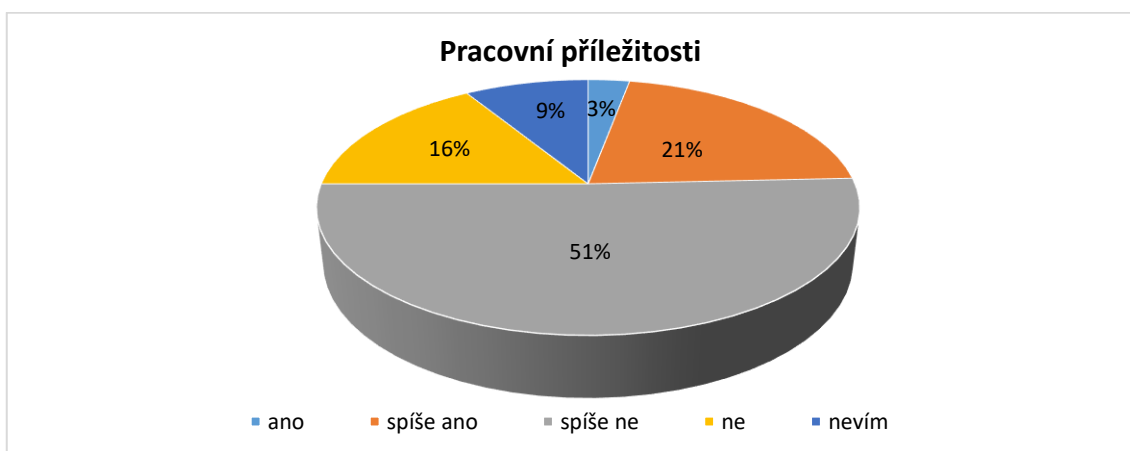
Dobře dopadla i poslední dílčí otázka, která se týkala nákladů na bydlení. Z výzkumu vyplývá, že velmi spokojených respondentů je pouze 9, tj. 7 %, zatímco spokojených respondentů je 56, tj. 41 %. Tato dílčí otázka obsahovala největší počet neutrálních odpovědí, tj. 29 %. Nespokojených respondentů z hlediska spokojenosti finančních nákladů na bydlení je 12, tj. 9 %, a 8 respondentů, tj. 6 %, je velmi nespokojených. Odpověď „nevím“ zvolilo 11 respondentů, tj. 8 %. Z těchto tří dílčích otázek byla odpověď „nevím“ zvolena nejčastěji. Tuto odpověď označili studenti, kteří prozatím nemusí platit nájemné.

Obr. 21: Spokojenost respondentů s úrovní bydlení

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Osmá a devátá otázka se týkala pracovních příležitostí. Osmá otázka se zabývala tím, jestli je v Zábřeze dostatek pracovních příležitostí. Nejpočetněji byla zvolena otázka „spíše ne“, kterou označilo 69 respondentů, tj. 51 %, a otázku „ne“ označilo 22 respondentů, tj. 16 %. Z obr. 22 vyplývá, že v dotazníkovém šetření spíše převládá více negativních odpovědí nad pozitivními. Podle 4 respondentů, tj. 3 %, je dostatek pracovních příležitostí a 29 respondentů, tj. 21 %, označilo odpověď „spíše ano“. Odpověď „nevím“ zvolilo 12 respondentů, tj. 9 %, mezi kterými byli většinou studenti a respondenti ve věku 16–20 let.

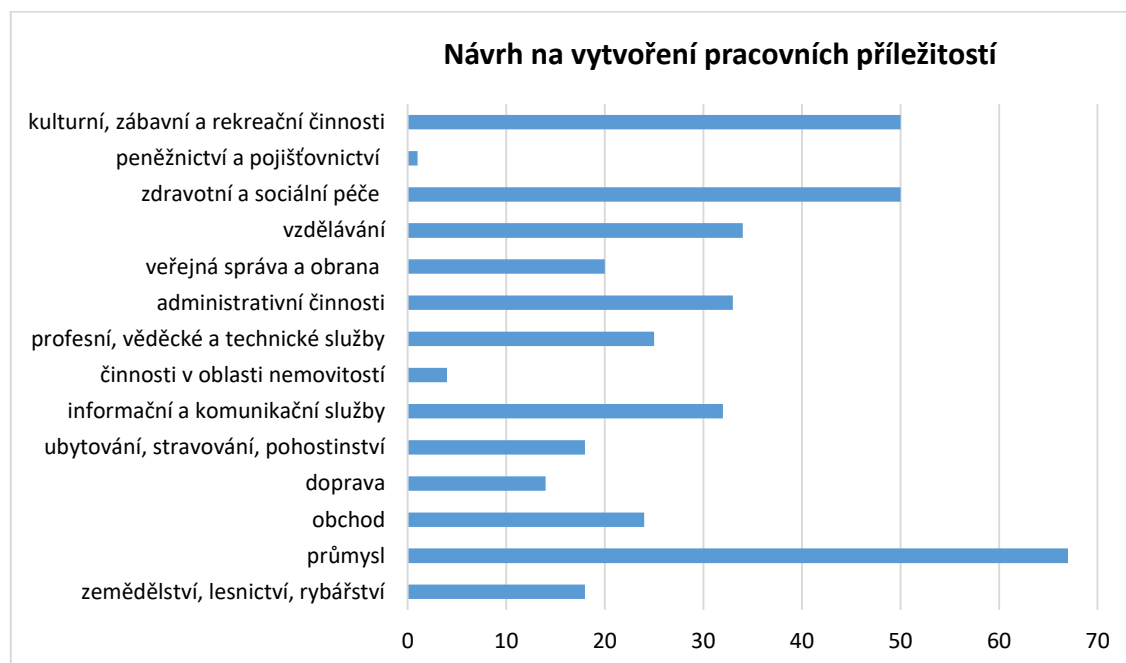

Obr. 22: Dostatek pracovních příležitostí ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Devátá otázka se zabývala tím, v jakém oboru by respondenti vytvořili nové pracovní příležitosti. Nejvíce respondentů by vytvořilo nová pracovní místa převážně v průmyslu. Tato odpověď byla zvolena 67 krát. Mezi lety 1990–1994 došlo k poklesu textilní výroby. V nedávné minulosti v Zábřeze působily dvě textilky (Perla a Hedva), které zde svoji činnost již ukončily. Jediná textilka, která v Zábřeze v dnešní době funguje, je PERLA, netkaný textil, a.s. Tato firma se zaměřuje na výrobu netkaných textilií a zaměstnává okolo 20–24 zaměstnanců (HBI, 2018). Ve městě dále funguje potravinářský průmysl, zpracovatelský průmysl, strojírenský průmysl apod. Více informací o průmyslu ve městě nalezneme v analytické části v podkapitole o ekonomické situaci ve městě.

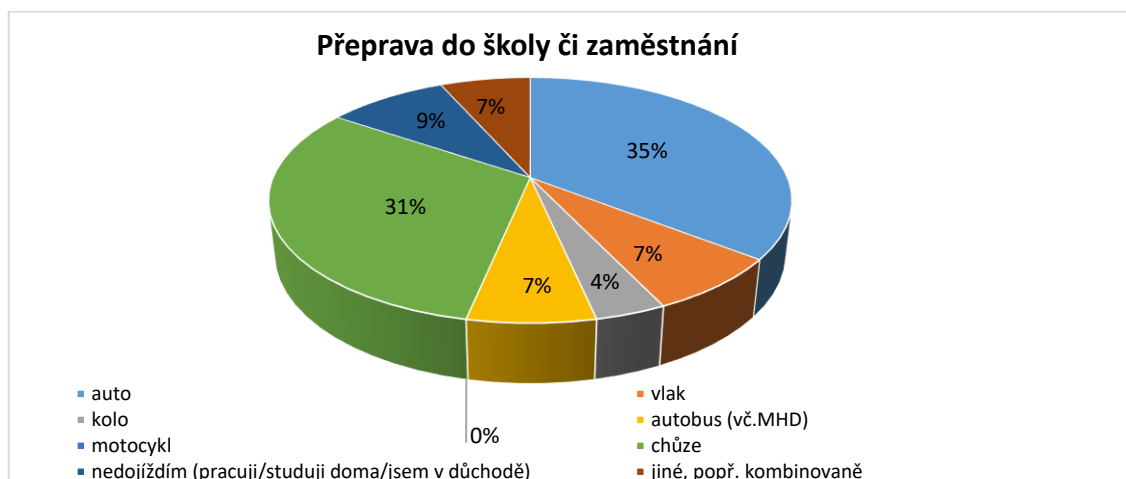
Na druhém místě s největším počtem odpovědí jsou zvoleny dva obory – zdravotní a sociální péče, a kulturní, zábavní a rekreační činnosti. Tyto dvě možnosti byly zvoleny 50 krát. Třetího nejlepšího výsledku dosáhla varianta vzdělávání, která byla zvolena 34 krát. Nejméně byla zvolena varianta peněžnictví a pojišťovnictví, kterou zvolil pouze 1 respondent.

Obr. 23: Návrh na vytvoření pracovních příležitostí ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Desátá otázka se zabývala tím, jak se respondenti přepravují do zaměstnání či do škol. Z obr. 24 lze vyvodit, že nejvíce osob se do školy či do zaměstnání dopravuje autem, tj. 35 %, anebo chodí pěšky, tj. 31 %, zatímco 7 % využívá ke své přepravě do zaměstnání nebo do školy vlak. Z výzkumu vyplývá, že 7 % dosáhly i další dvě varianty: autobus včetně MHD, a jiné, popřípadě kombinované dopravní prostředky. Kolo využívají pouze 4 % dotázaných. Ani jeden respondent se nedopravuje do školy či do zaměstnání motocyklem. Variantu „nedojíždím (studuji/pracuji doma/jsem v důchodě)“ zvolilo 9 % dotázaných, jednalo se především o osoby v důchodě, nezaměstnané, na mateřské dovolené, a jeden respondent pracuje/studuje doma.

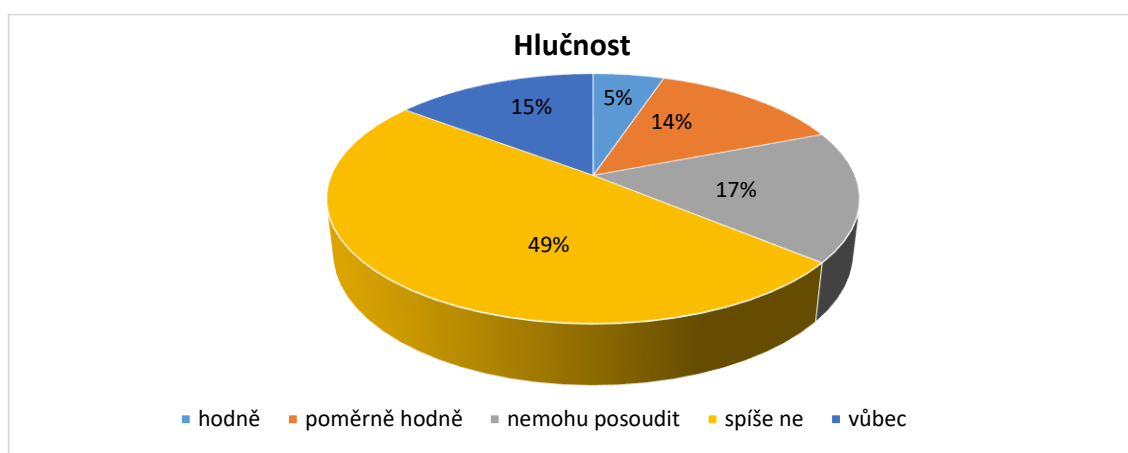
Obr. 24: Přeprava respondentů do zaměstnání či do školy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zajímala o to, jestli respondenty trápí nadměrný hluk způsobený dopravou. Z výzkumu vyplývá, že 67 respondentů, tj. 49 %, zvolilo odpověď „spíše ne“ a 23 respondentů, tj. 17 %, nemůže tuto otázku posoudit. Celkem 20 respondentů, tj. 15 %, sdělilo, že je netrápí nadměrný hluk vůbec. Příčinou nadměrného hluku je silniční doprava. Nejvíce využívaným dopravním spojením ve městě je silnice II/315, která vede přes centrum a na kruhovém objezdu na ulici Leštinská se napojuje na silnici I/44.

Nadměrný hluk ve městě způsobuje i železniční doprava. Zábřeh je dopravním železničním uzlem, kterým prochází II. a III. tranzitní železniční koridor. Nejhlavnější tratí je trať č. 270, která spojuje Prahu přes Českou Třebovou až do Bohumína. Touto tratí je

způsobován hluk na ulicích Olomoucká, Na Nové, Skalička, Pod Strání, U Sázavy, Na Hrázi, Havlíčkova, Rudolfovo, Wolkerovy sady a ulice Cihlářská. Přes silnici II/315 vede železniční trať č. 291, která spojuje Zábřeh se Šumperkem (GaREP, 2015). Tato trať způsobuje hluk především na ulicích V Opravě, Tunklova, U Dráhy, Na Křtaltě, Třešňová a Lesnická, na nichž se nachází nejvíce rodinných domů. Z výzkumu vyplývá, že hluk způsobený dopravou trápí poměrně hodně 19 respondentů, tj. 14 %, zbylých 7 respondentů, tj. 5 %, uvedlo, že je trápí hluk „hodně“.

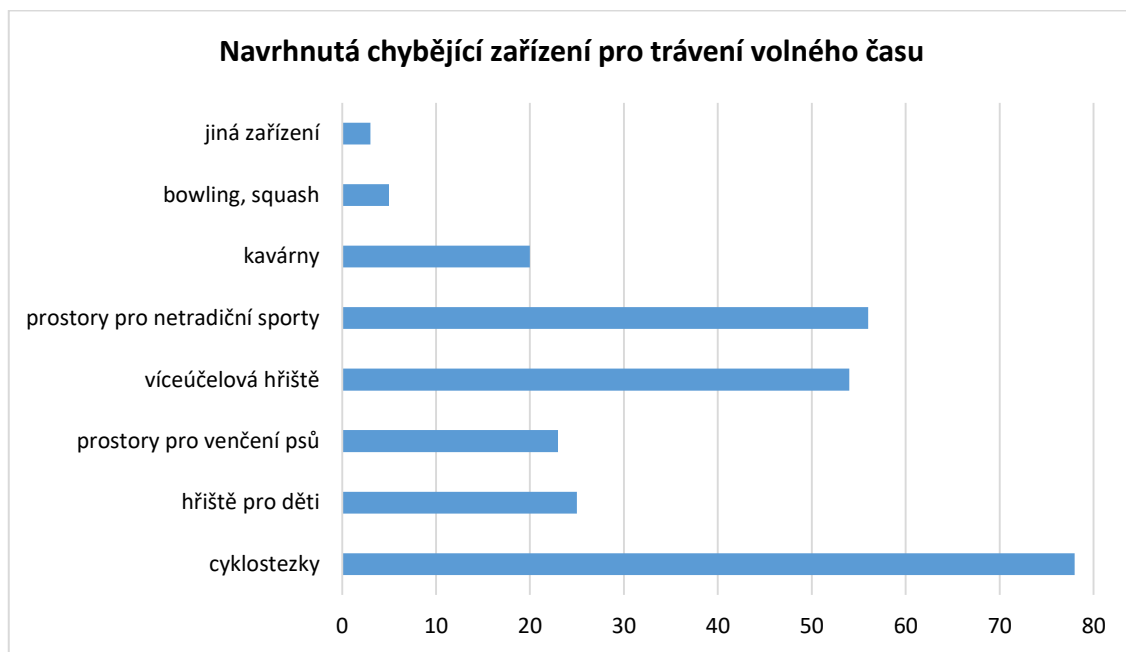
Obr. 25: Hlučnost způsobená dopravou ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se respondentů ptala na to, jaký typ zařízení pro trávení volného času v Zábřeze chybí nejvíce. Nejvíce respondenti postrádají cyklostezky. Tato odpověď byla zvolena 78 krát. Cyklostezku v Zábřeze nenajdeme žádnou. Cyklostezky se nachází pouze ve vedlejších obcích, z nichž je nejvíce využívána cyklostezka Lupěné – Hněvkov s železničním skanzenem. Cyklostezka vede údolím Moravské Sázavy po opuštěném tělese železniční dráhy a byla otevřena v roce 2012 (TIC, 2018e). Do budoucna město plánuje výstavbu několika cyklostezek, kdy jedna má vést ze Zábřeha a napojit se na cyklostezku v Lupěném, a další dvě by měly propojit Zábřeh s Postřelmovem a Leštinou (Informace poskytla Lucie Mahdalová).

Druhým zařízením, které ve městě chybí, jsou prostory pro netradiční sporty. Tato otázka byla zvolena 56 krát. Třetím zařízením, které respondentům chybí, jsou víceúčelová hřiště.

Nejméně respondentům chybí zařízení jako je bowling a squash. Tato otázka byla polootevřená, kde respondenti mohli uvést i jiné odpovědi. Jinou odpověď zvolili pouze 4 respondenti. Dva respondenti navrhli čisté parky, dále byl navrhnut fit club a kulturní či zábavní zařízení.

Obr. 26: Navrhnutá chybějící zařízení pro trávení volného času ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Další otázka se zabývala spokojeností s dostupností do určitých zařízení. Tato otázka se opět členila na další dílčí otázky a ptala se na dostupnost do nejbližšího obchodu s potravinami, zaměstnání, vzdělávacích zařízení, ke své rodině a přátelům, restaurací, kaváren a zábavných podniků, parku, lesa a jiných otevřených ploch, služeb, nejbližší zastávky MHD a zdravotnických zařízení či lékaře.

Dílčí otázky dopadly hodně dobře, zdá se, že respondenti jsou s dostupností do určitých zařízení spokojeni. Nejvíce respondentů je spokojených a velmi spokojených s dostupností do nejbližšího obchodu s potravinami, tj. 92 %. Neutrální postoj zaujímá pouze 8 respondentů, tj. 6 %. Nespokojeni jsou 2 respondenti, tj. 1 %, a velmi nespokojen je jen 1 respondent, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ nebyla zvolena ani jednou. Druhého nejlepšího výsledku dosáhla dílčí otázka na dostupnost do restaurací, kaváren a zábavných podniků, tj. 84 % spokojených. Neutrální odpověď zvolilo pouze 18

respondentů, tj. 13 %. Velmi nespokojený je jen 1 respondent, tj. 1 %, a nespokojený je také jen 1 respondent, tj. 1 %. Pouze 2 respondenti, tj. 1 %, zvolili odpověď „nevím“. Třetího nejlepšího výsledku dosáhla dílčí otázka na dostupnost ke své rodině a přátelům, tj. 82 % spokojených. Celkem bylo zvoleno 14 neutrálních odpovědí, tj. 10 %. Nespokojených respondentů je 5, tj. 4 %, a velmi nespokojeni jsou 4 respondenti, tj. 3 %. Pouze 1 respondent zvolil odpověď „nevím“, tj. 1 %.

Dílčí otázka na dostupnost služeb (banka, pošta) dosáhla také velmi dobrých výsledků, tj. 81 % spokojených. Neutrálních odpovědí bylo zvoleno 23, tj. 17 %. Z výzkumu vyplývá, že nespokojeni jsou 3 respondenti, tj. 2 %. Odpověď „nevím“ zvolil pouze jeden respondent.

Dobrych výsledků dosáhla dílčí otázka na dostupnost nejbližší zastávky MHD, kdy je spokojeno 78 % respondentů. Neutrální odpověď zvolilo pouze 20 respondentů, tj. 15 %. Nespokojeni respondenti jsou 2, tj. 1 %, a velmi nespokojený je pouze jeden respondent. Z výzkumu vyplývá, že 7 respondentů, tj. 5 %, označilo odpověď „nevím“.

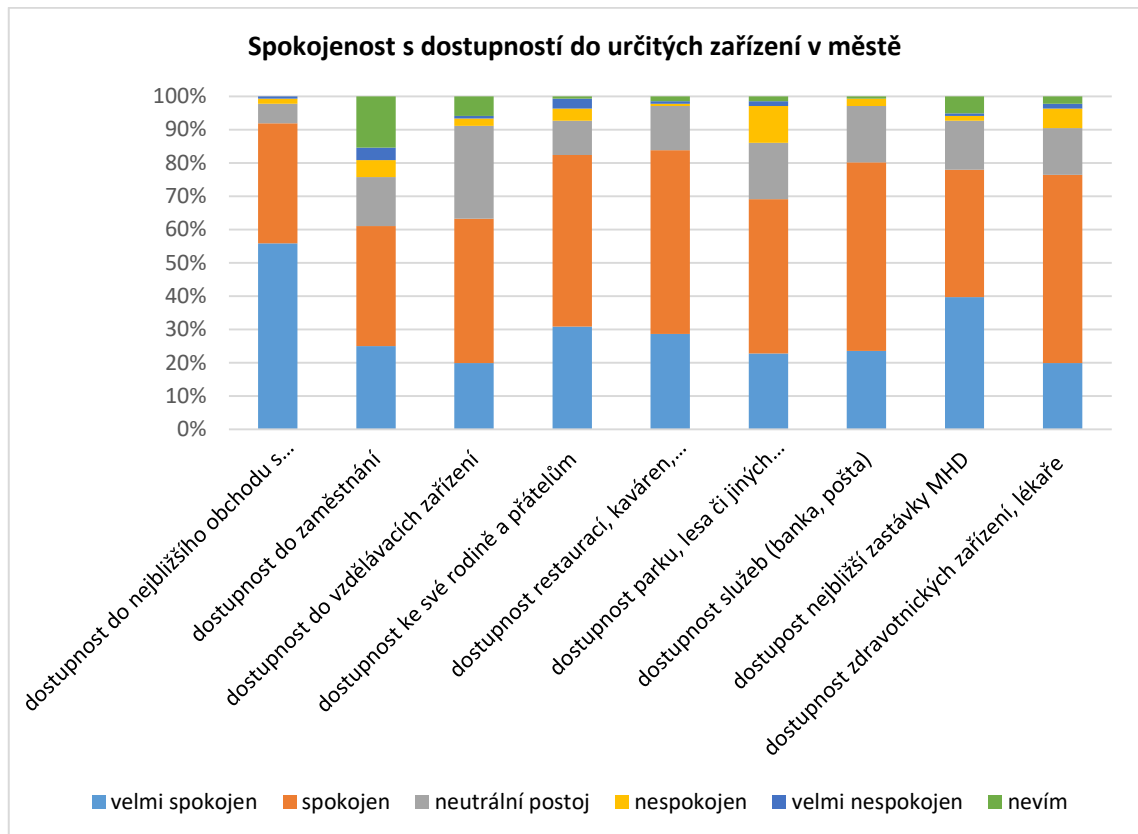
Spokojenost převládá i u dílčí otázky na dostupnost do zdravotnických zařízení, kdy je tedy spokojeno 77 % respondentů. V této dílčí otázce bylo zvoleno 19 neutrálních odpovědí, tj. 14 %. Nespokojených respondentů je 8, tj. 6 %, a velmi nespokojeni jsou 2 respondenti, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ zvolili 3 respondenti, tj. 2 %.

Otázka na dostupnost do parku, lesa či jiných otevřených ploch dopadla také dobře, opět převládá spokojenost nad nespokojeností. Spokojených respondentů je 69 %. Neutrální postoj k této otázce má 23 respondentů, tj. 17 %. Nespokojených respondentů je 15, tj. 11 %, a 2 respondenti jsou velmi nespokojeni, tj. 1 %. Dva respondenti zvolili odpověď „nevím“.

Dílčí otázka na dostupnost do vzdělávacích zařízení dopadla také dobře, kde převládá opět spokojenost, tj. 63 %. Neutrální odpověď označilo 38 dotázaných, tj. 28 %. Nespokojení respondenti jsou 3, tj. 2 %, a velmi nespokojený je pouze 1 respondent, tj. 1 %. Odpověď „nevím“ zvolilo celkem 8 respondentů, tj. 6 %.

Dílčí otázka ptající se na dostupnost do zaměstnání dopadla také dobře, kdy opět převládá spokojenost nad nespokojeností. U této dílčí otázky převládala nejvíce odpověď „nevím“, tj. 15 %, kterou zvolili hlavně studenti, důchodci, ženy na mateřské

dovolené a jeden nezaměstnaný. Spokojených je 61 % respondentů. Neutrální odpověď zvolilo 20 respondentů, tj. 15 %. Nespokojených je 7 respondentů, tj. 5 %, a velmi nespokojených je 5 respondentů, tj. 4 %.

Obr. 27: Spokojenost s dostupností do určitých zařízení ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

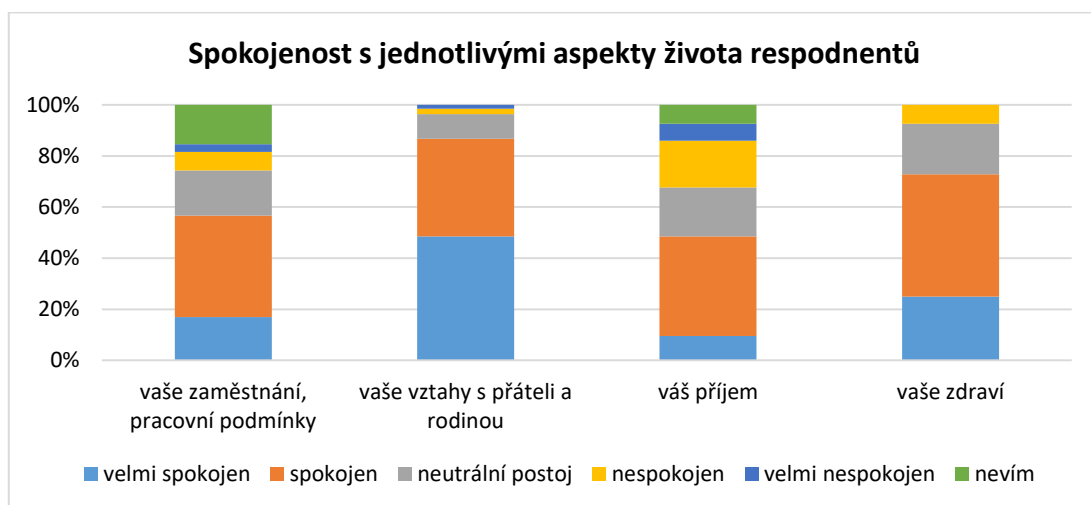
Předposlední otázka se zabývala tím, jak jsou respondenti spokojeni s jednotlivými aspekty jejich života, jakými jsou: zaměstnání a pracovní podmínky, vztahy s přáteli a rodinou, jejich příjem a zdraví.

Nejlépe dopadla dílčí otázka, která se respondentů ptala, zdali jsou spokojeni se vztahy s rodinou a přáteli: 66 respondentů, tj. 49 %, je velmi spokojených, a 52 respondentů je spokojených, tj. 38 %. Neutrálních odpovědí je 13, tj. 10 %. Pouze 3 respondenti, tj. 2 %, jsou nespokojeni a 2 respondenti, tj. 1 %, jsou velmi nespokojeni. Odpověď „nevím“ neoznačil ani jeden respondent.

Další dílčí otázka, která dokazuje výraznou spokojenost obyvatel města s kvalitou života, je otázka na zdraví respondentů: 34 respondentů, tj. 25 %, je velmi spokojených a 65 respondentů, tj. 48 %, je spokojených. Neutrálních odpovědí je 27, tj. 20 %. Se svým zdravím není spokojeno 10 respondentů, tj. 7 %. Odpověď „nevím“ a „velmi nespokojen“ ne zvolil nikdo.

Poměrně příznivě bylo hodnoceno i zaměstnání a pracovní podmínky respondentů: 23 respondentů, tj. 17 %, je se svým zaměstnáním a pracovními podmínkami velmi spokojeno a 54 respondentů, tj. 40 %, je pouze spokojených. Nespokojených respondentů je 10, tj. 7 %, a velmi nespokojeni jsou 4 respondenti, tj. 3 %. Odpověď „nevím“ zvolilo 21 respondentů, tj. 15 %. Jednalo se především o ty, kteří nedochází do zaměstnání, což jsou ženy na mateřské dovolené, důchodci, studenti a jeden nezaměstnaný. Neutrální postoj zaujímá 24 respondentů, tj. 18 %.

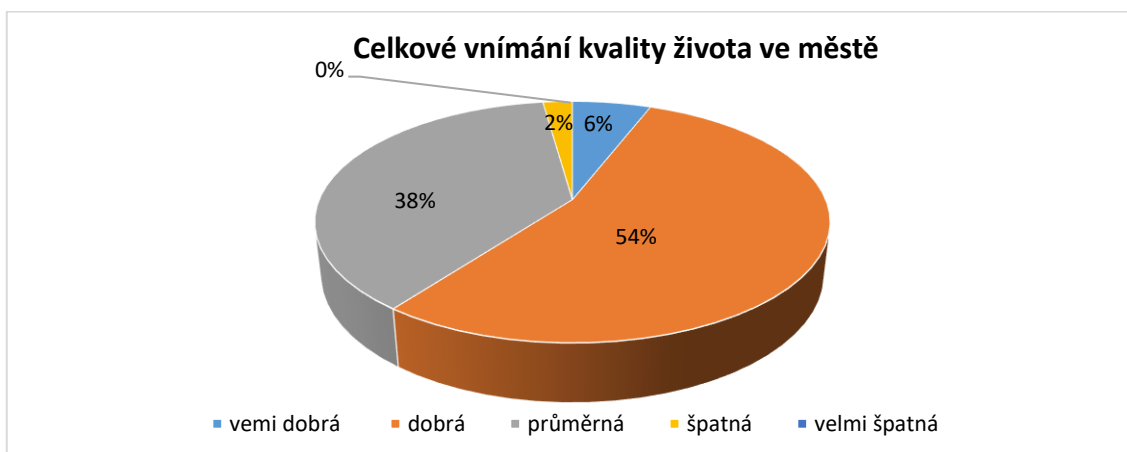
Poslední dílčí otázka, která řešila příjem respondentů, dopadla také relativně dobře. Pořád převládá více spokojených respondentů než nespokojených. Neutrálních odpovědí je 26, tj. 19 %, zatímco nespokojených respondentů je u této varianty více než u zbytku otázek. Nespokojených respondentů se svým příjmem je 25, tj. 18 %, a velmi nespokojených je 9, tj. 7 %. Odpověď „nevím“ zvolilo 10 respondentů, tj. 7 %, mezi nimi jsou pouze studenti. Velmi spokojených respondentů je 13, tj. 10 %, a spokojených je 53 respondentů, tj. 39 %.

Obr. 28: Spokojenost s jednotlivými aspekty života respondentů

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Poslední otázka byla nejdůležitější z celého dotazníku. Ptala se respondentů na to, jak celkově vnímají kvalitu života ve městě. Opět převládá spokojenost nad nespokojeností. Nespokojenost je vyjádřena jen velmi malým počtem respondentů. Z výzkumu vyplývá, že nejvíce respondentů označuje celkovou kvalitu života ve městě za „dobrou“. Tuto odpověď zvolilo 74 respondentů, tj. 54 %, zatímco 8 respondentů, tj. 6 %, vnímá kvalitu života velmi dobře. Z obr. 29 lze vyvodit, že 51 respondentů, tj. 38 %, vnímá kvalitu života ve městě jako průměrnou. Pouze 3 respondenti, tj. 2 %, považují kvalitu života v Zábřeze za špatnou. Odpověď „velmi špatná“ nebyla označena ani jednou.

Obr. 29: Celkové vnímání kvality života respondentů ve městě Zábřeh

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

6. ZÁVĚR

Diplomová práce se skládá ze tří metodologicky odlišných oddílů, kterými jsou teoretický, analytický a praktický oddíl. Hlavním cílem bylo zhodnocení kvality života obyvatel ve městě Zábřeh, a to pomocí dotazníkového šetření, které pomohlo provést analýzu vztahu mezi její subjektivní a objektivně vnímanou dimenzí. Díky tomuto šetření byla provedena analýza rezidenční spokojenosti. Aby tento cíl mohl být splněn, zahrnuje diplomová práce rovněž teoretický oddíl věnovaný problematice kvality života. Důležitým předpokladem ke zhodnocení a poznání objektivní dimenze byla detailní charakteristika města z hlediska fyzickogeografických a socioekonomických podmínek.

První zmínky o městě pochází již z 12. a 13. století. Zábřeh je obcí s 13 645 obyvateli (k r. 2016) nacházející se v okrese Šumperk v západní části Olomouckého kraje. Zábřeh je obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností, která spravuje 28 obcí. Člení se na 20 základních sídelních jednotek a 5 městských částí, resp. katastrálních území. Obec leží na rozhraní dvou geomorfologických celků: Zábřežské vrchoviny a Mohelnické brázdy.

Město trpí posledních 20 let úbytkem obyvatel, za toto období se počet jeho obyvatel snížil o téměř 9 % a v roce 2016 tak dosahoval úrovně z poloviny 70. let 20. století. Příčinou je jak stěhování (migrační saldo bylo v letech 2009–2012 a 2013–2016 záporné), tak stárnutí populace (index stáří dosáhl v roce 2016 hodnoty 138,1 %). Naopak se ve městě dynamicky zlepšuje ekonomická situace, kdy podíl nezaměstnaných osob v roce 2016 byl jen 6 %.

Dotazníkové šetření na kvalitu života probíhalo v Zábřeze v prosinci 2017, zúčastnilo se ho 136 respondentů, tj. přibližně 1 % zábřežské populace. Výzkumu se zúčastnily osoby starší 15 let s trvalým bydlištěm ve městě. Dotazník byl složen z 15 otázek a na konci byly zjišťovány údaje o respondentovi (pohlaví, věk, dosažené vzdělání a sociální postavení).

Z výzkumu neočekávaně vyplývá, že ve městě panuje poměrně vysoká spokojenost s kvalitou života. Velmi kladně jsou hodnoceny možnosti nakupování (služeb i zboží), kdy bylo spokojeno téměř 80 % respondentů. Respondenti jsou ve městě

dále spokojeni s kvalitou a dostupností základních škol (75 %) a s kvalitou a dostupností mateřských škol (68 % spokojených respondentů).

Dále respondenti kladně hodnotí i úroveň svého bydlení (jako je vzhled, velikost apod.) a zachovávání soukromí, jak se však dalo očekávat, nejméně jsou spokojeni s náklady na bydlení.

Kromě spokojenosti s úrovní bydlení panuje velká spokojenost i s aspekty kvality života respondentů jako je zdraví, příjem, zaměstnání a vztahy s rodinou. Nejvíce jsou respondenti spokojeni se svými vztahy s rodinou a přáteli (87 %), nejméně se svým příjmem.

Z výzkumu vyplývá, že respondenti jsou spokojeni i s dostupností do určitých zařízení ve městě. Nejvíce jsou respondenti spokojeni s dostupností do nejbližšího obchodu s potravinami, dále pak do restaurací, kaváren a zábavných podniků a ke své rodině a přátelům.

Velký problém, který město tíží, je nedostatek neplacených parkovacích míst. Jediný způsob, jak se majitelé aut mohou placení vyhnout, je nalézt bezplatná parkoviště, která bývají v Zábřeze často plně obsazená. Ve městě se zpoplatnilo mnoho parkovacích míst, jedním z nich je i parkovací plocha před Kauflandem, kterou zaplňovali většinou zaměstnanci SULKA s.r.o. a řada cestujících, kteří nechtěli parkovat na placeném parkovišti před nádražní budovou. Výsledky v oblasti parkovacího zařízení nebyly nijak překvapivé, nespokojených je 51 % respondentů.

Problémem ve městě je taktéž nedostatek pracovních příležitostí. Většina obyvatel za práci musí dojíždět, a to např. do Šumperka, Mohelnice nebo Olomouce. Z výzkumu vyplývá, že nejvíce respondentů (celkem 67) by uvítalo rozšíření nabídky pracovních míst v průmyslu.

Město se potýká s nedostatkem zařízení pro trávení volného času, a to především zařízení sportovních. Z výzkumu vyplývá, že respondenti postrádají hlavně cyklostezky, prostory pro netradiční sporty a víceúčelová hřiště. Problém týkající se cyklostezek město aktivně řeší a do budoucna by měly vzniknout tři cyklostezky, které propojí Zábřeh s okolními obcemi. Dalším problémem je absence sportovní víceúčelové haly. Z výzkumu vyplývá, že se sportovním vyžitím v Zábřeze je spokojeno 50 % respondentů.

Dále je nutno objektivně konstatovat, že město Zábřeh má značné problémy i v oblasti zdravotní péče. Tyto problémy se týkají především nízkého počtu specializovaných lékařů (např. zubařů), ale i krátkých ordinačních hodin lékařů ve městě. Co je však pro město zásadním problémem, je absence pohotovostní služby, která kdysi v Zábřeze působila a následně byla přemístěna do okresního města Šumperk. Proto jsou výsledky průzkumu v této oblasti překvapivé, jelikož se zdravotní péčí je spokojeno 54 % respondentů. V této oblasti jsem očekávala mnohem menší spokojenost respondentů.

Město Zábřeh, ostatně jako jiná města, se potýká s určitými nedostatky, kterých si je vědomo a do budoucna se snaží o jejich řešení, což by mohlo vést ke zlepšení kvality života ve městě. Přes veškeré nedostatky 60 % respondentů považuje celkovou kvalitu života ve městě za dobrou, 38 % respondentů za průměrnou a pouze zbylá 2 % za špatnou.

7. SUMMARY

The main goal of this Master's thesis was to evaluate quality of life in city Zábřeh. The evaluation was made by the survey, which helped analyze subjectively and objectively perceived dimension of quality of life in this city. Through this survey was analysed residential welfare. Master's thesis comprises of theoretical definition of quality of life and of detailed characteristic of city from socio-economic and physical-geographic point of view.

From socio-economic point of view, the city suffers from population decline. In year 2016, there was the lowest number of residents, i.e. 13 645, which is consequence of negative migration rate. This city also suffers from population aging. On the other hand, city's economical situation dramatically improved in last years, which can be seen on the example of the number of unemployed persons, when only 6 % of Zábřeh's residents were unemployed in year 2016.

Survey of quality of life took place in Zábřeh in December 2017. In the survey participated 136 respondents, i.e. approximately 1 % of Zábřeh's population. In the survey participated residents that are 15+ years older. The survey contains 15 questions, from which 5 are focused on happiness, for example happiness with place of residence and it's surroundings, happiness with chosen aspects of life in community, happiness with level of housing, happiness with accessibility to certain facilities in town and happiness with aspects of respondents life (health, employment, family relationships, income). In the end of the survey were inquired personal information about respondent (gender, age, education and social status).

From the survey unexpectedly emerges that Zábřeh's residents are relatively happy with quality of life in their city. Very positively are rated options for shopping (services and goods) with which is satisfied almost 80 % of respondents. Respondents are also happy with quality and accessibility of elementary schools (75 %) and with quality and accessibility of kindergartens (68 %). Respondents also rate positively level of their housing (it's look, size etc.) and privacy protection, but as was expected, they aren't so happy with housing prices. Except of satisfaction with level of housing, there is also big satisfaction with other aspects of life of respondents like health, income,

employment and family relationships are. They are very satisfied with their family relationships and with relationships with their friends (87 %), and not so much with their income. From the survey also emerges that respondents have been satisfied with accessibility of certain facilities in the city. Respondents were most satisfied with accessibility of closest grocery stores and also with accessibility of restaurants, cafes and entertainment.

Respondents of the survey weren't very satisfied with parking facilities (51 %). Another city's problem is lack of job opportunities and lack of facilities for spending spare time, especially lack of sports facilities. Respondents would like more bicycle paths, facilities for unconventional sports and multipurpose sports grounds.

City Zábřeh, like other cities, struggles with some shortcomings. The city is aware of those shortcomings and tries to solve them. This could lead to better quality of life in the city. Despite all those shortcomings, respondents rate the overall quality of life in the city very positively.

8. POUŽITÁ LITERATURA

Aaronson, Neil K. et al. The Quality of Life of Cancer Patients. New York: Raven Press, 1987, 304 s. ISBN 0-88167-272-6.

Andráško, Ivan. Dve dimenze kvality života v kontexte percepcií obyvatel'ov miest a vidieckych obcí. In: Geografická organizace Česka a Slovenska v současném období. Ostrava: Ústav Geoniky Akademie věd ČR, 2005, 8 s. ISBN 80-86407-05-5.

Andráško, Ivan. Kvalita života v městách: východiská, přístupy, poznatky. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 130 s. ISBN 978-80-210-8269-4.

Andráško, Ivan. Sociálně-demografická dimenzia kvality života v Bratislave (vo svetle multivariačnej analýzy). In: Folia geographica, 2006, 45 (10), s. 10-17. ISSN 1336-6157.

Andráško, Ivan. Quality of Life: An Introduction to the Concept. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 87 s. ISBN 978-80-210-6669-4.

Bartoš, Josef et al. Zábřeh - 750 let. Zábřeh: Město Zábřeh, 2004, 161 s.

Cummins, Robert A. Objective and Subjective Quality of Life: An Interactive Model. In: Social Indicators Research, 2000, 52, s. 55–72.

ČSÚ. Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. Praha, 2017a [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickyx-udaju-za-obce-cr>

ČSÚ. Demografická příručka [online]. Praha, 2017b [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-pri-rucka-2015>

ČSÚ. Metodika [online]. Praha, 2012 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xz/metodika>

ČSÚ. Statistický portrét stárnoucího obyvatel'stva [online]. Praha, 2003 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-portret-starnouciho-obyvatel'stva-tz031222>

ČSÚ. Veřejná databáze [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>

Demek, Jaromír et al. Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. Brno: MŽP ČR, 2006, 582 s. ISBN 80-86064-99-9.

Dissart, J. C. et al. Quality of Life in the Planning Literature. In: Journal of Planning Literature, Madison, 2000, 15(1), 135–161.

Dzúrová, Dagmar et al. Quality of Life in the Czech Republic. Praha: Univerzita Karlova, 2000, 116 s. ISSN 0300-5402.

EKO servis Zábřeh. EKO servis Zábřeh [online]. Zábřeh, 2016 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://ekozabreh.cz/>

- Ekozis. O společnosti [online]. Zábřeh, 2009 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.ekozis.cz/>
- Felce, David et al. Quality of Life: Its Definition and Measurement. In: Research in Development Disabilities, 1995, 16 (1), 51–74.
- Frazier, John W. Applied Geography: Selected Perspectives. New Jersey: Prentice Hall, 1982, s. 3–22.
- GaREP. Strategie rozvoje města Zábřeh 2015–2020 [online]. Brno, 2015 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: http://old.zabreh.cz/multisites/zabreh/images/stories/other/ke_stazeni/Strategie_rozvoje_m%C4%9Bsta_Z%C3%A1b%C5%99eh_2015_-_2020.pdf
- Gelová, Anna. Posouzení kvality života dětí a mládeže v Buchlovicích. Brno, 2012. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií.
- Gymnázium Zábřeh [online]. Zábřeh, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://gyza.cz/>
- Haasová, Aneta. Změny lidského kapitálu v okrese Šumperk na základě sčítání 1991–2011. Olomouc, 2015. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.
- Halečka, Tibor. Kvalita života jako pojem a problém sociální politiky a sociální práce. In: Práce a sociální politika, 2001, 9(12), s. 2–6. ISSN 1210-5643.
- Hamplová, Dana. Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích. In: Sociologický časopis, Praha, 2006, 42(1), s. 35–55. ISSN 0038-0288.
- Hancock, Trevor et al. Indicators That Count! Measuring Population Health at the Community Level. In: Canadian Journal of Public Health, 1999, 90, s. 22–26.
- Hancock, Trevor. Quality of Life Indicators And The DHC. Ontario, 2000 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.dhcarchives.com>
- Hanušín, Ján et al. Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti. Bratislava: Spoločnosť pre trvalo udržateľný život, 2000, 158 s. ISBN 80-968415-3-X.
- Hartl, Pavel et al. Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-7178-303-X.
- HBI. Perla, netkaný textil, a.s. [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.hbi.cz/cs/firmy/perla--netkany-textil--a-s--zabreh-C044992220000.html>
- Helburn, Nicholas. Presidential Address: Geography and the Quality of Life. In: Annals of the Association of American Geographers, 1982, 72 (4), s. 445–456.
- Heřmanová, Eva. Koncepty, teorie a měření kvality života. Praha: SLON, 2012, 239 s. ISBN 978-80-7419-106-0.
- Hevos. Hevos [online]. Zábřeh, 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.hevos.cz/>

Hnilicová, Helena et al. Kvalita života – vymezení pojmu a jeho význam pro medicínu a zdravotnictví. In: Praktické lékařství, 2005, 85 (11), s. 656–660.

Hnízdo [online]. Zábřeh, 2014 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.hnizdozabreh.cz/>

Hopr Trade CZ. Vznik společnosti [online]. 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://hopr.cz/o-naacutes.html>

Horáčková, Michaela. Hodnocení kvality života ve městě Hranice. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.

Hrubová, Jana. Rekreační středisko Bozeňov - Dolní Bušínov [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/cil/rekreacni-stredisko-bozenov-dolni-businov>

Hubbard, Phil. City. New York: Routledge, 2006.

Ira, Vladimír. Kvalita života a jej regionálna diferenciacia v Slovenskej republike. In: Životné prostredie, 2005, 39 (6), s. 290–294.

Ira, Vladimír et al. Kvalita života z pohľadu humánnej geografie. In: Geografický časopis, 2007, 59 (2), s. 159-179. ISSN 0016-7193.

Jednota Zábřeh. Historie [online]. Zábřeh, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.jednota-zabreh.cz/historie.htm>

Jones, Adrian. A Guide to Doing Quality of Life Studies. Birmingham: University of Birmingham, 2002.

Juha, Marek. Hohenstadt (Zábřeh). Po stopách Lichtenštejnů na Jižní Moravě a Dolním Rakousku [online]. Brno, 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.liechtensteinove.cz/de/objekt/hohenstadt-zbeh/497/>

Kladivo, Petr. Prostorová diferenciacie kvality života obyvatel města Olomouce. Brno, 2011. Dizertační práce. Masarykova Univerzita v Brně. Fakulta přírodovědecká.

Kováč, Daniel. Kultivace integrované osobnosti. In: Psychologie Dnes, 2004, 10 (2), s. 32–34. ISSN 1212-9607.

Krestýn, Michal. První nákupní zóna v Zábřehu otvírá [online]. 2016 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/prvni-nakupni-zona-v-zabrehu-otevira-20160713.html

Křivohlavý, Jaro. Psychologická pojetí a způsoby zjišťování kvality života. Praha, 2001 [cit. 2018-03-18]. Dostupný na http://mujweb.cz/j.krivohlavy/clanky/c_kvalita.html?redirected=1522399297

Křivohlavý, Jaro. Psychologie nemoci. Praha: Grada Publishing, 2002, 200 s. ISBN 80-247-0179-0.

Kubová, Hana. Zábřeh chce velké parkoviště u nádraží, platit se tam nebude [online]. 2017 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/zabreh-chce-velke-parkoviste-u-nadrazi-platit-se-tam-nebude-20171006.html

Kubová, Hana. Zábřežská porodnice opět slouží pacientům [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/zabrezska-porodnice-opet-slouzi-pacientum-20180307.html

Kunc, Josef et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

Lolek, Ctibor. V Zábřeze: 725 let: 1254-1979. Zábřeh: Městský národní výbor, 1979, 36 s.

Macíčková, Veronika. Kvalita života ve městě Nový Jičín. Olomouc, 2013. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.

Mahdalová, Lucie. Zábřeh zavedl Mobilní rozhlas [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.sumpersko.net/Zabreh-zavedl-Mobilni-rozhlas-11694/clanek/Publicistika>

Marans, Robert W. Understanding Environmental Quality through Quality of Life Studies: The 2001 DAS and Its Use of Subjective and Objective Indicators. In: *Landscape and Urban Planning*, 2003, 65 (1–2), s. 78–83.

Maříková, Hana et al. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 80-7184-310-5.

Massam, Brayen H. The Classification of Quality of Life Using Multi-criteria Analysis. In: *Journal of Geographic Information and Decision Analysis*, 1999, 3 (2), s. 1–8.

Massam, Brayen H. Quality of Life: Public Planning and Private Living. In: *Progress in Planning*, Toronto, 2002, 58, 141–227.

Master Bike. O společnosti MASTER BIKE, s.r.o. [online]. 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.masterbike.cz/o-spolecnosti/index.html>

Matlovič, René. Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. Prešov: Prešovská univerzita, 1998, 8 (1), 260 s. ISBN 80-88885-33-7.

Mederly, Peter et al. Lidé v zrcadle indikátorů kvality a udržitelnosti života. In: *Zpráva o lidském rozvoji Česká republika 2003: Odkud přicházíme, co jsme, kam jdeme?* Praha: MJF, 2003, s. 29–36. ISBN 80-86284-33-6.

Medist. Medist [online]. Zábřeh, 2013 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.medist-eshop.cz/>

Město Mohelnice. Místopis Mohelnicka [online]. Mohelnice, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.regionmohelnicko.cz/mistopis-mohelnicka>

Městský úřad Šumperk. Muzeum v Zábřehu [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/dr-cs/408-muzeum-v-zabrehu.html>

- Město Zábřeh. Azylový dům pro muže a ženy [online]. Zábřeh, 2018d [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/azylovy-dum-pro-muze-a-zeny/d-3049>
- Město Zábřeh. Městská policie [online]. Zábřeh, 2018h [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/mestska-policie-zabreh/ds-1186>
- Město Zábřeh. Městský kamerový systém [online]. Zábřeh, 2018ch [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/mestsky-kamerovy-system/d-1813>
- Město Zábřeh. Parkovací karty [online]. Zábřeh, 2018g [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/parkovaci-karty/d-1655>
- Město Zábřeh. Správní území ORP [online]. Zábřeh, 2018b [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/spravni-uzemi-orp/ds-1146>
- Město Zábřeh. Zábřeh Křižovatka cest [online]. Zábřeh, 2013 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: [http://tourism.zabreh.cz/wp-content/uploads/2016/01/zabreh IMAGE CZ-AJ 2013-1.pdf](http://tourism.zabreh.cz/wp-content/uploads/2016/01/zabreh_IMAGE_CZ-AJ_2013-1.pdf)
- Město Zábřeh. Zábřeh v číslech [online]. Zábřeh, 2018c [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/zabreh-v-cislech/d-1750>
- Město Zábřeh. Zásady pro hospodaření s byty v majetku města Zábřeh [online]. Zábřeh, 2018e [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/zasady-pro-hospodareni-s-byty-v-majetku-mesta-zabreh/d-2143>
- Město Zábřeh. Zpravodaj [online]. Zábřeh, 2018f [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/zpravodaj/ds-1007>
- Město Zábřeh. Žádost o nájem bytu [online]. Zábřeh, 2017 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.cz/zadost-o-najem-bytu/d-1222>
- Město Zábřeh. Životní prostředí [online]. Zábřeh, 2018a [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: http://www.zabreh.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=18942&id_ktg=1004&n=zivotni-prostredi&p1=1719
- MMR ČR. Portál územního plánování [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
- MPSV. Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska [online]. Praha, 2018b [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>
- MPSV. Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti [online]. Praha, 2018a [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky
- Mulíček, Ondřej. Geografie sídel. In Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008, s. 97–130. ISBN 978-80-7380-114-4.
- Murgaš, František. Kvalita života a jej priestorová diferenciacia v okresoch Slovenska. In: Geografický časopis, 2009, 61(2), s. 121–138. ISSN 0016-7193.

- Nováček, Pavel. Udržitelný rozvoj. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, 430 s. ISBN: 978-80-244-2514-6.
- Odstrčilová, Petra. Vývoj obyvatelstva v SO ORP Zábřeh. Olomouc, 2012. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.
- Odstrčil, Petr. Charita Zábřeh [online]. Zábřeh, 2003 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zabreh.caritas.cz/cs/index.php>
- Pacione, Michael. Urban environmental quality and human well-being – a social geographical perspective. In: Landscape and Urban Planning, Glasgow, 2003b, 65, s. 19–30.
- Pacione, Michael. Quality of Life in Glasgow: An Applied Geographical Analysis. In: Environment and Planning. Glasgow, 1986, 18 (1), s. 1499–1520.
- Payne, Jan. Kvalita života a zdraví. Praha: Triton, 2005, 629 s. ISBN 80-7254-657-0.
- Policie ČR. Policie České republiky [online]. 2018 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- Raphael, Denis et al. Quality of Life Indicators and Health: Current Status and Emerging Conceptions. In: Social Indicators Research, 1994, 39 (1), s. 65–88.
- Salášková, Zuzana. Zdravotní péče a kvalita života v Pardubicích. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.
- Slovácké strojírný. Slovácké strojírný, a.s. [online]. 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.sub.cz/zabreh-na-morave/>
- Stodůlka, Tomáš. Kvalita života ve městě Opava. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.
- Střední škola sociální péče a služeb [online]. Zábřeh, 2011 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.ssspzabreh.cz/>
- Střední škola, Základní škola, Mateřská škola a Dětský domov Zábřeh [online]. Zábřeh, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.zsadd-zabreh.cz/index.php>
- Sulko. Historie společnosti SULKO [online]. Zábřeh, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.sulko.cz/historie-spolecnosti-sulko/>
- Szalai, Alexander. The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life. In: The Quality of Life: Comparative Studies. Beverly Hills: SAGE Publications, 1980.
- Šubrt, Jiří et al. Soudobá sociologie. Praha: Karolinum, 2008, s. 382. ISBN 978-80-246-1486-1.
- TIC Zábřeh. Domov pro matky s dětmi Zábřeh [online]. Zábřeh, 2016d [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/domov-pro-matky-s-detmi-zabreh/>

- TIC Zábřeh. Dům s pečovatelskou službou Zábřeh [online]. Zábřeh, 2015 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/dum-s-pecovatelskou-sluzbou/>
- TIC Zábřeh. Farní muzeum [online]. Zábřeh, 2017b [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/farni-muzeum/>
- TIC Zábřeh. HDO, spol. s.r.o. [online]. Zábřeh, 2016a [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/hdo-spol-s-r-o/>
- TIC Zábřeh. Interna Zábřeh [online]. Zábřeh, 2016c [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/interna-zabreh/>
- TIC Zábřeh. Katolický dům [online]. Zábřeh, 2017a [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/katolicky-dum/>
- TIC Zábřeh. Kultura, sport a relaxace [online]. Zábřeh, 2018a [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/kultura-sport-a-relaxace/>
- TIC Zábřeh. Levatia – Terapie a poradenství pro dospělé a mladistvé [online]. Zábřeh, 2016e [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/levatia-terapie-a-poradenstvi-pro-dospELE-a-mladistve/>
- TIC Zábřeh. MBG, spol. s.r.o. [online]. Zábřeh, 2016b [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/mbg-spol-s-r-o/>
- TIC Zábřeh. Naučné stezky [online]. Zábřeh, 2018b [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/mesto-a-okoli/top-mista/naucne-stezky/>
- TIC Zábřeh. Nitka – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež [online]. Zábřeh, 2016f [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/nitka-nizkoprahove-zarizeni-pro-deti-mladez/>
- TIC Zábřeh. O nás [online]. Zábřeh, 2018c [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/turisticky-servis/turisticke-informacni-centrum/o-nas/>
- TIC Zábřeh. Parkování u nádraží [online]. Zábřeh, 2018d [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/parkovani-u-nadrazi/>
- TIC Zábřeh. Zábřežská cyklostezka Lupěné – Hněvkov s železničním skanzenem [online]. Zábřeh, 2018e [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/mesto-a-okoli/top-mista/zabrezska-cyklosteska/>
- TIC Zábřeh. Zámek Skalička [online]. Zábřeh, 2017c [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://tourism.zabreh.cz/katalog-sluzby-firmy/zamek-skalicka/>
- Tvrdá, Šárka. Nástroje obecní bytové politiky. Ostrava, 2012. Vysoká škola Báňská v Ostravě. Fakulta ekonomická.
- ÚIR. Základní sídelní jednotky [online]. 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/zsj-obec/541354/Obec-Zabreh>

Vaňurová, Helena et al. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 145 s. ISBN 80-210-3754-7.

Vaňurová, Helena. Sociální aspekty kvality života v onkologii. Brno: MSD, 2006, 148 s. ISBN 80-86633-60-8.

Vala, Lukáš. Kvalita života a životní styl obyvatel města Olomouce. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.

Van Kamp, Irene et al. Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. In: Landscape and Urban Planning, 2003, 65 (1–2), s. 5–18.

Vápenka Vitošov. Historie [online]. 2013 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.vitosov.cz/historie#obsah>

VOŠ a SŠ automobilní [online]. Zábřeh, 2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.spsa-za.cz/>

VÚV TGM. Charakteristika toků a povodí ČR [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.dibavod.cz/24/charakteristiky-toku-a-povodi-cr.html>

VzdalenostMest.cz. Vzdálenost mezi místy a plánovač cest [online]. 2014 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.vzdalenostmest.cz/>

Wolf, Petr. Socioekonomický rozvoj města Zábřeha. Olomouc, 2008. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta přírodovědecká.

Zábřeh. Oficiální internetový informační portál města Zábřeh: Organizační struktura - Odbor technické správy [online]. 2014 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://old.zabreh.cz/index.php?option=com_resource&view=list&category_id=6&Itemid=30311

ZUŠ Zábřeh. O nás [online]. Zábřeh, 2010 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.zus-zabreh.cz/o-nas/>

Zváriková, Mária. Kvalita života a kariérové (celoživotné) poradenstvo. In: Svět práce a kvalita života v globalizované ekonomice. Praha: VŠE, 2007, s. 1–9. ISBN 978-80-86973-45-6.

ROZHOVORY

Téma: Bytová výstavba v Zábřeze

Informace poskytl Ing. Petr Košťál, vedoucí odboru technické správy v Zábřeze. Zábřeh 11. 12. 2017

Téma: Privatizace bytového fondu v Zábřeze

Informace poskytla Ing. Hana Mládková. Pracovnice odboru technické správy v Zábřeze. Zábřeh 11. 12. 2017

Téma: Informovanost obyvatel ve městě Zábřeh

Informace poskytla Lucie Mahdalová, tisková mluvčí města Zábřeha. Zábřeh 20. 3. 2018.

Přílohy

Příloha 1: Výsledky dotazníkového šetření (absolutní a relativní údaje) – údaje o respondentovi (pohlaví, věk, vzdělání a sociální postavení)

Tab. 17: Struktura respondentů podle pohlaví ve městě Zábřeh

struktura respondentů podle pohlaví	počet respondentů	podíl respondentů (%)
muži	53	39
ženy	83	61
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 18: Věková struktura respondentů ve městě Zábřeh

věková struktura respondentů	počet respondentů	podíl respondentů (%)
do 20 let	10	7
20–29	57	42
30–39	24	18
40–49	25	18
50–59	11	8
60 a více	9	7
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 19: Vzdělanostní struktura respondentů ve městě Zábřeh

vzdělanostní struktura respondentů	počet respondentů	podíl respondentů (%)
základní vzdělání	11	8
střední škola bez maturity	35	26
střední škola s maturitou	59	43
vysokoškolské vzdělání	31	23
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 20: Struktura respondentů podle ekonomické aktivity ve městě Zábřeh

ekonomická aktivita respondentů	počet respondentů	podíl respondentů (%)
zaměstnanec	107	79
student	10	7
důchodce	8	6
nezaměstnaný/-á	1	1
v domácnosti	0	0
podnikatel/-ka	8	6
rodičovská dovolená	2	1
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Příloha 2: Výsledky dotazníkového šetření (absolutní a relativní údaje)

Tab. 21: Délka pobytu respondentů ve městě Zábřeh

délka pobytu ve městě	počet respondentů	podíl respondentů (%)
od narození	69	51
větší část svého života	38	28
menší část svého života	18	13
krátce	11	8
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 22: Typ domu/bytu, ve kterém respondenti žijí na území města Zábřeha

typ domu/bytu	počet respondentů	podíl respondentů (%)
rodinný dům	52	38
bytový dům – panelový	68	50
bytový dům – cihlový	16	12
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 23: Respondenti vlastníci zahrady/zahrádku ve městě Zábřeh

vlastnictví zahrady/zahrádky ve městě	počet respondentů	podíl respondentů (%)
ano	72	53
ne	64	47
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 24: Spokojenost respondentů s bydlištěm a jeho okolím ve městě Zábřeh

spokojenost s bydlištěm a jeho okolím	počet respondentů	podíl respondentů (%)
velmi spokojen	18	13
spokojen	85	63
neutrální postoj	28	21
nespokojen	5	4
velmi nespokojen	0	0
nevím	0	0
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 25: Úvaha o změně bydliště

úvaha o změně bydliště	počet respondentů	podíl respondentů (%)
ano	65	48
ne	71	52
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 26: Spokojenost respondentů s vybranými aspekty kvality života ve městě Zábřeh

spokojenost s vybranými aspekty kvality života ve městě	velmi spokojen	spokojen	neutrální postoj	nespokojen	velmi nespokojen	nevím	velmi spokojen (%)	spokojen (%)	neutrální postoj (%)	nespokojen (%)	velmi nespokojen	nevím (%)
možnosti nakupování (služby a zboží)	49	59	18	7	3	0	36	43	13	5	2	0
sousedské vztahy	25	52	35	8	13	3	18	38	26	6	10	2
možnosti sportovního vyžití	16	52	44	17	4	3	12	38	32	13	3	2
možnosti kulturního vyžití	14	64	42	12	3	1	10	47	31	9	2	1
zdravotní péče	13	60	38	16	8	1	10	44	28	12	6	1
sociální péče	14	42	62	10	2	6	10	31	46	7	1	4
kvalita a dostupnost mateřských škol	32	60	32	1	1	10	24	44	24	1	1	7
kvalita a dostupnost základních škol	37	65	28	0	2	4	27	48	21	0	1	3
kvalita a dostupnost středních škol	9	52	50	13	8	4	7	38	37	10	6	3
úroveň místních služeb	10	53	53	13	4	3	7	39	39	10	3	2
informovanost obyvatel	10	70	33	12	7	4	7	51	24	9	5	3
služby MHD	12	42	44	12	7	19	9	31	32	9	5	14
parkovací zařízení	4	22	33	41	28	8	3	16	24	30	21	6
čistota ulic a veřejných prostranství	5	56	43	27	5	0	4	41	32	20	4	0
osobní bezpečnost	6	49	45	26	8	2	4	36	33	19	6	1

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 27: Spokojenost respondentů s úrovní bydlení

spokojenost s úrovní bydlení	velmi spokojen	spokojen	neutrální postoj	nespokojen	velmi nespokojen	nevím	velmi spokojen (%)	spokojen (%)	neutrální postoj (%)	nespokojen (%)	Velmi nespokojen (%)	nevím (%)
celková úroveň vašeho domu/bytu (vzhled, velikost)	50	51	25	9	1	0	37	38	18	7	1	0
zachování soukromí	38	61	20	11	5	1	28	45	15	8	4	1
náklady na bydlení	9	56	40	12	8	11	7	41	29	9	6	8

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 28: Dostatek pracovních příležitostí ve městě Zábřeh

pracovní příležitosti	počet respondentů	podíl respondentů (%)
ano	4	3
spíše ano	29	21
spíše ne	69	51
ne	22	16
nevím	12	9
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 29: Návrh na vytvoření pracovních příležitostí ve městě Zábřeh

návrh na vytvoření pracovních příležitostí	počet zvolených odpovědí
zemědělství, lesnictví, rybářství	18
průmysl	67
obchod	24
doprava	14
ubytování, stravování, pohostinství	18
informační a komunikační služby	32
činnosti v oblasti nemovitostí	4
profesní, vědecké a technické služby	25
administrativní činnosti	33
veřejná správa a obrana	20
vzdělávání	34
zdravotní a sociální péče	50
peněžnictví a pojištnictví	1
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	50

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 30: Přeprava respondentů do zaměstnání či do školy

přeprava do školy či zaměstnání	počet respondentů	podíl respondentů (%)
auto	48	35
vlak	10	7
kolo	5	4
autobus (vč. MHD)	9	7
motocykl	0	0
chůze	43	31
nedojíždím (pracuji/studuji doma/jsem v důchodě)	12	9
jiné, popř. kombinovaně	9	7
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 31: Hlučnost způsobená dopravou ve městě Zábřeh

hlučnost	počet respondentů	podíl respondentů (%)
hodně	7	5
poměrně hodně	19	14
nemohu posoudit	23	17
spíše ne	67	49
vůbec	20	15
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 32: Navrhnutá chybějící zařízení pro trávení volného času ve městě Zábřeh

navrhnutá chybějící zařízení pro trávení volného času	počet zvolených odpovědí
cyklostezky	78
hřiště pro děti	25
prostory pro venčení psů	23
víceúčelová hřiště	54
prostory pro netradiční sporty	56
kavárny	20
bowling, squash	5

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 33: Spokojenost s dostupností do určitých zařízení ve městě Zábřeh

spokojenost s dostupností do určitých zařízení ve městě	počet zvolených odpovědí											
	velmi spokojen	spokojen	neutrální postoj	nespokojen	velmi nespokojen	nevím	velmi spokojen (%)	spokojen (%)	neutrální postoj (%)	nespokojen (%)	velmi nespokojen (%)	nevím (%)
dostupnost do nejbližšího obchodu s potravinami	76	49	8	2	1	0	56	36	6	1	1	0
dostupnost do zaměstnání	34	49	20	7	5	21	25	36	15	5	4	15
dostupnost do vzdělávacích zařízení	27	59	38	3	1	8	20	43	28	2	1	6
dostupnost ke své rodině nebo přátelům	42	70	14	5	4	1	31	51	10	4	3	1
dostupnost restaurací, kaváren, zábavných podniků	39	75	18	1	1	2	29	55	13	1	1	1
dostupnost parku, lesa či jiných otevřených ploch	31	63	23	15	2	2	23	46	17	11	1	1
dostupnost služeb (banka, pošta)	32	77	23	3	0	1	24	57	17	2	0	1
dostupnost nejbližší zastávky MHD	54	52	20	2	1	7	40	38	15	1	1	5
dostupnost zdravotnických zařízení, lékaře	27	77	19	8	2	3	20	57	14	6	1	2

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 34: Spokojenost s jednotlivými aspekty života respondentů

spokojenost s jednotlivými aspekty života respondentů	velmi spokojen	spokojen	neutrální postoj	nespokojen	velmi nespokojen	nevím	velmi spokojen	spokojen (%)	neutrální postoj (%)	nespokojen (%)	velmi nespokojen	nevím (%)
vaše zaměstnání, pracovní podmínky	23	54	24	10	4	21	17	40	18	7	3	15
vaše vztahy s přáteli a rodinou	66	52	13	3	2	0	49	38	10	2	1	0
váš příjem	13	53	26	25	9	10	10	39	19	18	7	7
vaše zdraví	34	65	27	10	0	0	25	48	20	7	0	0

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Tab. 35: Celkové vnímání kvality života ve městě Zábřeh

celkové vnímání kvality života ve městě	počet respondentů	podíl respondentů (%)
velmi dobrá	8	6
dobrá	74	54
průměrná	51	38
špatná	3	2
velmi špatná	0	0
celkem	136	100

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, 2017 (vlastní zpracování)

Příloha 3: Vzor nevyplněného dotazníku

Vážení občané Zábřeha,

jsem studentkou Katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci a chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce. Tímto dotazníkem bych chtěla provést výzkum týkající se spokojenosti s kvalitou života obyvatel v obci Zábřeh. Dotazník je dobrovolný a anonymní. Prosím, aby dotazník vyplňovaly osoby starší 15 let a pouze občané města Zábřeha.

Děkuji za spolupráci!

Některé otázky budou vyžadovat hodnocení spokojenosti s kvalitou života v obci Zábřeh.

1 – velmi spokojen 2 – spokojen 3 – neutrální postoj 4 – nespokojen
5 – velmi nespokojen 0 – nevím

- Jak dlouho žijete v obci Zábřeh?
 od narození větší část svého života menší část svého života krátce
- Jaký je typ domu/bytu, ve kterém žijete?
 rodinný dům bytový dům – panelový bytový dům – cihlový
- Vlastníte u domu nebo v obci zahradu nebo zahrádku?
 ano ne
- Jste spokojen/-a s vaším bydlištěm a jeho okolím?
 velmi spokojen spokojen neutrální postoj nespokojen velmi nespokojen nevím
- Přemýšleli jste o změně bydliště?
 ano ne

6. Ohodnoťte, jak jste spokojen/-a v místě vašeho bydliště a okolí s:

	1	2	3	4	5	0
Možnosti nakupování (služby a zboží)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sousedské vztahy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Možnosti sportovního využití	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Možnosti kulturního využití	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zdravotní péče	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální péče	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost mateřských škol	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost základních škol	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost středních škol	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Úroveň místních služeb	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informovanost obyvatel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Služby MHD	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkovací zařízení	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Čistota ulic a veřejných prostranství	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osobní bezpečnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Z hlediska domu/bytu ve kterém žijete, jste spokojeni:

	1	2	3	4	5	0
Celková úroveň vašeho domu/bytu (velikost, vzhled, ...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zachování soukromí	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Náklady na bydlení	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Je podle Vás v Zábřeze dostatek pracovních příležitostí?

ano spíše ano spíše ne ne nevím

9. Zaškrtněte, v jakém oboru byste uvítal/-a vytvoření nových pracovních příležitostí (můžete vyplnit více odpovědí):

☐ zemědělství, lesnictví, rybářství	☐ činnosti v oblasti nemovitostí
☐ průmysl	☐ profesní, vědecké a technické služby
☐ obchod	☐ administrativní činnosti
☐ doprava	☐ veřejná správa a obrana
☐ ubytování, stravování, pohostinství	☐ vzdělávání
☐ informační a komunikační služeb	☐ zdravotní a sociální péče

- peněžnictví a pojišťovnictví kulturní, zábavní a rekreační činnosti
 jiné:

10. Jak se dopravujete do zaměstnání či do školy?

- auto vlak kolo autobus (vč. MHD) motocykl
 chůze nedojždím (pracuji/studuji doma/jsem v důchodě) jiné, příp. kombinovaně

11. Trápí Vás nadměrný hluk způsobený dopravou?

- hodně poměrně hodně nemohu posoudit spíše ne vůbec

12. Jaká zařízení podle Vás chybí pro trávení volného času ve městě Zábřeh (můžete vyplnit více odpovědí)?

- cyklostezky prostory pro netradiční sporty (parkour apod.)
 hřiště pro děti kavárny
 prostory pro venčení psů bowling, squash
 víceúčelová hřiště jiná:

13. Jak jste spokojen/a s dostupností vybraných zařízení ve městě Zábřeh?

	1	2	3	4	5	0
Dostupnost do nejbližšího obchodu s potravinami	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost do zaměstnání	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost do vzdělávacích zařízení	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost ke své rodině nebo přátelům	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost restaurací, kaváren, zábavných podniků	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost parku, lesa či jiných otevřených ploch	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost služeb (pošta, banka)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost nejbližší zastávky MHD	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost zdravotnických zařízení, lékaře	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Jak jste spokojený/-á s jednotlivými aspekty Vašeho života?

	1	2	3	4	5	0
Vaše zaměstnání, pracovní podmínky	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vaše vztahy s přáteli a rodinou	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Váš příjem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vaše zdraví	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Jak celkově vnímáte kvalitu života ve městě Zábřeh?

- velmi dobrá dobrá průměrná špatná
 velmi špatná

Údaje respondenta	
Pohlaví	☐ Muž ☐ Žena
Věk	☐ do 20 let ☐ 20 - 29 ☐ 30 - 39 ☐ 40 - 49 ☐ 50 - 59 ☐ 60 a více
Dosažené vzdělání s maturitou	☐ základní vzdělání ☐ střední škola bez maturity ☐ střední škola ☐ vysokoškolské vzdělání
Sociální postavení	☐ zaměstnanec ☐ student ☐ důchodce ☐ nezaměstnaný/-á ☐ v domácnosti ☐ podnikatel/ka ☐ na rodič. dovolené

Děkuji za vyplnění dotazníku!!!

Příloha 4: Vzor vyplněného dotazníku

Vážení občané Zábřeha,

jsem studentkou Katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci a chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce. Tímto dotazníkem bych chtěla provést výzkum týkající se spokojenosti s kvalitou života obyvatel v obci Zábřeh. Dotazník je dobrovolný a anonymní. Prosím, aby dotazník vyplňovaly osoby starší 15 let a pouze občané města Zábřeha.

Děkuji za spolupráci!

Některé otázky budou vyžadovat hodnocení spokojenosti s kvalitou života v obci Zábřeh.

1 – velmi spokojen 2 – spokojen 3 – neutrální postoj 4 – nespokojen
5 – velmi nespokojen 0 – nevím

- Jak dlouho žijete v obci Zábřeh?
 - od narození
 - větší část svého života
 - menší část svého života
 - krátce
- Jaký je typ domu/bytu, ve kterém žijete?
 - rodinný dům
 - bytový dům – panelový
 - bytový dům – cihlový
- Vlastníte u domu nebo v obci zahradu nebo zahrádku?
 - ano
 - ne
- Jste spokojen/-a s vaším bydlištěm a jeho okolím?
 - velmi spokojen
 - spokojen
 - neutrální postoj
 - nespokojen
 - velmi nespokojen
 - nevím
- Přemýšleli jste o změně bydliště?
 - ano
 - ne
- Odhodnoťte, jak jste spokojen/-a v místě vašeho bydliště a okolí s:

	1	2	3	4	5	0
Možnosti nakupování (služby a zboží)	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Sousedské vztahy	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Možnosti sportovního vyžití	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Možnosti kulturního vyžití	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Zdravotní péče	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Sociální péče	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost mateřských škol	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost základních škol	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Kvalita a dostupnost středních škol	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Úroveň místních služeb	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Informovanost obyvatel	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Služby MHD	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Parkovací zařízení	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Čistota ulic a veřejných prostranství	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Osobní bezpečnost	☐	☒	☐	☐	☐	☐

- Z hlediska domu/bytu ve kterém žijete, jste spokojeni:

	1	2	3	4	5	0
Celková úroveň vašeho domu/bytu (velikost, vzhled, ...)	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Zachování soukromí	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Náklady na bydlení	☐	☐	☒	☐	☐	☐

- Je podle Vás v Zábřeze dostatek pracovních příležitostí?
 - ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - ne
 - nevím
- Zaškrtněte, v jakém oboru byste uvítal/-a vytvoření nových pracovních příležitostí (můžete vyplnit více odpovědí):
 - zemědělství, lesnictví, rybářství
 - průmysl
 - obchod
 - doprava
 - ubytování, stravování, pohostinství
 - informační a komunikační služeb
 - činnosti v oblasti nemovitostí
 - profesní, vědecké a technické služby
 - administrativní činnosti
 - veřejná správa a obrana
 - vzdělávání
 - zdravotní a sociální péče

- peněžnictví a pojišťovnictví kulturní, zábavní a rekreační činnosti
 jiné:

10. Jak se dopravujete do zaměstnání či do školy?

- auto vlak kolo autobus (vč. MHD) motocykl
 chůze nedojždím (pracuji/studuji doma/jsem v důchodě) jiné, příp. kombinované

11. Trápí Vás nadměrný hluk způsobený dopravou?

- hodně poměrně hodně nemohu posoudit spíše ne vůbec

12. Jaká zařízení podle Vás chybí pro trávení volného času ve městě Zábřeh (můžete vyplnit více odpovědí)?

- cyklostezky prostory pro netradiční sporty (parkour apod.)
 hřiště pro děti kavárny
 prostory pro venčení psů bowling, squash
 víceúčelová hřiště jiná:

13. Jak jste spokojen/a s dostupností vybraných zařízení ve městě Zábřeh?

	1	2	3	4	5	0
Dostupnost do nejbližšího obchodu s potravinami	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Dostupnost do zaměstnání	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Dostupnost do vzdělávacích zařízení	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Dostupnost ke své rodině nebo přátelům	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost restaurací, kaváren, zábavných podniků	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost parku, lesa či jiných otevřených ploch	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost služeb (pošta, banka)	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Dostupnost nejbližší zastávky MHD	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Dostupnost zdravotnických zařízení, lékaře	☒	☐	☐	☐	☐	☐

14. Jak jste spokojený/-á s jednotlivými aspekty Vašeho života?

	1	2	3	4	5	0
Vaše zaměstnání, pracovní podmínky	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Vaše vztahy s přáteli a rodinou	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Váš příjem	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Vaše zdraví	☒	☐	☐	☐	☐	☐

15. Jak celkově vnímáte kvalitu života ve městě Zábřeh?

- velmi dobrá dobrá průměrná špatná
 velmi špatná

Údaje respondenta	
Pohlaví	☒ Muž ☐ Žena
Věk	☐ do 20 let ☒ 20 - 29 ☐ 30 - 39 ☐ 40 - 49 ☐ 50 - 59 ☐ 60 a více
Dosažené vzdělání s maturitou	☐ základní vzdělání ☐ střední škola bez maturity ☐ střední škola ☒ vysokoškolské vzdělání
Sociální postavení	☒ zaměstnanec ☐ student ☐ důchodce ☐ nezaměstnaný/-á ☐ v domácnosti ☐ podnikatel/ka ☐ na rodič. dovolené

Děkuji za vyplnění dotazníku!!!